A MISKOLCI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA és ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Miskolc, 2026. augusztus 31.

Klemmné Lőrincz Ildikó
főigazgató

Tartalom

1. Az iskola nevelési programja 4

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 4

1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 7

1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 9

1.3.1 Az egészségfejlesztés iskolai feladatai 9

1.3.2 Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása 11

1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 12

1.4.1 A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok: 13

1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai 14

1.4.3 A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai: 15

1.4.4 Az iskolai szülői szervezet közösségfejlesztő feladatai 16

1.4.5 Tanórán kívüli, külföldi és belföldi utazással járó programok szabályozása 16

1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai 17

1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység 17

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek 17

1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program 18

1.6.3 Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása 19

1.6.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység 20

1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje 20

1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel 21

1.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata 22

1.9.1 A vizsgaszabályzat célja, hatálya 22

1.9.2 A vizsga értékelési rendje 24

1.9.3 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabálya 25

1.9.4 A felvételi eljárás különös szabályai 25

2. Az intézmény helyi tanterve 27

2.1 A választott kerettanterv megnevezése 27

2.2 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztása 29

2.3 A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása 30

2.3.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása 31

2.3.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása 32

2.3.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása 34

2.3.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása 34

2.4 Mindennapos testnevelés 35

2.5 Projektoktatás 37

2.6 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések 40

2.7 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái 44

2.8 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása 45

2.9 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek 46

2.10 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei. Egészségnevelés és környezettudatosság 48

2.10.1 Egészségnevelés elvei: 49

2.10.2 Környezeti nevelés 49

2.11 A tanulók teljesítményének jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei 50

2.11.1 Az 1. osztálytól a 2. évfolyam félévéig alkalmazott szöveges értékelés 51

2.11.2 A félévi és év végi osztályzatok megállapításának szempontjai a második évfolyamon év végén, valamint harmadik-nyolcadik évfolyamokon 52

2.11.3 A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei 54

2.11.4 A szorgalomjegyek megállapításának elvei 55

Alsó tagozat 58

Magyar nyelv és irodalom 58

Matematika 100

Angol nyelv 132

Etika / hit és erkölcstan 141

Környezetismeret 155

Ének-zene 168

Vizuális kultúra 179

Technika és tervezés 196

Digitális kultúra 206

Testnevelés 214

Felső tagozat 234

Magyar nyelv és irodalom 234

Matematika 258

Történelem 275

Állampolgári ismeretek 283

Hon- és népismeret 288

Etika/hit és erkölcstan 294

Természettudomány 308

Kémia 322

Fizika 329

Biológia 335

Földrajz 344

Angol nyelv 353

Ének-zene 363

Vizuális kultúra 376

Dráma és színház 391

Technika és tervezés 395

Digitális kultúra 409

Testnevelés 422

Osztályfőnöki 440

Művészeti képzés *446*
Képzőművészeti tanszak 446
Társastánc tanszak 492

Legítimációs záradék Hiba! A könyvjelző nem létezik.

1. Az iskola nevelési programja

„Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára,
hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk, és
hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni. ”
/Szent-Györgyi Albert/

1.1 A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A Miskolci Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Miskolcon a Martinkertváros szívében található. Intézményünk 1993-ban vette fel Arany János nevét. Az ő emberi nagysága és munkássága szellemében folyik a nevelő – oktató munka intézményünkben.

2020-ban elnyertük az „Örökös Ökoiskola” címet. Az iskola profilját, arculatát a környezeti nevelésben és a természettudományos tantárgyak kiemelt oktatásában határoztuk meg, megtartva az iskolában levő értékeket, hagyományokat.

Feladatunknak tekintjük a művészi képességek és tehetségek fejlesztését, kibontakoztatását a festészet és a társastánc tanszakokon.

Az iskola legfontosabb célja az értékközvetítés és az értékteremtés. Iskolánk pedagógusai együtt munkálkodnak azon, hogy tanulóink az itt töltött nyolc év alatt biztos tudást és stabil értékrendet kapjanak.

Alapelveink:

- az oktatás és nevelés egyensúlya;
- az aktív tanulás;
- a tanulói kompetenciafejlesztés;
- a tanulói együttműködésen alapuló tanulás;
- a differenciált tanulásszervezés;
- az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítása;

– az eredményorientáltság;

– a nyitottság elve.

Alapvető követelmény a kisgyerek emberi méltóságának, jogainak biztosítása a nevelés teljes eszközrendszerével, hisz a gyermek életkori sajátosságaiból fakadóan kiszolgáltatott.

Alapelvünk: a gyermekszereteten alapuló és a gyermeki jogokat tiszteletben tartó gyermekközpontú pedagógia, melyet az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő bánásmód és felelősség jellemez.

Iskolánkban a legfontosabb, amit a gyermekeknek nyújthatunk: a meleg, barátságos, biztonságot adó légkör, környezet.

Céljaink:

– gyermekeink testileg jól fejlettek, egészségesek, edzettek legyenek;

– tudjanak elmélyülten játszani, tevékenykedni, tanulni egyedül és társaikkal;

– minden gyerek az iskolai közösség tevékeny, önszervező tagja legyen;

– tudjon véleményt nyilvánítani, legyenek ötletei, javaslatai;

– ismerje fel saját helyét a közösségben és felelősségét a közösségért;

– sikerorientált, a környezetben jól eligazodó, problémájukra saját megoldást találó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező gyerekek legyenek;

– az esetleges kudarcot tudják elviselni és megfelelően kezelni;

– szeressék, védjék, becsüljék meg környezetüket.

A sajátos nevelési igényű gyerekeket a számukra megfelelő területeken fejlesztjük, ügyelve arra, hogy a fejlesztés ne legyen túl megterhelő.

Feladataink:

– A tanulók személyiségének komplex fejlesztése; korszerű ismereteinek, képességeinek és készségeinek alakítása.

– Törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.

- Az iskola a különböző érdeklődésű; eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű gyerekeket együtt neveli. Érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítjük fel őket a további tanulásra és a társadalomba való beilleszkedésre.
- Neveljünk harmonikus személyiségű, egészséges tanulókat! A tanulók legyenek képesek önálló munkavégzésre, alakuljon ki felelősségtudatuk, rendelkezzenek önismerettel, találják meg önkifejezési módjukat.
- Működjön együtt az iskola a családdal; a szülőkkel való kapcsolattartás legyen rendszeres és kiegyensúlyozott.
- A tanulók ragaszkodjanak hazájukhoz, lakóhelyükhöz; tudjanak a természettel harmóniában élni.
- Az általános műveltség, a látókör szélesítése érdekében kulturális lehetőségeket biztosítunk (könyvtár, színház, hangverseny, mozi, múzeum, kiállítás, tanulmányi kirándulás, erdei iskola stb.).
- A tanulók védjék környezetüket; tartsák tiszteletben az egyén tulajdonát; érezzenek felelősséget a lakóhelyük, a településük esztétikájáért, tisztaságáért.

Eszközök, eljárások:

A kitűzött célok elérésének érdekében a következő nevelési eszközöket, módszereket kívánjuk alkalmazni:

- az ismeretanyag elsajátításában a rendszerességre, alaposságra szoktatás folyamatos ellenőrzés és értékelés révén;
- a nevelési-oktatási folyamatban a beszélgetés, meggyőzés, a példaadás módszere;
- minden tevékenységben a gyakorlás módszere;
- fontos a dicséret, mint az elismerés és ösztönzés módszere;
- a hibák feltárásával a javítás lehetősége, a helyes értékrend kialakítása.

Az eszközökben, módszerekben a nevelők szakmai autonómiája érvényesül. Az egész napos foglalkozás otthonos, derűs légkörben, közvetlen vezetési módszerek alkalmazásával, a gyermekek választásának nagyobb teret adó társas légkörben valósul meg.

1.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Célunk elsőtől nyolcadik évfolyam végéig az életkori sajátosságoknak megfelelően, a fokozatosság elvének megtartásával felkészíteni a tanulókat a középiskolai elvárásoknak megfelelően. Pedagógiai céljaink azt szolgálják, hogy a különböző szintű adottságokkal, eltérő mértékű fejlődéssel bíró tanulóink szervezett ismeretközvetítéssel, spontán tapasztalatokkal összhangban, érdeklődési körüket érintő tevékenységekkel minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

Pedagógiai programunk összeállításánál elsődleges szempontnak tartottuk a tanulók képességeinek fejlesztéséhez szükséges olyan követelmények meghatározását, amelyek ösztönzik a személyiségfejlesztő oktatást.

Elengedhetetlen, hogy az iskolából kikerülő tanulók rendelkezzenek azokkal az alap- és kulcskompetenciákkal, amelyek feltétlenül kellenek ahhoz, hogy életpályájukat szükség esetén tudják módosítani. Új ismereteket, készségeket, képességeket legyenek képesek elsajátítani. Az új módszerek, technikák alkalmazásával a tanulók olyan képességei is fejlődnek, mint a kommunikációs képesség, vitakészség. Bizonyos kulcskompetenciák fejlesztésében nélkülözhetetlen az IKT alkalmazása a tanórákon. Az elektronikus tananyagfejlesztés előtérbe került.

Feladatok:

Információelemzés

Képességfejlesztés:

- nagymozgások
- finommozgások
- tájékozódás
- figyelem
- fegyelem
- kötelességtudat
- tudás tisztelete
- észlelés

- emlékezet
- gondolkodás
- önismeret fejlesztése

Tisztelje, ápolja:

- nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket;
- a természet, a környezet értékeit;
- más népek értékeit, hagyományait;
- az egyetemes kultúra eredményeit.

A személyiségfejlesztés területei:

A tanulók:

- értelmi nevelése
- érzelmi nevelése
- akarati nevelése
- erkölcsi nevelése
- közösségi életre nevelése
- demokráciára nevelése
- munkára nevelése
- egészséges életmódra nevelése
- hazafiasságra nevelése
- családi életre nevelése.

1.3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.3.1 Az egészségfejlesztés iskolai feladatai

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel:

- a táplálkozás,
- az aktív életmód, a sport,
- a tevékeny élet, a munka,
- a közösséghez tartozás ereje,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a környezet védelme,
- a lelkiismeret fejlődése, a lélek gondozása,
- a dohányzás, az alkohol- és kábítószerfogyasztás káros hatásai,
- a média, a számítógépes játékok hatásai,
- a személyes higiénia,
- a szexuális fejlődés,
- az elsősegélynyújtás.

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása;
- testnevelés órák;
- játékos sportfoglalkozások;
- az iskolai sportkör foglalkozásai;
- tömegsport foglalkozások;
- úszásoktatás;
- a helyi tantervben szereplő környezetismeret, természetismeret, biológia, testnevelés tantárgyak tananyagai;
- az osztályfőnöki órákon feldolgozott ismeretek;

- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó projektnap (témanap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára;
- túrák;
- minden évben egy alkalommal játékos vetélkedő az egészséges életmódra vonatkozó tudnivalókkal kapcsolatban;
- az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele;
- a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezése.

Az iskola egészségnevelési programja

A tanulók környezettudatos magatartásának és egészséges életvitelének kialakítását kell segíteni. A felnövekvő nemzedék képes legyen az élő természet fennmaradásának és a társadalmak fenntartható fejlődésének biztosítására.

Tudniuk kell, hogy az ember a természettel megbonthatatlan egységet alkot és minden egészséges egyén felelős a jövő társadalmáért. Fontos, hogy a tanulók tudatosan törekedjenek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására.

Ismerjék az egészséges táplálkozás kritériumait, az egészséges életkörülmények fontosságát, a betegségek megelőzésének szabályait. A mozgás egészségmegőrző, a veszélyeztető anyagok szervezetre gyakorolt káros hatásainak ismerete elengedhetetlen a korosztály számára.

Az emberiség jövőjének biztosítása, vagyis a fenntarthatóság érdekében fel kell készíteni a tanulókat arra, hogy megértsék a természet komplexitását, lássák, hogy a társadalom, az egyén, illetve a közösségek tevékenységeinek ezzel összhangban kell lenniük. Olyan állampolgárrá váljanak, akik ismerve tetteik következményét úgy élnek, hogy környezetükben ne okozzanak sebeket, és tudják, hogy egészségtudatos életükkel a jövőt is építik.

Az egészségnevelés iskolánkban minden pedagógus, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

1.3.2 Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása

Az **elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátítása** tanítási órákon (osztályfőnöki, biológia és testnevelés óra) valamint a délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja és feladatai:

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja:

- a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegélynyújtás alapismereteit.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében:

- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Tanórán kívüli egészségnevelési tevékenységek

Intézményen belüli:

- Egészségnap szervezése
- Iskolafogászati vetélkedő
- Egészségvédelmi filmvetítés
- Elsősegélynyújtás elsajátítása védőnők segítségével
- Drogprevenciós program: külső szakemberekkel felvilágosító munka (5-8. évf.)
- Sportvetélkedő
- A mi reformkonyhánk, főzőverseny az osztályok között
- Orvos, védőnő, dietetikus előadása és tanácsadása

Intézményen kívüli:

- Évszakos séták, kirándulások

1.4 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

A közösségfejlesztés az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti. A harmonikusan működő közösség alapértékei: empátia, tolerancia, hitelesség, feltétel nélküli elfogadás. Legfontosabb a tanítók, tanárok példaértékű magatartása.

A közös munka, a közös erőfeszítések átélése során alakul ki a közösségi siker és a közösségi kudarcok átélésének képessége. Kialakul az összetartozás érzése, egymás megbecsülése, felelősségérzet.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

- A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
- A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
- A diákönkormányzás képességének kialakítása.

- A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
- A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Az iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei:

- *tanórák*
    - szaktárgyi órák
    - osztályfőnöki órák
- *tanórán kívüli foglalkozások*
    - szakkörök;
    - versenyek, vetélkedők, bemutatók;
    - témahetek, témanapok (projekthetek, projektnapok);
    - tanulmányi kirándulások;
    - erdei iskolák, táborozások;
    - múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás;
    - szabadidős foglalkozások;
    - iskolai könyvtár;
    - diákönkormányzati munka

1.4.1 A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok:

- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerkölcs erősítésével,
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével),
- a tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése,
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon a már elért eredményekre való építés,
- a változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny, pályázat) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

1.4.2 Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

A közösségfejlesztés további kiemelt területe az osztály közösségi programjain kívül az iskolában működő szakkörök és különböző egyéb szabadidős tevékenységek.

Iskolai sportkör

Az iskolai sportkör foglalkozásain részt vehet az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és az iskolán kívüli sportversenyekre.

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, életvitel és gyakorlatiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembevételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők, melyeket az iskolában évente rendszeresen szervezünk. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

Témahetek, témanapok

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából a tanulók számára projektoktatást (témaheteket, témanapokat) szerveznek.

Tanulmányi kirándulások

Az iskola nevelői a tantervi követelmények eredményesebb teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal osztálykirándulást szerveznek. Az osztálykiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

Erdei iskola

A nevelési és a tantervi követelmények teljesítését segítik a táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy-egy tantárgy néhány témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a különféle közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások.

Szabadidős foglalkozások

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervez (pl. helytörténeti séta a városban, túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdélutánok, táncos rendezvények stb.).

Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola nevelői a pályázati lehetőségek minél jobb kihasználásával törekednek arra, hogy az említett programokon a nehezebb szociális körülmények között élő családok – elsősorban halmozottan hátrányos helyzetű – gyermekei is részt tudjanak venni.

1.4.3 A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

- a nevelési-oktatási intézmény egészét érintő kérdésekben a diákönkormányzat képviselői útján vesz részt;
- tisztségviselők megválasztásában a diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt saját működéséről az SZMSZ – a házirend elfogadása előtt;
- véleményezési jog gyakorlása – az iskola működésével és tanulóival kapcsolatos ügyekben, iskolai sportkör működéséhez, intézményi SZMSZ-hez;
- hatáskörei gyakorlásáról - osztályszinten választott képviselők által;
- a választott vezetők havonta megbeszélést tartanak;
- a diák fegyelmezési fórum szükség esetén a fegyelmezési problémák enyhítésére, megoldására javaslatot tesznek;

– dönt egy tanítás nélküli munkanap programjáról;

– a DÖK használhatja feladatainak ellátásához az iskola helyiségeit, berendezéseit;

– diákközgyűlés összehívása.

A megvalósított feladatokkal erősödik tanulóink önbizalma, az együvé tartozás érzése, biztosítja az iskolai hagyományok ápolását.

1.4.4 Az iskolai szülői szervezet közösségfejlesztő feladatai

Fontos a személyes példamutatás, az aktív részvétel és az érdeklődés az iskolai rendezvények iránt, valamint az iskolai tervek és célok megismerése és az ezekkel való azonosulás.

Szülői részvétel területei:

– szülői értekezletek,
– fogadóórák,
– nyílt napok,
– bemutató órák
– szülői felajánlások,
– hulladékgyűjtés,
– alapítvány támogatása,
– tárgyi felajánlások.

1.4.5 Tanórán kívüli, külföldi és belföldi utazással járó programok szabályozása

A tanórákon kívüli, személyszállítással egybekötött programokon a résztvevők biztonságos utazása érdekében, a szervezéssel vagy szállítással megbízott cégnek minden esetben írásos nyilatkozatot kell kérnie:

– a szolgáltatás személyi és tárgyi feltételei megfelelnek-e a hatályos előírásoknak;

– az érintett gépjármű megfelelő műszaki állapotban van-e és rendelkezik-e érvényes okmányokkal;

– külföldi utazások esetén, amennyiben a gépjárművel történő utazás nem fejeződik be este 23:00 óráig, azt a személyszállítást végző sofőrök pihenése érdekében meg kell szakítani. Éjjel 23:00 óra és hajnali 4:00 óra közötti idősávban a sofőröknek mindenképpen egy szálláshelyen pihenőt kell tartaniuk, ugyanott, ahol a diákokat is elszállásolják erre az időre;

– Az utazásban résztvevőkről, az utazás helyszíneiről az intézmény vezetője minden esetben rendelkezzen megfelelő információval, pontos és teljeskörű utaslistával, melyen rögzíteni kell a törvényes képviselők elérhetőségeit. A program dokumentációja tartalmazza a felelős kísérőtanárok személyét is. Az utazás időtartamára, útvonalára vonatkozó információkon túl, szükséges annak megjelölése is, hogy hol és várhatóan mikor történik a gyerekek átadása a szülők részére;
– A kísérő pedagógusok a hatályos szabályozás szerint felelősek a vonatkozó rendelkezések betartatására.

1.5 A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1.6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Célunk, hogy minden tanuló értelmi és fizikai képességeit a lehető legnagyobb mértékben fejlesszük. A pedagógusnak a tehetség felismerése érdekében szükséges a tanuló számára kiválasztani azt a művelődési területet, tevékenységet, módszert, amely a tanulók körülményeinek, fejlettségi szintjének, érdeklődési körének a leginkább megfelel.

Kiemelt cél a tehetséges tanulók ösztönzése oly módon, hogy a túlzott ösztönzéstől és a túlkövetelést ől óvakodjunk.

Feladataink a tehetséges tanulókkal való foglalkozás során a differenciálás módszerének alkalmazása egyéni vagy kiscsoportos foglalkozásokon. Biztosítanunk kell a tehetséges tanulók pályázaton való részvételét, versenyeztetését, versenyekre történő felkészítését, mind a sport, mind kulturális, művészeti és tanulmányi területeken. Ezért fejlesztenünk kell a diákok komplex gondolkodását, kritikai értékelését, kreativitását, önmegismerését és önfejlesztését.

A tehetséggondozás színterei:

- valamennyi tanórán differenciált foglalkoztatás;
- egyéni feladatok biztosítása;
- évfolyamonként tehetséggondozó foglalkozások.

1.6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Munkánk során kiemelten kezeljük a sajátos nevelési igényű; valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók egyéni fejlesztését.

Sajátos nevelési igényű tanulók

- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését - oktatását a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve alapján szervezzük meg.
- A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez - oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
- a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
- a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,
- képességfejlesztő játékok, eszközök, számítógépes fejlesztő programok.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek:

- a tünetek megnyilvánulási formáinak gondos áttanulmányozása;
- okok keresése;

- gyermekkel történő személyes beszélgetések;
- a gyermek irányítása speciális szakfeladatot ellátó intézményekbe, illetve személyekhez (nevelési tanácsadó, pszichológus, gyermek ideggondozó, logopédus, gyógypedagógus, szakértői bizottság, gyermekvédelmi felelős stb.);
- szakértői vélemény javaslatainak áttanulmányozása, alkalmazása;
- állandóság biztosítása;
- a gyermek sikerélményhez juttatása;
- képesség kialakítása a konfliktushelyzetek kezelésére;
- pozitív magatartásformák kialakítása és gyakoroltatása;
- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézményekkel, nevelési tanácsadóval és gyermekjóléti szolgálattal;
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- felzárkóztató órák, fejlesztő foglalkozások;
- egyéni foglalkozások;
- képesség-kibontakoztató felkészítés és integrációs felkészítés;
- kapcsolatfelvétel szülőkkel és együttműködés;
- szülők és a családok nevelési gondjainak segítése;
- szülők tájékoztatása a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról;
- a szakvélemény alapján előírt óraszámban fejlesztőpedagógus kolléga által tartott fejlesztő foglalkozásokon való részvétel.

1.6.3 Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az iskolának gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse van. A gyermekvédelmi felelős segít a veszélyeztetettség megelőzésében, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében, figyel a hátrányos helyzetű gyerekekre. Szükség szerint részt vesz a szülői értekezleten és családlátogatásokon. Az év elején az osztályfőnökök segítségével tájékozódik a veszélyeztetett gyermekről és a veszélyeztetettség okairól. A pedagógusokkal közösen javaslatot tesz a rendkívüli vagy a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra. Ez történhet szülői kérésre. Amennyiben pedagógiai eszközökkel a veszélyeztetettség nem szüntethető meg, a gyermekjóléti szolgálathoz fordul. Ezután bizonyos időközönként kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermekről, körülményeiről. Ha a gyermeket a gyermekjóléti szolgálat javaslatára védelmébe veszi a gyámhatóság, ezen a védelembe vételi tárgyaláson,

majd ennek meghatározott időnkénti felülvizsgálatán megjelenik és ismerteti az esettel kapcsolatos tudnivalókat, változásokat. Ha szükséges, kapcsolatba lép a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel (pl. gyermekorvos, védőnő, bíróság, rendőrség, stb.).

Az év elején elektronikus úton (KRÉTA rendszer, csoport facebook) tájékoztatja a tanulókat és szüleiket a személyéről, valamint arról, hogy mikor és hol kereshető fel.

- Nevelési Tanácsadó
- Családsegítő központ
- Gyermekjóléti szolgálat
- Szakszolgálat
- Önkormányzat Szociális és Egészségügyi Osztály
- Kék Vonal Gyermek és Ifjúsági Telefonszolgálat
- Lelki Elsősegély Telefonszolgálat

Részt vesz a tanulókkal kapcsolatos fegyelmi eljáráson.

1.6.4 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A hátrányos tanulói helyzetből adódó lemaradások, kudarcok kiváltó oka gyakran a család szűkös anyagi helyzete. Sok tanulónk szorul szociálpolitikai támogatásra. Nagyon érzékeny területről van szó, ahol egyaránt érvényesíteni szükséges a humánus gondolkodást, a józan tárgyszerűséget, a társadalmi igazságosságot. A kedvezményes étkeztetésnél a törvényi szabályozásnak eleget teszünk.

1.7 Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Az iskola életével kapcsolatban a diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol, ez vonatkozik:

- az iskola szervezeti és működési szabályzatának elfogadására és annak módosítására,
- a házirend elfogadására, illetve módosítására.

Véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet az iskolánk működésével kapcsolatos valamennyi kérdésben. Ezzel összefüggésben hatással van:

– az önálló kezdeményezések, vélemények kifejezésére,
– az érvelés, a vitakultúra fejlesztésére,
– a közösségi érdekek képviseletére,
– a közösség iránti felelősségérzetre,
– a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységekre,
– az iskolai hagyományok ápolására, új hagyományok teremtésére.

1.8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Fontos, hogy a szülők lássanak bele az iskolai munkába, közösségi életbe. Lehetőségeik, elfoglaltságuk függvényében vállaljanak részt benne azért, hogy folyamatosan nyomon követhessék gyermekük nevelésének, oktatásának alakulását. Vegyenek részt közös gondjaink, problémáink megoldásában.

A pedagógusoknak legyen lehetőségük a szülőkkel konzultációra, a fejlesztéshez a családi háttér megismerésére. Alakuljon ki közöttük partneri kapcsolat. A pedagógus szakmai tudása legyen az alapja a szülő meggyőzésének.

Az iskolában a szülők jogaik érvényesítésére, kötelességük teljesítése érdekében, az iskola működését, munkáját érintő kérdésekben véleményezési, javaslattevő joggal rendelkező szülői szervezetet (közösséget) hozhatnak létre.

Az iskola partnerei:

– történelmi egyházak képviselői;
– helyi gyermek egészségügyi központ munkatársai;
– mindenkori önkormányzati képviselő;
– Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft.;
– ÉSZAKERDŐ Erdőgazdasági Zrt.;
– Eszterlánc Néphagyományőrző Óvoda Pitypang Tagóvoda;
– HOLOCÉN Természetvédelmi Egyesület;
– Tompa Mihály Könyvtár;

A szülők és pedagógusok közötti együttműködés formái:

- Az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az osztályfőnök a szülői értekezleteken és az iskola főigazgatója iskolai rendezvényeken tájékoztatja a szülőket.
- A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:
    - egyéni megbeszélések;
    - fogadóóra;
    - szülői értekezlet;
    - nyílt tanítási nap;
    - írásbeli tájékoztató (E-napló).

Az SzMK célja:

- támogatja az iskolában folyó oktató-nevelő munkát;
- vállalja és ellátja az iskola szülői és tanulói közösségének érdekképviseletét.

Az SzMK tevékenysége:

- kapcsolatot tart iskolán belül az iskola vezetésével, tantestületével, az osztályok szülői közösségeivel;
- képviseli az iskola szülői közösségét az iskolán kívüli egyéb szervezetek felé;
- képviseletet biztosít az Iskolaszékben;
- segíti az iskola által szervezett programok megvalósítását;
- saját tematikus projekteket kezdeményez, támogat és megvalósít az iskolával egyeztetve;
- felhívja a szülők figyelmét jogaikra és kötelességeikre, valamint segíti azok érvényre juttatását.

1.9 A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

1.9.1 A vizsgaszabályzat célja, hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra:

- osztályozóvizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,

– javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

– aki osztályozóvizsgára jelentkezik,

– akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít,

– akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira:

– akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény főigazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

– a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,

– engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,

– ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,

– ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI VIZSGA	SZÓBELI	GYAKORLAT
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Erkölcstan/ hit- és erkölcstan		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLAT
Vizuális kultúra			GYAKORLAT
Életvitel és gyakorlat			GYAKORLAT
Testnevelés és sport			GYAKORLAT
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Erkölcstan/ hit- és erkölcstan		SZÓBELI	
Történelem	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Természetismeret		SZÓBELI	
Fizika		SZÓBELI	
Kémia		SZÓBELI	
Biológia		SZÓBELI	
Földrajz		SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLAT
Hon- és népismeret		SZÓBELI	
Vizuális kultúra		SZÓBELI	GYAKORLAT
Informatika		SZÓBELI	GYAKORLAT
Technika, életvitel és		SZÓBELI	GYAKORLAT
Testnevelés			GYAKORLAT

1.9.2 A vizsga értékelési rendje

Az osztályzatok megállapításához kötelező vizsgát tenni:

- magántanulónak;
- a tantervi követelményeknek egy tanévnél rövidebb idő alatt eleget tevő tanulónak;
- a jogszabályban előírt időnél többet mulasztott, s emiatt érdemjeggyel nem osztályozható tanulónak, amennyiben azt a nevelőtestület számára engedélyezi;

– más iskolából való átvétel esetén, ha az iskola főigazgatója előírja;
– külföldön tanulmányokat folytatott tanulónak, ha nem akarja tanulmányait az alatta levő évfolyamon folytatni.

Osztályozóvizsga szervezésében és lebonyolításában, ugyanúgy, mint bármely más, a tanulmányok alatt tett vizsga esetén, a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 2062012. EMMI- rendelet 64-72.§-ai által meghatározott előírásait kell alkalmazni.

A tanév rendjébe illesztett vizsgaidőszakok:

A tanévkezdést megelőző hét (augusztus utolsó hete).

A javítóvizsgák időpontját jogszabály határozza meg: az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban kell megszervezni.

A számonkérés formája írásbeli, szóbeli és gyakorlat.

1.9.3 Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabálya

Az iskola főigazgatója a felvételi eljárásban a felvételről, átvételről a tanulói jogviszony létesítésével hozza meg a döntését. Az iskola főigazgatója köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt, valamint az előző iskola főigazgatóját. A döntést megalapozó indoklással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással köteles ellátni. A kérelem benyújtásával kapcsolatos eljárásra a köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályok alapján jár el.

1.9.4 A felvételi eljárás különös szabályai

A 22.§(1) és a (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével az iskolai beiratkozás idejéről, az erről való döntés és jogorvoslat határidejéről a kormányhivatal közleményt vagy hirdetményt köteles közzétenni a szokásos módon, a beiratkozás első határnapját megelőzően legalább harminc nappal.

A tanköteles korba lépett gyermeket a szülő március 1-je és április 30-a között a kormányhivatal által közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban köteles beíratni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamába.

(3)Az általános iskola első évfolyamára történő beíratáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosításra alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcím igazoló hatósági igazolványt, továbbá az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító igazolást, döntést.

23.§(1) Az alapfokú művészeti iskolába külön jelentkezési lap benyújtásával kell jelentkezni. A felvételi eljárás rendjét az iskola főigazgatója határozza meg.

A beiratkozás időpontját legalább harminc nappal korábban a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni.

2. Az intézmény helyi tanterve

2.1 A választott kerettanterv megnevezése

A helyi tanterv alapját, a Kormány 5/2020.(I.31.) Kormány rendelete alapján közzétett kerettanterv képezi.

Az óraszámokat tanulási területekhez tartozó tantárgyanként az alábbi táblázatok tartalmazzák

Alsó tagozat:

Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztás-ban	**1.évf.**	**2.évf.**	**3.évf.**	**4.évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
Magyar nyelv és irodalom	7	7	5	5
Matematika				
Matematika	4	4	4	4
Etika/hit és erkölcstan				
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
Környezetismeret	+1	+1	1+1	1+1
Idegen nyelv				
Angol nyelv	+1	+1	+1	2+1
Művészetek				
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				

Testnevelés	5	5	5	5
Kötelező óraszám	**22**	**22**	**22**	**23**
Szabadon tervezhető óraszám	2	2	2	2
Tényleges óraszám	**24**	**24**	**24**	**25**

Felső tagozat:

Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztás-ban	**5.évf.**	**6.évf.**	**7.évf.**	**8.évf.**
Magyar nyelv és irodalom				
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Matematika				
Matematika	4	4	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek				
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon-és népismeret	+1			
Etika/hit és erkölcstan				
Etika/hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz				
Természettudomány	2	2+1		
Kémia			1+1	2
Fizika			1+1	2
Biológia			2	1+1
Földrajz			2	1+1
Idegen nyelv				

Angol nyelv	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház		+1		
Technológia				
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés				
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Kötelező óraszám	**27**	**26**	**28**	**28**
Szabadon tervezhető óraszám	1	2	2	2
Tényleges óraszám	**28**	**28**	**30**	**30**

2.2 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztása

Az oktató munka során a tanterv kívánalmainak megfelelő tankönyveket, munkafüzeteket, térképeket, stb. használunk a tananyag feldolgozása során. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl. torna felszerelés, rajz felszerelés, technika felszerelés stb.) A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket a tanév előtt az iskola tájékoztatja. A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:

- A taneszközök feleljenek meg az iskola helyi tantervének.
- Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatók.

– A taneszközök használatában a stabilitásra törekszünk, új taneszközök használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetjük be.

– Segítse, erősítse az új tanulásszervezési eljárások alkalmazását: differenciálás, projekt, kooperatív kiscsoportos tanulás.

2.3 A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni különbségek pedagógiai kezelése.

– Fokozatosan átvezetjük a gyermekeket az óvodai játékközpontú cselekvéseikből az iskolai tanulás tevékenységeibe.

– A mozgásigény kielégítésével a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és hallásfejlesztésével, a koncentráció és relaxáció képességének alapozásával.

– Az egészséges életvitel kialakításához a környezetismeret és a technika tantárgyakon belül gyakorlati oktatással szeretnénk hozzájárulni.

– Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítás-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat-és problémamegoldáshoz.

– A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

– A kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érzési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük.

– A személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása: a helyes magatartásformák megismertetése, gyakoroltatása.

– Fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktívtanulási technikákat és tanulásszervezési módokat.

2.3.1 Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Pedagógiai feladatok megvalósítása

- Az erkölcsi nevelés;
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés;
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés;
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése;
- A családi életre nevelés;
- A testi és lelki egészségre nevelés;
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség;
- Fenntarthatóság, környezettudatosság;
- Médiatudatosságra nevelés;
- A tanulás tanítása;

Módszertani alapelvek: belső motiváció, differenciálás, kooperatív.

Kulcskompetenciák fejlesztése

- Anyanyelvi kommunikáció;
- Idegen nyelvi kommunikáció;
- Matematikai kompetencia;
- Természettudományos és technikai kompetencia;
- Digitális kompetencia;
- Szociális és állampolgári kompetencia;
- Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia;
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség;
- A hatékony, önálló tanulás;

Egészségfejlesztési program

– egészséges táplálkozás;
– mindennapos testnevelés;
– testi- lelki egészség, szenvedélybetegségek megelőzése;
– iskolai erőszak megelőzése;
– baleset megelőzés, elsősegélynyújtás;
– személyi higiéné;
– veszélyeztetettség megelőzése;
– gyermekvédelmi feladatok szervezése;

Tanulási módszerek kialakítása

Célunk: Valamennyi tanulónkat eljuttatni a képességei maximumára.

Feladataink: A Nemzeti Alaptanterv a tanulást a kiemelten fejlesztendő területek közé sorolja.

Ennek továbbgondolásaként **feladataink**:

– a tanulási módszerek megfelelő formáinak tanítása;
– az alapképességek biztos birtoklása;
– a tanulási módszerek megtanítása;
– tanulóink kommunikációjának fejlesztése;
– a tanulási részképességek fejlesztése (beszéd, olvasás, figyelem, memória, gondolkodás, logika, önművelés);
– tanulóink problémamegoldó képességének fejlesztése;
– tanulóink szokásrendszerének kialakítása;

2.3.2 A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

Arra épül, hogy a tudást mindenki maga építi fel, és ebben a gondolkodási folyamatban aktívan kell részt vennie, ehhez másokkal együtt kell működnie. A leegyszerűsített, leképzett, megszerkesztett tananyag ezt nem tudja biztosítani, csak a tapasztalatok és az életszerű helyzetek. A komplex tanulási környezet megteremtése alapfeltétel: többé már nem egy tankönyv és egy tanár az információ forrása, hanem maga a valóság. Az életszerű helyzetekben fellelhető valóságos problémákra csoportosan, változatos munkaformákkal és módszerekkel keresik a diákok a választ. A konstruktivista pedagógia sajátos tanulási környezetet igényel, amelyben a tanulók együtt dolgozhatnak és segíthetik egymást, változatos eszközöket és információs forrásokat használva, a tanulási célok eléréséhez és a problémamegoldó tevékenységhez. Számítógépes osztálytermi környezetben számos pedagógiai és tanulási mód megvalósítható, pl. a problémaközpontú és a projekt alapú tanulás. A számítógépes osztálytermi környezet akkor is alkalmasabb a korszerű módszerek alkalmazására, mint a számítógépterem, ha nincs annyi gép, ahány tanuló. Akár egy-két számítógép is elegendő ahhoz, hogy megfelelő tanulás- és munkaszervezéssel csoportos, együttműködésen alapuló megismerési folyamatok végbemenjenek. Az átlagos számítógépterem merev elrendezése és csoportbontásra tervezett mérete nem segíti a modern infó-kommunikációs eszközök integrálását a tantárgyi oktatásba.

Tanórai differenciálás:

A frontális/hagyományos tanulás során a tanárnak nem nyílik lehetősége arra, hogy az egyéni különbségeket figyelembe vegye.

A differenciált tanulásszervezés alapjai:

Ezek a tanulói különbségek teszik szükségessé a pedagógusok módszertani megújulását, hogy a „jól bevált” tanítás-tanulási folyamatok mellé új szemléletet alakítsanak ki, amelybe belefférnek új módszerek, technikák és munkaformák. A változást kiváltó önelemző kérdések:

Hogyan taníthatnék hatékonyabban?

Hogyan nyújthatnék segítséget?

Hogyan tehetném pozitívabbá a tanulók iskolához fűződő viszonyát?

Érdeklődés szerinti csoportbontás

A csoportok érdeklődés szerint homogén szervezésűek, a csoportokon belül minden tanuló azonos feladatot végez. A csoporttagok nem feltétlenül kooperálnak egymással, ebben az esetben nem szükséges a 3-5 fős csoportszervezés.

2.3.3 Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Kulcskompetenciák megalapozása, együttműködési készség fejlesztése, a tanulói tudás megalapozása:

Erősödjön a kulcskompetenciák megalapozása.

Lexikális ismeretek közvetítése és számonkérése helyett az ismeretek munkáltató feldolgozását és alkalmazását helyezzük előtérbe.

Versenyeztetés helyett a kooperatív együttműködést erősítsük a tanítási órákon és egyéb foglalkozásokon.

Osztályszinten egységes, de egyénre szabott és differenciált tanulási követelményeket, valamint ellenőrzési, értékelési eljárásokat alkalmazunk.

Minden tanuló érje el a helyi tantervben leírt követelményt, de adjunk lehetőséget egyéni tanulási utakra, egyéni ellenőrzéssel, értékeléssel.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani.

Fontos feladat az önismeret alakítása, az önértékelés és együttműködés képességének fejlesztése a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása.

2.3.4 A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata

- a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben;

– a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen áttartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaorientációra;

Fejlesztés:

– a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;

– a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;

– a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;

– fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktívtanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.4 Mindennapos testnevelés

Törvényi háttér:

A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27. § (11) bekezdése értelmében az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban azon osztályokban, ahol közismereti oktatás folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében. Iskolánk mindennapos testnevelési programja a testnevelés órákon és a délutáni sportórákon túl tartalmaz mozgásfejlesztő órákat, tartásjavító foglakozásokat, különböző szabadidős sportágakat. Ezen felül tervezünk a szabadidő hasznos eltöltésére különböző programokat, amelyekbe a szülőket is bevonjuk.

Célja:

Napjainkban felértékelődött a sportolás szerepe, az egészséges életmód, a jobb életminőség kialakításában. Az intézmény mindennapos testnevelési programja a helyi lehetőségekből kiinduló, reális, fenntartható célkitűzés, mivel a program iskolánk mindentanulójának egész éven át lehetőséget ad a rendszeres mozgásra. A mindennapos testnevelésben lehetőség van arra, hogy a tanuláshoz szükséges tulajdonságokat megerősítsük: legyen erős, kitartó, becsületesés szorgalmas, ne legyen fáradékony, bírja a tanulással járó idegi és fizikai terhelést.

A gyerekek iskolai leterheltsége, a felnőttek mindennapos munkája egyre inkább indokolttá teszi azoknak a mozgásformáknak az előtérbe kerülését, amelyek alkalmasak a rekreációra, kikapcsolódásra, a sport, a mozgásörömének élvezetére. Ezért programunknak célja, hogy a gyerekek minél szélesebb körben ismerkedjenek meg – lehetőségeinknek megfelelően – a legkülönbözőbb szabadidősportok alapjaival, hogy kiválaszthassák a számukra megfelelő sportot, amelyeket később folytatva javulhat életminőségük, testi-lelki egészségük, fenntartva természetesen a „klasszikus", a tantervben is szereplő mozgásformák elsődlegességét.

A játéknál jobb nevelő nem létezik, mert része a vereség és a győzelem, feltétele a szabályok betartása, és ami a legfontosabb, része a siker is. A programnak fontos része a gyerekek számára mozgáslehetőség szervezése.

A délutáni sportórák feladatai:

Elsősorban játéklehetőség biztosítása

Házibajnokságok szervezése, lebonyolítása változatos sportjátékokból (röplabda, floorball, atlétika)

Felkészítés iskolai és iskolán kívüli versenyekre

Az alsó tagozatos mozgásfejlesztő órák célja:

Fejlődjön az ideg-, az izom- és a csontrendszer, egyensúlyérzékelés, koordináció, térbeli tájékozódás.

A mozgásfejlesztés több célra irányul:

Nagymozgásokra és a sportmozgásokra. A nagymozgások gyakoroltatása, segítse elő a fejlődésbeli egyenlőtlenségek csökkentését, és a finommotoros mozgást kívánó írástanulást is készítse elő. A sportmozgások célja, hogy növeljék, fejlesszék a testi teljesítő képességet és alakítsák az adott sportághoz szükséges speciális képességeket, mozgásformákat.

Az alsó tagozatos mozgásfejlesztő órák feladatai:

Iskolánkban a sportirányultságnak megfelelően a mozgásanyag jelentősebb része labdás ügyességfejlesztés, a röplabda, kosárlabda és a labdarúgás sportágak alapozására.

A speciális mozgásfejlesztés segítse kiküszöbölni a tanulási nehézségeket, a viselkedési és figyelemzavart. A nagy és finommozgások egymásra épülő rendszert alkotnak. A finommozgásokat fejlesztő feladatok sokszor összefüggnek a téri tájékozódás fejlesztésével is A természetes mozgáskedv megőrzése változatos, játékos feladatokkal.

Mozgástapasztalatok bővítése, a tanórán tanultak továbbfejlesztése, kiegészítése.

A mindennapos testnevelés programja

Az egészségfejlesztő iskolai testmozgás célja a gyermekek egészségestesti-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. A mozgásszegény életmód kialakulásának megelőzése a testmozgás megszerettetésével, a rendszeres mozgáshoz szoktatással. Adjon lehetőséget az egészség hosszú távú megőrzésére, ezáltal egy jobb felnőttkori életminőségre. Az iskolai testnevelés és sport keretei közt az egészségnevelés, a szociális kompetenciák (kreativitás, önállóság, önbizalom, felelősségtudat, cselekvőképesség) a csapatmunka, a társakkal történő együttműködés egyaránt fejleszthető.

2.5 Projektoktatás

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk a korszerű pedagógiai módszerek alkalmazására, melyek elősegítik a hatékony tanulást. A tanév során két középtávú /1-2/ hét és egy hosszú távú /tanév/ projektet valósítunk meg. A projektoktatás lehetővé teszi, hogy tanulóink egy-egy témát a maga komplexitásában lássanak, ismereteiket rendszerezzék, összekapcsolják, alkalmazzák. Előtérbe kerül az együttműködés, a közös munka. Fontos szerepet kap a képességek, az attitűd fejlesztése is. A módszer a passzív befogadó és feldolgozó magatartás helyett, a saját meglévő képességek, viselkedésformák kipróbálására, és újak kialakítására, a tapasztalatszerzésre is lehetőséget teremt.

Projektjeink:

Természettudományos hét

Projekt résztvevői: 1- 8. évfolyam

Projekt ideje, időtartama: október közepe, 1 hét

A projekt célja:

Természettudományos ismeretek rendszerezése, alkalmazása, bővítése

Tapasztalatszerzés útján következtetések levonása, összefüggések elismerése

Komplex gondolkodás kialakítása

Sokféle munkafolyamat megismerése és a kreatív gondolkodás fejlesztése

Szociális kompetenciák alakítása

A természet vizsgálatára alkalmas módszerek elsajátítása

Tantárgyak közötti integráció

Tevékenységek:

Természettudományi vetélkedő

Előadás

Tudományos kísérletek

Filmvetítés

Kutatómunka

Kirándulás

Plakát készítése

Erdei iskola

Hulladékgyűjtés

Arany- hét

Projekt résztvevői: 1-8. évfolyam

Projekt ideje, időtartama: március első két hete

A projekt célja:

Megemlékezés iskolánk névadójáról, ismeretek bővítése

Közösségerősítés, közös élményszerzés

Művészeti és irodalmi ismeretek gazdagítása

Szociális kompetenciák alakítása

Az alkotói kedv, az önképzés igényének felkeltése

Önértékelés, önismeret gazdagítása

Tevékenységek:

Koszorúzás, faültetés

Vetélkedők, versenyek: házi szavalóverseny, érdekes kísérletek, angol fordítói verseny, rajzverseny

Toldi- kondi

Városi helyesírási és rajzverseny szervezése

Faliújság, plakát készítése

Gyűjtőmunkák

Könyvtári óra, olvasókör

Öko-projekt /Az élhető világ/

A környezettel kapcsolatos tananyagtartalom közvetítésére a projektoktatás kiválóan alkalmas.

Széles tantárgyi koncentrációt feltételez; ezáltal komplex szemléletmód kialakítására törekszik.

A valós élet problémáit dolgozza fel.

A gyakorlati élettel kapcsolatos ismerettartalmak feldolgozása tevékenységorientált.

Projekt résztvevői: 1- 8. évfolyam

Projekt ideje, időtartama: a tanév során folyamatosan

Projekt célja:

Lakókörzetünk természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeinek, adottságainak megismerése, felfedezése, az értékek és problémák feltérképezésére.

Felelősségvállalással, önálló munkával, egymással dolgozni tudással járó tevékenységek szervezése.

A környezeti nevelés alapelveinek, fogalmának, tartalmának, megnyilvánulási módjainak körüljárása, megvilágítása. A környezettudatos életmód megalapozása.

A kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések; a helyi és globális szintek kapcsolatainak, összefüggéseinek felismerése, megértése.

A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt; a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartás kialakítása.

Felébreszteni diákjainkban az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

Az ökológiai szemlélet, gondolkodásmód alakítása.

A tanulók környezet- és természetszeretetének formálása, megszilárdítása.

Közlekedési biztonság növelése.

Tevékenységek:

- Vetélkedők, versenyek
- Gyűjtési akciók (elem, hulladék, használt olaj) szervezése
- Kiállítások rendezése jeles alkalmakra
- Múzeumlátogatás, témahét, terepgyakorlat, séta
- Madáretető kihelyezése, ellátása
- Iskolazöldítés, parkosítás, tereprendezés, virág- és faültetés
- Erdei iskola a hatodik évfolyamosoknak
- Öko-ügyeletesek munkájának megszervezése
- Rend- és tisztasági verseny
- Megemlékezés a jeles zöld napokról

Projktoktatás értékelése:

Célunk a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt; a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartás kialakítása és a hatékony tanulás segítése.

2.6 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Gyermek- és ifjúságvédelem

A gyermekvédelem minden gyermekre és fiatalra kiterjedő gondoskodás, pedagógiai, pszichológiai, szociális, egészségügyi, jogi tennivalók összessége, amelyek a gyermekek és fiatalok gondozását, ellátását, eltartását, nevelését, érdekvédelmét hivatott biztosítani.

Az iskola – lévén a gyermekek hétköznapi életének színtere – különösen fontos szereppel bír a veszélyeztetettség felismerésében, a szükséges segítségnyújtás kezdeményezésében. Az ENSZ Egyezmény a gyermek jogairól című egyezményének 1991. október 7-i hazai megerősítése, majd az ennek alapján alkotott 1997/XXXI. törvény a gyermekek jogairól és a gyámügyi igazgatásról elfogadása ill. annak módosításai az iskolákra – a személyes gondoskodás keretébe tartozó – gyermekvédelmi feladatokat ró.

A törvény alapelvei közé tartozik (1997. évi XXXI.tv.1-30§), hogy a törvény alkalmazása során a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni, illetve biztosítani; a gyermek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles; a gyermek neveléséért felelős az állam, a helyi önkormányzatok, az ellátó szervek és személyek; a család életébe történő hatósági beavatkozás kizárólag a gyermek érdekében történhet. A gyermek- és ifjúságvédelem komplex pedagógiai tevékenység és jogi kötelezettség is az intézményvezető és valamennyi pedagógus részére. A gyermekvédelem az iskola összes tanulójára vonatkozik. **Kt. 19.§**

(7) A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Iskolánk gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos tevékenysége:

- családdal, szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás;
- diákönkormányzat segítése;
- a tanulók személyi jogainak tiszteletben tartása;
- étkezés, tanszerellátás, napközi ellátás biztosítás;
- képességfejlesztés, indulási hátrányok csökkentése, felzárkóztatás, hátránykompenzálás, korrepetálás.

Osztályfőnökök és az osztályban tanító nevelők feladatai:

- az osztályba járó valamennyi tanuló képességeinek, érdeklődési körének, jellemének és családi hátterének, körülményeinek megismerése;
- hátránnyal induló gyermekek kiszűrése, beilleszkedésük segítése;
- családdal való rendszeres kapcsolattartás;
- a tanulókkal kapcsolatos minden változásról a gyermekvédelmi felelős értesítése, együttműködés;
- a problémás tanulók és az igazolatlan hiányzások folyamatos figyelemmel kísérése.

Iskolánkban viszonylag kevés a veszélyeztetett tanulók száma, a hátrányos helyzetűeké azonban emelkedik. (Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akiknek rendszeres gyermekvédelmi

kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek).

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- segíti az iskola pedagógusainak gyermekvédelmi munkáját;
- tájékoztatás szülői értekezleteken, családlátogatáskor, fogadóórákon;
- prevenciós tevékenység;
- veszélyeztetettség megelőzése;
- szociális ellátások számbavétele, az ellátás igénybevételének segítése;
- veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók felmérése (az osztályfőnökök közreműködésével);
- problémás tanulók tanulmányi előmenetelének és szabadidős tevékenységének figyelemmel kísérése;
- veszélyeztetettség felismerése, mértékének csökkentése;
- bántalmazott gyermek védelme;
- rendszeres kapcsolattartás a családdal, annak megismerése, segítése;
- nevelési és tanulási esélyek biztosítása, ahol ezt a család körülményei gátolják;
- a gyermek rossz tapasztalatainak kedvező iskolai élményekkel való ellensúlyozása;
- a még súlyosabb devianciák kialakulásának megelőzése;
- szükség esetén gyermekjóléti szolgálat értesítése;
- a gyermekjóléti gondoskodásban részesülő gyermekekre való odafigyelés;
- együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervekkel;
- továbbképzéseken való részvétel;
- tanköteles tanulók iskolába járásának figyelemmel kísérése;
- igazolatlan hiányzások esetén a szükséges intézkedések megtétele.

Rendeletek:20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a Köznevelési intézmények névhasználatáról 331/2006 (XII. 23.) kormányrendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat és hatáskörök ellátásáról valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről.

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (247. § c pontja)

1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

149/1997. (IX. 10.) Korm. Rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyerekvédelmi és gyámügyi eljárásról.

A bejelentés folyamata:

Ha a tanuló: **1 órát igazolatlanul mulasztott**, értesítést kell küldeni a szülőnek.

10 órát igazolatlanul mulasztott értesítést kell küldeni a szülőnek, a Kormányhivatal Oktatási Főosztályának, a gyermek lakóhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak és a jegyzői gyámhatóságnak.

30 órát igazolatlanul mulasztott - ez már szabálysértési tényállás -, akkor értesítést kell küldeni a B-A-Z. Megyei Kormányhivatal Hatóság Főosztályának és a gyermekjóléti szolgálatnak.

50 órát igazolatlanul mulasztott, értesíteni kell a gyermek tényleges tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt és kormányhivatalt.

50 óra igazolatlan hiányzás esetén az értesítés mellett a jegyzői gyámhatóságnak küldeni kell egy iskolai jelentést arról, hogy mit tett az iskola annak érdekében, hogy a gyermek ne hiányozzon.

A prevenciós munkát szolgálják a változatos iskolán kívüli tevékenységek:

- egészségnevelési program;
- egészséges életmódot szorgalmazó programok;
- drog- és bűnmegelőzési programok szervezése;
- hasznos szabadidős tevékenységek.

2.7 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az iskola a nevelő és az oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzését és értékelését.

Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

A tanulók munkáját egy-egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizzük.

Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit, témazáró felmérést, dolgozatot írnak. A tanulók ugyanazon a napon legfeljebb két témazáró dolgozatot írhatnak. Kiemelten fontos, hogy a tanulók szóbeli kifejezőkészségének fejlesztése érdekében minél többször ellenőrizzük a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában. Szóbeli beszámolóknál optimális körülményeket próbálunk biztosítani.

A tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végezzük, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez, emellett azonban figyelembe vesszük azt is, hogy a tanuló képességei, eredményei hogyan változtak: - fejlődtek-e vagy hanyatlottak-az előző értékelés óta.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon alsó tagozatban a különböző tantárgyak esetén a következők szerint történik:

Az első osztályban félévkor és év végén, minden tantárgy esetében szöveges értékelést alkalmazunk (felzárkóztatásra szorul, megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt).

A második osztályban első félévében szöveges értékelést alkalmazunk, a második félévben és év végén, a 3-4. évfolyamon félévkor és év végén minden tantárgyból osztályzattal minősítünk.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból, minden tanulónak legalább négy érdemjegyet kell szerezni félévente.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az e naplón keresztül.

A tanuló magatartásának, szorgalmának értékelését az osztályfőnök az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével végzi. Az érdemjegyről havonta tájékoztatja a szülőket elektronikus úton.

2.8 Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai:

Elvei:

Kapcsolódjon a tanítási óra anyagához, annak gyakorlását szolgálja.

Képes legyen a tanuló önállóan megoldani /differenciált házi feladat/.

Optimális mértékben terhelje a tanulókat /átlag másfél óra alsóban és két óra felső tagozatban elegendő legyen mind az írásbeli, mind a szóbeli házi feladat elkészítéséhez/.

Rendszeres legyen a házi feladat adása.

Az alsó tagozat 1-3. évfolyamán hétvégére, tavaszi, őszi, téli szünetre nem adható írásbeli házi feladat.

A többi évfolyamon adható, a tanár dönti el szükségességét.

Otthoni felkészülés:

A házi feladat az iskolai munka gyakorlása legyen. Optimális arányban tartalmazzon matematika, olvasás és írás feladatot! A jobb képességű tanulók plusz feladatként szorgalmi feladatot kaphatnak

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

A napközis felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

Iskolánkban a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása, elmélyítése.

Az első-hatodik évfolyamon az iskolában, délutáni tanulófoglalkozások alatt biztosítunk lehetőséget a házi feladat elvégzésére és az ismeretanyag mélyítésére.

A szóbeli és írásbeli feladatok elsajátítására és elvégzésére egyaránt nagy hangsúlyt fektetünk.

2.9 A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének mérését a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 81. § (1) előírása szerint valósítjuk meg. A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként egy alkalommal. A felmérés a NETFIT teszt" alapján történik. (Kézikönyv a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt /NETFIT/ alkalmazásához) A mérés eredménye alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró képességét mérik fel, az évente kapott eredményeket összehasonlítják. Az eredmények egyéni kód alapján a testnevelők és a diákok számára is elérhetők.

A NETFIT mérés módszerét, idejét a mindenkori tanév rendjéről szóló EMMI rendelet tartalmazza.

Fittségi profil	Fittségi tesztfeladat megnevezése	Vizsgált terület	
Testösszetétel és tápláltsági profil	Testtömeg mérése Testmagasság mérése Testzsírszázalék-mérése	Testtömegindex (BMI) Testzsírszázalék	
Aerob fittségi (állóképességi profil)	Állóképességi ingafutás teszt (20 m vagy 15 m)	Aerob kapacitás	
Aerob kapacitás	Ütemezett hasizom teszt Törzsemelés teszt Ütemezett	Hasizomzat ereje és erőállóképessége Törzsfejlesztő izmok ereje	

	fekvőtámasz teszt Kézi szorítóerő mérése Helyből távolugrás teszt	Felsőtest izomerje Kéz max. szorító ereje Láb robbanékonyereje	
Hajlékonysági profil	Hajlékonysági teszt	Térdhajlítóizmok nyújthatósága, csípőizületi mozgásterjedelem	

A NETFIT mérés leírását, a feladatok végrehajtását, az értékelést a kézikönyv tartalmazza

2.10 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei. Egészségnevelés és környzettudatosság

Iskolánk már kétszer elnyerte az ökoiskola címet, célunk a harmadszori elnyerés, hogy örökös ökoiskola legyünk, ennek érdekében a következőket tesszük:

Célkitűzés:

Iskolánk célja, hogy a tanulóinkban kialakítsuk az egészséges életmód iránti igényt, a tanulók képesek legyenek objektíven felmérni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit. Az egészség érték legyen számukra, utasítsák el a számukra károsat. Mindezek eléréséhez lehetőséget biztosítunk az ismeretek átadásával és programok szervezésével.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok:

- Az egészséges életmódra nevelés legyen része az iskolai élet minden területének.
- Biztosítsuk az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket és tevékenységeket.
- Nyújtsunk az egészség megvédésére, megedzésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismereteket, mutassuk be a sokoldalú egészségvédő lehetőségeket.
- Tanítsuk meg, hogy alapvető értékünk az élet és az egészség.

Ezek megóvására magatartási alternatívákat ajánlunk, megtanítjuk a tanulókat megfelelő egészségvédő magatartásra, gyakorlással, segítséggel, példamutatással. Nélkülözhetetlen az egészségvédelmi szokásrendszer kialakítása, a helyes szokások folyamatos gyakoroltatása, ellenőrzése.

- Motiváljuk, ösztönözzük a tanulókat az egészségvédő magatartás szabályainak megtartására, közös véleményformálással, támogató tanácsadással is.
- Segítsük mind az egészségeseket, mind a betegeket az egészségvédő öntevékenységben, az egészséges életmód kialakításában, a döntési alternatívák kidolgozásában, és helyes döntések megvalósításában.
- A napközis tevékenységek során, biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a délelőtti megterhelő tanulás után 1 - 1 órát szabad levegőn töltsenek gyermekeink, tudatosan tervezett, sokoldalúan fejlesztő mozgással és játékkal. • Fordítsunk figyelmet a helyes napirend és hetirend kialakítására.

2.10.1 Egészségnevelés elvei:

- A szellemi, a testi és a lelki nevelést egyaránt fontosnak kell tekinteni;
- Tervszerű, szervezett, rendszeres tevékenység;
- Kiterjed minden tanulóra terjedjen ki minden tanulóra;
- A helyes út kiválasztására serkentő legyen;
- Segítse a harmonikus légkör kialakulását és stabilizálását;
- Erősítsen minden egyént és a közösséget.

2.10.2 Környezeti nevelés

Elvei:

- Ökológiai gondolkodás;
- Fenntarthatóság;
- Tapasztalaton alapuló környezeti nevelés;
- Egészség és a környezet összefüggése;
- Egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése;
- Környezettudatos életvitel hiteles képviselete;
- Tantárgyközi kapcsolatok;
- Globális összefüggések megláttatása.

Feladatai:

- a tanulókban a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel.

Színterei:

Tanórai keretben: a tanítási órákon felhasználjuk az adódó lehetőségeket.

Tanórán kívüli keretben:

- környezetismereti szakkörök;
- az iskola, tanterem igényes képének, tisztaságának alakítása;
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések, egyéb rendezvények;
- versenyek, pályázatok, vetélkedők;
- sportnapok, kirándulások, tanulmányi séták;
- szelektív hulladékgyűjtés;
- használt olaj és elem gyűjtése;
- iskolai papírgyűjtés;
- erdei iskola;
- madáretetés;
- faültetés;
- virágosítás;
- természettudományi hét szervezése;
- környezetvédelmi jeles napok:

február	02.	Vizes élőhelyek világnapja
március	22.	Víz világnapja
április	22.	Föld napja
május	10.	Madarak és fák napja
június	05.	Környezetvédelmi világnap
október	04.	Állatok világnapja
október	21.	Földünkért világnap

2.11 A tanulók teljesítményének jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

Értékelés és jutalmazás

Az a tanuló, aki magatartásával, szorgalmával tanulmányi, sport, művészeti, vagy egyéb területen kiemelkedő teljesítményt nyújt, hozzájárul az iskola jó hírnevéhez, annak megőrzéséhez és neveléséhez azt dicséretben részesíthető, ill. jutalmazható.

A szorgalmi időszak folyamán adható dicséretek:

a) **Osztályfőnöki dicséret:** az osztály közösségéért végzett példamutató tevékenységért, az iskolai programokon való sikeres részvételért, ezek szervezéséért, lebonyolításáért adható.
Formája: ellenőrző könyvbe bejegyzés, elekrtonikus rendszeren keresztül

b) **Szaktanári dicséret:** a szakirányú városi vetélkedőn, megyei szintű versenyeken való eredményes szereplésért (4.-10. helyezés) adható.
Formája: elekrtonikus rendszeren keresztül, ellenőrző könyvbe bejegyzés.

c) **Igazgatói dicséret:** az iskola hírnevét erősítő versenyeken (tanulmányi, sport, művészeti) való szereplésért./1.-3. helyezés/
Formája: elekrtonikus rendszeren keresztül.

A jutalmazás elvei, formái, alkalmai:

a) Ballagáson adható jutalom:
Azok az utolsó éves tanulók, akik a nyolc év alatt kitűnő tanulmányi eredményt értek el, elismerő oklevelet és könyvjutalmat kapnak.
Formája: oklevél, könyvjutalom
Az a tanuló, akinek nyolc éven keresztül kimagasló volt a tanulmányi és közösségi munkája, versenyeredményei, egyéb tevékenységei: Arany Emlékplakettet és könyvjutalmat kap.

b) Tanévzáró ünnepélyen adható jutalmak: elismerő oklevél és könyvjutalom
Azok a tanulók kaphatják:

- akik a tanév végén kitűnő eredményt érnek el,
- akik a tanév során kimagasló sport, vagy művészeti sikert érnek el.

2.11.1 Az 1. osztálytól a 2. évfolyam félévéig alkalmazott szöveges értékelés

Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében szöveges értékelést és minősítést alkalmazunk.

A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

- kiválóan megfelelt;
- jól megfelelt;
- megfelelt;
- gyenge, felzárkóztatásra szorul.

2.11.2 A félévi és év végi osztályzatok megállapításának szempontjai a második évfolyamon év végén, valamint harmadik-nyolcadik évfolyamokon

A tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben érdemjegyekkel minősítjük.

A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.

Félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni. A tanulók év végén egyes tantárgyakból dícséretben részesülhetnek a szaktanár megállapítása alapján. Ennek feltétele, hogy csak jeles osztályzatai vannak az adott tantárgyból, kiemelkedő teljesítményt nyújtanak és tantárgyi versenyeken aktívan részt vesznek.

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az elektronikus rendszeren keresztül. Az elektronikus rendszert az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Minden tartárgyból félévente minimum 4, évente minimum 8 jeggyel kell rendelkeznie.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjának, tesztjeinek értékelésekor az elért

teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	**Érdemjegy**
0-33 %	elégtelen (1)
34-50 %	elégséges (2)
51-75 %	közepes (3)
76-90 %	jó (4)
90-100 %	jeles (5)

(Az értékelésnél lehetőség van +, - 5 % eltérésre a dolgozat típusától függően.)

Az értékelés alapelvei:

- Személyre szóló legyen;
- Fejlesztő, ösztönző jellegű legyen;
- Folyamatosságot biztosítson;
- Az iskolai követelményrendszerre épüljön;
- Biztosítsa az írásbeli és a szóbeli értékelés egészséges arányát;
- Legyen tárgyszerű.

Az értékelés feladata:

- Mutasson rá a gyermek erényeire, majd gyengébb pontjára.
- Legyen érthető a gyermek és a szülő számára!
- Segítse a tanulót azzal, hogy felhívja figyelmét a legfontosabb tennivalókra.
- Éreztesse a gyerekkel, hogy véleményünk róla szól, fejlődését szolgálja és nem személyét minősíti.
- Konkrétan meg kell mondani, milyen lépéseket kell tennie, hogy eredményesen haladhasson tovább, ezzel az önértékelés képességét fejlesztjük.

2.11.3 A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei

A magatartás és szorgalomjegyek megállapítása havonként történik figyelembe véve a napköziben végzett munkát is, ezeknek az egybevetésével, valamint az ott tanító tanárok javaslata alapján alakul ki a havi érdemjegy.

Az értékeléshez az osztályfőnök figyelembe veszi a tanuló tanórai, szünetben illetve az iskolai rendezvényeken tanúsított magatartását. A félévi, illetve a tanév végi osztályzat megállapításáról a nevelőtestület dönt. A döntésben részt vesznek azok a pedagógusok is, akik tanítják a tanulót.

Minősítés szempontjai:

- Felelősségérzet.
- Kommunikációs készség.
- Kapcsolata társaival, illetve a felnőttekkel.
- Házirend betartása.
- Közösségi munka aktivitása.

A magatartás értékelésének elvei:

- A tanuló - közösséghez való viszonya,
- a felnőttekkel és társaival szemben tanúsított viselkedése,
- kommunikációs szokásainak kulturáltsága,
- fegyelme, munkavégzése,
- a házirend betartása.

Magatartás minősítésének fokozatai:

- példás
- jó
- változó
- rossz

Példás a magatartása annak a tanulónak, aki a Házirendet nem sérti meg, aktívan bekapcsolódik a tanórai munkába, önként vállal és teljesít feladatokat az osztály és az iskola érdekében.

Jó magatartású a tanuló, ha a Házirendet betartja, részt vesz a tanórai munkában, önként nem vállal feladatokat, de a rábízottakat maradéktalanul elvégzi.

Változó magatartású az a tanuló, aki megsérti a Házirend valamelyik pontját, az osztály feladataiban rendszertelenül vesz részt.

Rossz magatartású a tanuló, ha súlyosan megsérti a Házirendet, az osztály és az iskola feladataiból nem vállal részt.

2.11.4 A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2), érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A második-nyolcadik évfolyamon a tanuló szorgalom osztályzatát az első félév és a tanév végén az osztályfőnök javaslatára a nevelőtestület állapítja meg.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, akinek a kötelezettség teljesítése kifogástalan, a tanítási órákra való felkészülésében képességeihez mérten állhatatos törekvést, odaadást tanúsít, cselekvőképessége, önállósága a tanítási órákon megnyilvánul. A feladott anyagon kívül gyűjtő-, kutatómunkát végez, arról be is számol, teljesítménye egyenletesen kiemelkedő.

Jó (4) a szorgalma, ha iskolai munkáját teljesíti, vállalt kötelezettségeit elvégzi, az órákon aktívan dolgozik, teljesítményeiben nagyobb hullámzás nem tapasztalható.

Változó (3) ha az iskolai munkában csak időként mutat törekvést, feladati elvégzését esetenként elmulasztja, kötelességtudata nem alakult ki, így kötelességét csak ismételt figyelmeztetés útján teljesíti.

Hanyag (2) amennyiben a képességeihez és körülményeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében, sorozatosan készületlenül jön iskolába, kötelességeit gyakran elmulasztja, munkában megbízhatatlan, felületes, vagy öntevékenysége alacsony szintű.

2.11.5 Büntetés

Azokat a tanulókat, akik az iskolai házirendet tanórán vagy tanórán kívül, az iskolán belül vagy az iskolán kívül megszegik, vagyis az iskolai közösség normáit sértő magatartást tanúsítanak, fegyelmező intézkedésben kell részesíteni.

A tanuló fegyelmezetlen magatartását rendszabályozó intézkedések a következők:

- szaktanári figyelmeztetés;
- szaktanári intés;
- szaktanári megrovás;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás.

Az elmarasztalás fokozatainak megállapítása az osztályfőnök feladata, s ez az osztályban tanító szaktanárok véleményének figyelembevételével - tantestület előtti figyelmeztetés - történik. A bejegyzés az ellenőrzőbe az osztályfőnök feladata. Az intést a szülővel láttamoztatni kell. A tanulók munkafegyelmének kialakítása a szaktanárok és az osztályfőnök közös feladata. Helyes szokásrendek megteremtésével, és azok következetes betartásával, a tanulási módszerek megtanításával, a tanulók megfelelő terhelésének biztosításával.

Ha bizonyos hiányosságok sorozatosan vagy több tárgyból is előfordulnak, illetőleg, ha a tanuló kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, a fegyelmi eljárást - jogszabály alapján le kell folytatni.

A fegyelmi eljárást megelőző eljárás

Az iskolai, szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat közös kezdeményezésére biztosítani kell, hogy az iskolában, az iskolai szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat közösen működtesse a fegyelmi eljárás lefolytatását megelőző egyeztetető eljárást.

Az egyeztető eljárás célja:

- a kötelességszegéshez vezető események feldolgozása, értékelése
- a kötelességszegő és a sértett közötti megállapodás létrehozása a sérelem orvosolása érdekében

Egyeztető eljárás lefolytatására akkor van lehetőség, ha azzal a kiskorú sértett szülője egyetért. A fegyelmi eljárás megindításáról szóló értesítésben a kötelességszegő tanuló szüleinek figyelmét fel kell hívni az egyeztető eljárás igénybevételének lehetőségére, feltéve, hogy ha a sértett ehhez hozzájárul. A kiskorú tanuló szülei- az értesítés kézhezvételétől számított öt tanítási napon belül- írásban bejelenthetik, ha kérik az egyeztető eljárás lefolytatását. A fegyelmi eljárást folytatni kell, ha az egyeztető eljárás lefolytatását nem kérik, továbbá ha a bejelentés iskolába történő megérkezésétől számított tizenöt napon belül az egyeztető eljárás nem vezetett eredményre. Ha a kötelességszegő és a sértett az egyeztetési eljárásban megállapodott a sérelem orvoslásában, közös kezdeményezésükre a fegyelmi eljárást a sérelem orvoslásához szükséges időre, de legfeljebb három hónapra fel kell függeszteni. Ha a felfüggesztés ideje alatt a sértett, kiskorú sértett esetén a szülő nem kérte a fegyelmi eljárás folytatását, a fegyelmi eljárást meg kell szüntetni. Ha a sérelem orvoslására kötött írásbeli megállapodásban a felek kikötik, az egyeztető eljárás megállapításait és a megállapodásban foglaltakat a kötelességszegő tanuló osztályközösségében, iskolai közösségben meg lehet vitatni.

Kártérítés

Ha a tanuló tanulmányi folytatásával összefüggésben az iskolának kárt okoz, a Ptk. szerint kell eljárni.

Alsó tagozat

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.

Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás*, hallott és olvasott szöveg értése, *írás, helyesírás*, szóbeli és írásbeli *szövegalkotás)* folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a

betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezéskészletüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes

írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése. **Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.**

Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszáma: 504 óra

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	7	252	238	+14
2.	7	252	238	+14

1.évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
BESZÉD ÉS OLVASÁS			
Beszéd és kommunikáció	15		15

Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	60		60
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	48	+10	58
Népmesék, műmesék	6		6
Versek, népköltészeti alkotások	5		5
Helyem a közösségben – család, iskola	4		4
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	4		4
Állatok, növények, emberek	4		4
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40		40
Írás jelrendszere	28	+4	32
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	11		11
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	2		2
Kisbetű – nagybetű	4		4
A magyar ábécé – a betűrend	2		2
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	5		5
Összes óraszám:	238	+14	252

2.évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
BESZÉD ÉS OLVASÁS			
Beszéd és kommunikáció	15		15
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	0		0
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	12	10	22
Népmesék, műmesék	30		30
Versek, népköltészeti alkotások	23		23
Helyem a közösségben – család, iskola	14		14
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	21		21
Állatok, növények, emberek	16		16
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	0		0
Írás jelrendszere	12	4	16
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	15		15

A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	23		23
Kisbetű – nagybetű	14		14
A magyar ábécé – a betűrend	16		16
Hangok időtartamának jelentésmegkülönböztető szerepe	27		27
Összes óraszám:	238	14	252

Tanulási eredmények:

Témakör: Beszéd és kommunikáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
- élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

- a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;
- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.
- megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
- szavakat hangokra, szótagokra bont;
- hangokból, szótagokból szavakat épít;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Témakör: Népmesék, műmesék

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.
- megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
- részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;

- élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;

- megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Témakör: Állatok, növények, emberek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést,
- biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Írás és helyesírás

Témakör: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre
- gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

Témakör: Írás jelrendszere

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.
- részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
- tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;
- törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
- feladatvégzés során társaival együtt működjék;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
- a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;
- megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Témakör: Kisbetű – nagybetű

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
- a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
- érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;
- ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
- biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- feladatvégzés során társaival együttműködik;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

- különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
- segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
- megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

BESZÉD ÉS OLVASÁS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű-tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.
4. Népmesék, műmesék

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelébbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren**;** Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kisgömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

5. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó…; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; **Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoritek.)**

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapra; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

6. Helyem a közösségben – család, iskola

TÖRZSANYAG

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

TÖRZSANYAG

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; **Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra** /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; **Weöres Sándor: Szánccsengő;** Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

8. Állatok, növények, emberek

TÖRZSANYAG

Ismerettartalmú szövegek az állatok, növények, emberek témakörben

3–4. évfolyam

A harmadik-negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan

folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemze nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkoznak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 3–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszáma: 360 óra

3. és 4. évfolyamon az éves óraszám: 180 óra, a heti óraszám: 5, melynek felosztása 3 magyar irodalom (olvasás) + 2 magyar nyelv (nyelvtan) óra.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	5	180	170	+10
4.	5	180	170	+10

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS			
Beszéd és kommunikáció	11		11
Mesék, történetek	13	+7	20
Mondák, regék	15		15
Versek, népköltészeti alkotások	12	+3	15
Helyem a világban	12		12
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	12		12
Állatok, növények, tájak, találmányok	15	+4	19
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4		4
Olvasás összes óraszám:	94	+14	108
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag,	9		9

szó, elválasztás, betűrendbe sorolás			
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	12	-2	10
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	9		9
Szótő és toldalék, szóelemzés	7		7
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6		6
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	9		9
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	9	-1	8
3. Mennyiségeket kifejező szavak	4		4
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	11	-1	10
Nyelvtan összes óraszám:	76	-2	72
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés a témakörökbe beépítve.			folyamatos
Összes óraszám olvasás + nyelvtan:	170	+10	180

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS			
Beszéd és kommunikáció	11		11
Mesék, történetek	9	+5	14
Mondák, regék	15	+3	18
Versek, népköltészeti alkotások	13		13
Helyem a világban	13		13
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	13		13
Állatok, növények, tájak, találmányok	20		20
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	6		6
Olvasás összes óraszám:	100	+8	108
NYELVTAN, HELYESÍRÁS ÉS SZÖVEGALKOTÁS			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	4		4
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	6	+2	8
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek	14		14

alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)			
Szótő és toldalék, szóelemzés	7		7
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6		6
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	9		9
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	4		4
3. Mennyiségeket kifejező szavak	9		9
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	11		11
Nyelvtan összes óraszám:	70	+2	72
Összefoglalás, rendszerezés, ellenőrzés a témakörökbe beépítve.			folyamatos
Olvasás + nyelvtan összes óraszám:	170	+10	180

Olvasás, szövegértés

Tanulási eredmények:

Témakör: Beszéd és kommunikáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;

- részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
- élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.
- beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
- a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
- részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Témakör: Mesék, történetek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
- részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;

- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
- megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

- megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Témakör: Mondák, regék

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
- részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
- felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
- a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.
    - megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
    - nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
    - részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
    - részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
    - megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
- felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.
- részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
- a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
- önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
- szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Témakör: Helyem a világban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;

- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat.
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
- digitális forrásokat is használ;
- törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
- részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;

- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

Témakör: Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
  - olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
  - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
  - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
  - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
  - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
  - megéli a közösséghez tartozás élményét;
  - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.
  - megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
  - ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
  - megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
  - részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
  - részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;

- megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
- megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
- felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.
- a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
- önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;

- információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
- megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;
- néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
- nyitott az irodalmi művek befogadására;
- értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
- verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
- röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
- mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
- saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
- részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
- részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
- az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
- alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
- az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

- ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően
- választott irodalmi alkotást ismer meg;
- részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
- élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
- olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
- megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
- részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
- különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
- a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
- az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
- megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
- képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
- megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
- mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
- részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
- önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséglettel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
- megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

Tanulási eredmények:

Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- feladatok megoldása során társaival együttműködik;
- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.
- biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
- életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
- megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
- a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
  - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
  - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
  - a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
- törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
- egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
- képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

- felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
- azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
- megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;
- tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
- írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

- a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

- Ösztönös nyelvhasználat formálása
- Nyelvi tudatosság fejlesztése
- Önellenőrzés, hibajavítás képessége
- Helyesírási készség differenciált fejlesztése
- 20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

- szavakat hangokra és szótagokra bont;
- kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
- önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.
- felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
- megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
- különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
- megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
- a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
- a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;

- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
- ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
- szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
- megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
- írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.
- hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
- a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
- kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
- megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
- helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
- felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette

Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék:A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat;

Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szemétért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasűző furulya

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma**;** Lázár Ervin: Szent István koronája *(részletek);* A sapkatöltés – Szent István-legenda – *somogyi népmonda nyomán;* Mátyást királlyá választják – *Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán;* Mátyás király és az öregember – (*Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese);* Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay

Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

4. Versek

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; **Radnóti Miklós: Éjszaka;** Verbőczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; **József Attila: Mama;** Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak); Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok); Petőfi Sándor: Nemzeti dal;** Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe…; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *prózaköltemény;* Kányádi Sándor: Sóhajtás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *prózaköltemény;* Fekete István: A tölgyfa (részlet);

Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

6. Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyváradi János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a Földig – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; Tatay Sándor: Kinizsi Pál; Fekete István: Vuk

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhé; Csukás István: Pom-pom meséi

Matematika

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai

jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolativá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre,

problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

1.-2. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle

érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.

A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

Az 1-2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 272 óra. A témaköröknél megadott

óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az 1–2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma: 272 óra.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	4	144	136	+8
2.	4	144	136	+8

1. évfolyam a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	0	+2	2
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4		4
Rendszerezés, rendszerképzés	4		4
Állítások	4		4
Problémamegoldás	4		4
Szöveges feladatok megoldása	5		5
Szám és valóság kapcsolata	10		10
Számlálás, becslés	6		6
Számok rendezése	6		6
Számok tulajdonságai	9		9
Számok helyi értékes alakja	5		5
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10		10
Alapműveletek értelmezése	10		10
Alapműveletek tulajdonságai	8		8

Szóbeli számolási eljárások	10		10
Fejben számolás	9		9
Alkotás térben és síkon	4		4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6		6
Transzformációk	3		3
Tájékozódás térben és síkon	4		4
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9		9
Adatok megfigyelése	3		3
Valószínűségi gondolkodás	3		3
Kompetenciafejlesztés	0	+4	4
Év végi rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	136	+8	144

2. évfolyam a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Év eleji ismétlés	0	+2	2
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4		4
Rendszerezés, rendszerképzés	4		4
Állítások	4		4
Problémamegoldás	4		4
Szöveges feladatok megoldása	6		5
Szám és valóság kapcsolata	9		10
Számlálás, becslés	6		6

Számok rendezése	6		6
Számok tulajdonságai	9		9
Számok helyi értékes alakja	5		5
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10		10
Alapműveletek értelmezése	10		10
Alapműveletek tulajdonságai	8		8
Szóbeli számolási eljárások	10		10
Fejben számolás	9		9
Alkotás térben és síkon	4		4
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6		6
Transzformációk	3		3
Tájékozódás térben és síkon	4		4
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9		9
Adatok megfigyelése	3		3
Valószínűségi gondolkodás	3		3
Kompetenciafejlesztés	0	+4	4
Év végi rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	136	+8	144

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;

- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;

- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
- adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
- sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
- két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
- megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
- megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
- megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

TÉMAKÖR: Állítások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;

- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.
- kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel megés kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

TÉMAKÖR: Számok rendezése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.
- helyesen írja az arab számjeleket.

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;

- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
- alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
- érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
- elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
- teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

TÉMAKÖR: Fejben számolás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
- emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
- érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
- fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
- fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
- minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
- sormintát, síkmintát felismer, folytat;
- alkotásában követi az adott feltételeket;
- testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
- síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
- alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
- megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.
- különbséget tesz testek és síkidomok között;
- kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

TÉMAKÖR: Transzformációk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;

- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;
- szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
- a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatokat gyűjt a környezetében;
- adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
- gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
- adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
- jellemzi az összességeket.

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
- tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
- megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
- tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
- tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
- a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

3.-4. évfolyam

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására.

Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alapműveletek végzése a 100-as számkörben.

A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma 272 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és a számonkérést is.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma: 272 óra

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	4	144	136	+8
4.	4	144	136	+8

3. évfolyam a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	0	+2	2
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3		3
Rendszerezés, rendszerképzés	5		5
Állítások	4		4
Problémamegoldás	5		5
Szöveges feladatok megoldása	8		8
Szám és valóság kapcsolata	4		4
Számlálás, becslés	5		5
Számok rendezése	3		3
Számok tulajdonságai	9		9
Számok helyi értékes alakja	6		6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10		10
Alapműveletek értelmezése	3		3
Alapműveletek tulajdonságai	4		4
Szóbeli számolási eljárások	6		6

Fejben számolás	7		7
Írásbeli összeadás és kivonás	6		6
Írásbeli szorzás és osztás	6		6
Törtrészek	5		5
Negatív számok	3		3
Alkotás térben és síkon	6		6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6		6
Transzformációk	4		4
Tájékozódás térben és síkon	3		3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9		9
Adatok megfigyelése	3		3
Valószínűségi gondolkodás	3		3
Kompetenciafejlesztés	0	+4	4
Év végi rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	136	+8	144

4. évfolyam a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Év eleji ismétlés	0	+2	2
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3		3
Rendszerezés, rendszerképzés	5		5
Állítások	4		4
Problémamegoldás	5		5

Szöveges feladatok megoldása	8		8
Szám és valóság kapcsolata	4		4
Számlálás, becslés	5		5
Számok rendezése	3		3
Számok tulajdonságai	8		8
Számok helyi értékes alakja	6		6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10		10
Alapműveletek értelmezése	3		3
Alapműveletek tulajdonságai	4		4
Szóbeli számolási eljárások	6		6
Fejben számolás	8		8
Írásbeli összeadás és kivonás	6		6
Írásbeli szorzás és osztás	6		6
Törtrészek	5		5
Negatív számok	3		3
Alkotás térben és síkon	6		6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6		6
Transzformációk	4		4
Tájékozódás térben és síkon	3		3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9		9
Adatok megfigyelése	3		3
Valószínűségi gondolkodás	3		3
Kompetenciafejlesztés	0	+4	4
Év végi rendszerezés	0	+2	2

Összes óraszám:	136	+8	144

Tanulási eredmények

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
- tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
- válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
- felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
- folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
- megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
- barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
- halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
- adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
- talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
- megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
- két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;

– megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
– megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
– két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
– felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
– megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
– keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
– adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
– sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
– két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
– megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
– megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
– megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

TÉMAKÖR: Állítások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
– megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
– megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

- tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
- hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
- egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
- ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
- példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

TÉMAKÖR: Problémamegoldás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
- kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
- megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
- az értelmezett problémát megoldja;
- a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
- megoldását értelmezi, ellenőrzi;
- kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
- egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
- szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
- tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
- megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
- megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
- az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
- a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

- a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
- választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
- önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
- nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
- ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
- helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
- helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel" több, kevesebb fogalmakat;
- érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
- használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
- helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
- megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel megés kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel;
- ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

TÉMAKÖR: Számok rendezése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
- megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
- megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
- megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
- számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
- ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
- érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
- érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
- helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
- helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
- helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
- ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

- ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
- megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;
- területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
- alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
- ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
- hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
- értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
- helyesen használja a műveletek jeleit;
- megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
- szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
- szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
- szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
- megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;

– alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
– érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
– elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
– teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

TÉMAKÖR: Fejben számolás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
– emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
– érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
– fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
– fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;

– elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;
– megoldását értelmezi, ellenőrzi.

TÉMAKÖR: Törtrészek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
– a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

TÉMAKÖR: Negatív számok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
– nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
– minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
– sormintát, síkmintát felismer, folytat;
– alkotásában követi az adott feltételeket;
– testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
– síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
– alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
– megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
– szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
– megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
- személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
- két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
- megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
- megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
- megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
- megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
- megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
- megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
- megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
- megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
- megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
- tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
- megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
- megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
- megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
- megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

TÉMAKÖR: Transzformációk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;

- szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
- megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
- ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
- követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
- térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
- tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
- térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
- megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
- érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
- megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
- összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
- megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
- tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
- felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
- ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
- tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
- felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;

– szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
– a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– adatokat gyűjt a környezetében;
– adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
– gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
– adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
– jellemzi az összességeket.

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
– tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
– megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
– tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
– tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
– a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

Angol nyelv

ALAPELVEK, CÉLOK

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljaik elérésére mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják. Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

1-2. évfolyam

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése

kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

Az 1–2. évfolyamon az angol tantárgy alapóraszáma a szabadon tervezhető órák alapján: 72 óra.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36		+36
2.	1	36		+36

1. **évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:**

Témakör		**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
	TOPICS			
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	Introduction, greetings		+2	2
	Family		+3	3
	Parts of the body		+4	4
	Animals		+1	1
	Food		+4	4
	Feelings		+1	1
	Appearance		+2	2
Topics concerning classroom activities	Colours		+1	1
	Numbers		+4	4
	Classroom objects		+3	3
	House, rooms, furniture		+4	4
	Actions, toys		+7	7
Éves óraszám		-	+36	36

2. **évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata**

Témakör		**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
	TOPICS			
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	Family		+2	2
	House		+2	2
	Birthday		+3	3
	Parts of the body		+3	3
	Animals		+4	4
	Colours		+2	2
	Food		+4	4
	Clothes		+4	4
	Places		+4	4
Topics concerning classroom activities	Activities		+3	3
	Numbers		+2	2
	School		+2	2
	Alphabet		+1	1
Éves óraszám		-	+36	36

Tanulási eredmények

Témakör: Personal Topics and nature

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- Az adott témakörökben tanult szavak ismeri, használja, helyesen kiejti:

- Felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- Felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- Felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;

Témakör: Topics concerning classroom activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.
- Lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- A személyes és környezeti tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- Felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

3.-4. évfolyam

A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő. A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek.

A hangsúly lassan áttevődik a 4. évfolyamon a nyelvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	1	36	0	+36
4.	2+1	108	68	+40

3.ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature		+10	10
Topics concerning classroom activities		+6	6
Cross-curricular topics and activities		+4	4
English and language learning		+4	4
Entertainment		+4	4
Playful learning		+6	6
Gaining and sharing knowledge		+2	2
Éves óraszám	_	_	36

4.ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

TÉMAKÖR	KERETTANTERVI ÓRASZÁM	HELYI TÖBBLET ÓRASZÁM	ÖSSZES IDŐKERET
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	20	+10	30
Topics concerning classroom activities	10	+8	18
Cross-curricular topics and activities	8	+1	9
English and language learning	5	+3	8
Intercultural topics	6	+3	9
Entertainment	6	+3	9
Playful learning	10	+7	17
Gaining and sharing knowledge	3	+5	8
Összes óraszám	68	+40	108

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;
- egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán;
- felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

TÉMAKÖR: English and language learning

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;
- felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

TÉMAKÖR: Intercultural topics

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;
- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.

TÉMAKÖR: Playful learning

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.

TÉMAKÖR: Entertainment

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva;
- alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

Etika / hit és erkölcstan

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése.

A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok ~~és~~ viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív

tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Korosztályi adottságaiknál fogva (alsó tagozatos) a gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni, cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődéslélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

1-2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen

környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.

Az érzületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.

Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt az 1–2. osztályos kerettantervben különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.

Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

Az 1–2. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszáma: 72 óra.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36	34	+2
2.	1	36	34	+2

1. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Éntudat – Önismeret	5		5
2. Család – Helyem a családban	6		6
3. Helyem az osztály közösségében	6		6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5		5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	+2	8
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6		6
Összes óraszám:	34	+2	36

2. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
4. Éntudat – Önismeret	5		5
5. Család – Helyem a családban	6		6
6. Helyem az osztály közösségében	6		6
7. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5		5
8. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	+2	8

9. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6		6
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulási eredmények:

Témakör: Éntudat – Önismeret

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
- csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
- felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.
- célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
- céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

Témakör: Család – Helyem a családban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket
- azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást
- átéli a különböző családi események fontosságát
- megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
- felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.
- felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;
- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;
- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit;
- felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

Témakör: Helyem az osztály közösségében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;
- megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
- felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;
- ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
- mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
- különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
- megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
- rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
- ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
- felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;
- ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.
- érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat;
- különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit;
- az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről;
- felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a természet esztétikus rendjét,
- megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.
- felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;
- megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;
- fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
- megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.
- megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;
- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

3–4. évfolyam

Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.

A 3–4. évfolyamon folytatódik a zsidó-keresztén-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a

tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empatikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. A 3–4. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.

A 3–4. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

A 3–4. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszáma: 72 óra.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	1	36	34	+2
4.	1	36	34	+2

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
1. Éntudat – Önismeret	5		5
2. Család – Helyem a családban	6		6
3. Helyem az osztály közösségében	6		6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5		5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	+2	8
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6		6
Összes óraszám:	34	+2	36

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
7. Éntudat – Önismeret	5		5
8. Család – Helyem a családban	6		6
9. Helyem az osztály közösségében	6		6
10. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5		5
11. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	+2	8
12. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6		6
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulmányi eredmények

Témakör: Éntudat – Önismeret

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.
- csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;
- felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;

- célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
- céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

Témakör: Család – Helyem a családban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait
- motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;
- saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;
- ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;
- felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait
- megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;
- felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;
- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

Témakör: Helyem az osztály közösségében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában
- megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
- felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

- ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
- mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
- különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
- megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
- rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
- társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
- felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.
- ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni,
- érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;
- ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkultúrájáról;
- különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;
- ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;
- tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;
- mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

Témakör: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.
- felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét
- felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;
- fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
- megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.
- értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;
- megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteteket;
- megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat
- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

Környezetismeret

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely, a NAT szerint, az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg. Iskolánkban a szabadon tervezhető órakeret terhére már 1-2. évfolyamon bevezetésre kerül a környezetismeret tantárgy, ezzel lehetőség nyílik a természettudományos ismeretek mélyebb alapozására, az ökoiskolai szemlélet kialakítására.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre is.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzi vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

1–2. évfolyam

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

Az 1–2. évfolyamon a környezetismeret tantárgy (szabadon tervezhető)óraszáma: 36 óra

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	1	36		+36
2.	1	36		+36

1. **évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat**

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Helyem a közösségben – család, iskola		+9	9
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok		+9	9
Állatok, növények, emberek		+9	9
Testünk, egészségünk		+9	9
Összes óraszám:		+36	36

2. **évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat**

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Helyem a közösségben – család, iskola		+9	9
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok		+9	9
Állatok, növények, emberek		+9	9
Testünk, egészségünk		+9	9
Összes óraszám:		+36	36

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

Tanulási eredmények.

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
- megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó , dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
- jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
- felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
- megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
- részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
- élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
- feladatok megoldása során társaival együttműködik.

Témakör: Állatok, növények, emberek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
- egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
- a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
- gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
- ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
- különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;

3–4. évfolyam

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a puszta érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést,

mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

A 3–4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 68 óra.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	2	72	34	+38
4.	2	72	34	+38

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Év eleji ismétlés		+2	2
Megfigyelés, mérés 1., 2.	10	0	10
en környezet kölcsönhatásai 1., 2.	8	+8	16
lás az időben 3.	8	0	8
Tájékozódás a térben 4.	8	0	8
Hazánk, Magyarország 3., 4.	0	0	0
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	0	+24	24
Testünk, egészségünk 5.	0	+2	2
Év végi rendszerezés		+2	2
Összes óraszám:	34	+38	72

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés			
Megfigyelés, mérés 1., 2.	2	0	2
en környezet kölcsönhatásai 1., 2.	0	0	0
lás az időben 3.	0	0	0
Tájékozódás a térben 4.	0	+2	2
Hazánk, Magyarország 3., 4.	6	+20	26
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	20	0	20
Testünk, egészségünk 5.	6	+14	20
Év végi rendszerezés		+2	2
Összes óraszám:	34	+38	72

Tanulási eredmények:

Témakör: Megfigyelés, mérés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja;

- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.
- azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- megnevezi az időjárás fő elemeit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

Témakör: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.
- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

Témakör: Tájékozódás az időben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
- napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.
- felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
- megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
- az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
- megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
- megnevezi az ember életszakaszait;
- megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;
- analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

Témakör: Tájékozódás a térben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.
- a tanteremről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;

- felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
- domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

Témakör: Hazánk, Magyarország

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

Témakör: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.
- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);

- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

Témakör: Testünk, egészségünk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;

- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségére.
- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

Ének-zene

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. *Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok..."*

(Kodály Zoltán)

1–4. évfolyam

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az alsó tagozaton kiemelt nevelési – oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

1–2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	68	+4
2.	2	72	68	+4

1. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Énekes anyag	34	+2	36
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14	+2	16
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8		8
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6		6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	6		6
Összesen:	68	+4	72

Tanulási eredmények

1. **Témakör: Zeneművek / Énekes anyag**
   A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző hangerővel tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
- belső hallása fejlődik.

2. **Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag**
   A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
- képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet.

3. **Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés**
   A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
- megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
- a testét hangszerként is használja;
- egyszerű ritmushangszereket használ.

4. **Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
- érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
- rövid dallamsorokat rögtönöz;
- örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

5. **Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

2. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Énekes anyag	34	+2	36
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14	+2	16
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8		8
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6		6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	6		6
Összesen:	68	+4	72

Tanulási eredmények

1. **Témakör: Zeneművek / Énekes anyag**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
- jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d" hangterjedelemben;
- elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
- alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
- a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

2. Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
- a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
- felismeri a zongora hangját;
- felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
- meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- képes megérteni az zenék üzenetét;
- szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

3. Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben
- érzékeli az ütemhangsúlyt;
- tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;

- felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
- mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

4. Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
- a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja;
- a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
- különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- képes egyszerű kottában tájékozódni;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

3–4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a

ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinátó). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	2	72	68	+4
4.	2	72	68	+4

3. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Énekes anyag	34	+2	36
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14	+2	16
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8		8
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6		6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	6		6
Összesen:	68	+4	72

Tanulási eredmények

1. **Témakör: Zeneművek / Énekes anyag**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
- hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
- hangterjedelme túllép az oktávon.

2. **Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
- további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
- népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
- ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
- megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
- megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
- megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

3. **Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
- az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
- aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

4. **Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
- különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
- a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
- énekel a pentaton hangsorban;
- énekel a hétfokú hangsorban;
- a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni és szolmizálva.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
- kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
- érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

4. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Énekes anyag	34	+2	36
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14	+2	16
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8		8
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6		6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	6		6
Összesen:	68	+4	72

Tanulási eredmények

1. Témakör: Zeneművek / Énekes anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
- emlékezetből énekli a Himnuszt;
- ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
- előadói készsége tovább fejlődik;
- aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
- a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
- érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

2. **Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
- megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
- képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
- képes az érzelmi azonosulásra;
- egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
- kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

3. **Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot - azok szüneteivel;
- ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
- megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
- felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
- ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
- egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

4. **Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó, alsó lá és alsó szó hangokat;

- megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
- a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
- tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
- megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
- a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
- a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
- pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
- helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen

keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy

változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes

és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő

saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

1–2. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságaikat, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

Az 1–2. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 136 óra

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	2	72	68	+4
2.	2	72	68	+4

1. **évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:**

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe		
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28	+4	32
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6		6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6		6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6		6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10		10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12		12
Összes óraszám:	68	+4	72

2. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe		
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28	+4	32
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6		6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6		6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6		6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10		10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12		12
Összes óraszám:	68	+4	72

Tanulási eredmények:

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;

— egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

— elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

— saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

— saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

— különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál

— élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;

— a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

— saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;

— korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;

— azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;

— valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;

— adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

— a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;

— a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;

— az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

— egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;

— adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;

— pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

— saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;

— az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

— adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

— valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

— az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

— adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;

— az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;

— időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;

— saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;

— adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

— elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;

— alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

— gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;

— adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

— különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

— egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

— saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

— képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

— adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;

— saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;

— különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

3–4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématörést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.-A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

A 3–4. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszáma: 102 óra

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
3.	2	72	68	+4
4.	1	36	34	+2

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	24	+4	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8		8
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8		8
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	7		7
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	11		11
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	10		10
Összes óraszám:	68	+4	72

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	12	+ 2	14
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4		4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4		4

Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	3		3
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	5		5
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	6		6
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulási eredmények:

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;

- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

A témakör tanulása eredményeként:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

A témakör tanulása eredményeként:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapokba.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

1–2. évfolyam

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalkotás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megéljék a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve

tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.

Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
1.	1	36	34	+2
2.	1	36	34	+2

1. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Anyagok a környezetünkben	4		4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	+2	17
Otthon – család – életmód	7		7
Jeles napok, ünnepek	5		5
Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	34	+2	36

2. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Anyagok a környezetünkben	4		4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	+2	17
Otthon – család – életmód	7		7
Jeles napok, ünnepek	5		5
Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	34	+2	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

– felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
– rendet tart a környezetében;
– törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
– szelektíven gyűjti a hulladékot;
– rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
– otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
– takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
– tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
– az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
– társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
– felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
– ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.
– felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
– felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
– otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
– takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
– rendet tart a környezetében;
– törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
– szelektíven gyűjti a hulladékot;
– ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
– ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.
– hulladékok újrahasznosítása.

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Témakör: Közlekedés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

3–4. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezetten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a

néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A témakörök áttekintő táblázata:

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
3.	1	36	34	+2
4.	1	36	34	+2

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Anyagok a környezetünkben	4		4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	+2	17
Otthon – család – életmód	7		7
Jeles napok, ünnepek	5		5
Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	34	+2	36

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Anyagok a környezetünkben	4		4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15	+2	17
Otthon – család – életmód	7		7
Jeles napok, ünnepek	5		5
Közlekedés	3		3
Összes óraszám:	34	+2	36

TÉMAKÖR: Anyagok a környezetünkben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

TÉMAKÖR: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
- alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
- saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
- értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;

- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

TÉMAKÖR: Otthon – család – életmód

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
- otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
- takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
- rendet tart a környezetében;
- törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
- szelektíven gyűjti a hulladékot;
- ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
- ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

TÉMAKÖR: Jeles napok, ünnepek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
- alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
- felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
- ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

TÉMAKÖR: Közlekedés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
- az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
- rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

Digitális kultúra

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az *Alkotás digitális eszközökkel* témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az *Információszerzés az e-Világban* témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A *Védekezés a digitális világ veszélyei ellen* témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei

elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdemes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában találhatók algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusa, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusa, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

3–4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve

mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
3.	1	36	34	+2
4.	1	36	34	+2

3. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
A digitális világ körülöttünk	3		3
A digitális eszközök használata	7		7
Alkotás digitális eszközökkel	9		9
Információszerzés az e-Világban	4		4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3		3
A robotika és a kódolás alapjai	8		8
Összefoglalás, rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	34	+2	36

4. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
A digitális világ körülöttünk	3		3
A digitális eszközök használata	7		7
Alkotás digitális eszközökkel	9		9
Információszerzés az e-Világban	4		4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3		3
A robotika és a kódolás alapjai	8		8
Összefoglalás, rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	34	+2	36

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

***TÉMAKÖR:* A digitális világ körülöttünk**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.
- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.

- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.
- Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
- Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

TÉMAKÖR: **A digitális eszközök használata**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

TÉMAKÖR: **Alkotás digitális eszközökkel**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;

- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

TÉMAKÖR: **Információszerzés az e-Világban**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.
- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

TÉMAKÖR: **Védekezés a digitális világ veszélyei ellen**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

TÉMAKÖR: **A robotika és a kódolás alapjai**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;

- eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
- alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Testnevelés

A testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompetenciák és az ezekre épülő nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a

testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőkifejtésre késztessék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.

A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkierő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevéséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati

viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrálóképességük szétszórt, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett részcél az 1–4. Évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: a testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: a testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: a motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. Sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. Táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: a testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: a tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. Alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok

túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „gyógytestnevelés" témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „a témakörök áttekintő táblázata" kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

1–2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. Évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az

egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a kölyök atlétikai program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is

szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Mozgáskultúra-fejlesztés

- A tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- A tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- Sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

Motorosképesség-fejlesztés

- Megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- Olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

Mozgáskészség-kialakítás – mozgástanulás

- Az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- Az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

Versengések, versenyek

- A versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- A versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- Felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

Prevenció, életvitel

- Felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- Ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- Tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- Családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés

- Az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- Megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Az 1–2. évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszáma: 360 óra

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
1.	5	180	170	+10
2.	5	180	170	+10

1. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat

Tematikai egység címe	Kerettant. Óraszám	Helyi tervezésű óraszám (+,-)	Összes időkeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	+3	16

kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	18	+1	19
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	10	+2	12
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18		18
Labdás gyakorlatok	13	+6	19
Testnevelési és népi játékok	16	+6	22
Küzdőfeladatok és -játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	23		23
Úszás	18	-8	10
Összes óraszám	**170**	**+10**	**180**

2.évfolyam, a témakörök áttekintő táblázat

Tematikai egység címe	**Kerettant. Óraszám**	**Helyi tervezésű óraszám (+,-)**	**Összes időkeret**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	+1	14
kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	18	+1	19
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	10	+2	12
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18	+2	20
Labdás gyakorlatok	13	+6	19

Testnevelési és népi játékok	16	+1	17
Küzdőfeladatok és -játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	23		23
Úszás	18	-3	15
Összes óraszám	**170**	**+10**	**180**

Tanulási eredmények:

Témakörök: gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- Ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

Témakörök: kúszások és mászások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

Témakörök: járások, futások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

Témakörök: szökdelések, ugrások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

Témakörök: Dobások, ütések

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

Témakörök: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- A támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

Témakörök: Labdás gyakorlatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Témakörök: Testnevelési és népi játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Témakör: Küzdőfeladatok és –játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

Témakörök: Foglalkozások alternatív környezetben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.
- Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Témakörök: Úszás (*amennyiben adottak a feltételek.*)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.
- Az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- Aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

3–4. Évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskézilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság**.**

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 3–4. Évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulókban kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Mozgáskultúra-fejlesztés

- A tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- A tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- A sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

Motorosképesség-fejlesztés

- Megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- Olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

Mozgáskészség-kialakítás – mozgástanulás

- Az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- Különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

Versengések, versenyek

- A versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- A versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- Felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

Prevenció, életvitel

- Felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- Ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- Tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- A családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés

- Az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- Megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

A 3–4. Évfolyamon a testnevelés tantárgy alapóraszáma: 340 óra

3.évfolyam, témakörök áttekintő táblázat

Tematikai egység címe	Kerettant. Óraszám	Helyi tervezésű óraszám (+,-)	Összes időkeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	+3	16
kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	18		18
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	10	+2	12
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18		18
Labdás gyakorlatok	13	+3	16
Testnevelési és népi játékok	16	+5	21
Küzdőfeladatok és -játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	+15	38
Úszás	18	-18	0
Összes óraszám	**170**	**+10**	**180**

4.évfolyam,témakörök áttekintő táblázat

Tematikai egység címe	Kerettant. Óraszám	Helyi tervezésű óraszám (+,-)	Összes időkeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	13	+1	14
kúszások és mászások	13		13
Járások, futások	18	+1	19
Szökdelések, ugrások	13		13
Dobások, ütések	10	+2	12
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	18	+2	20
Labdás gyakorlatok	13	+3	16
Testnevelési és népi játékok	16	+1	17
Küzdőfeladatok és –játékok	15		15
Foglalkozások alternatív környezetben	23	+6	29
Úszás	18	-3	15
Összes óraszám	**170**	**+10**	**180**

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- Ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

Témakör: Kúszások és mászások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.
- Mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

Témakör: Járások, futások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- Futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

Témakör: Szökdelések, ugrások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

Témakör: Dobások, ütések

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.
- A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

Témakör: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

- Tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- A támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

Témakör: Labdás gyakorlatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- A testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- Játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- Célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;

- Labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

Témakör: Küzdőfeladatok és –játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- A szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.
- Ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- Vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

Témakör: Foglalkozások alternatív környezetben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.
- Ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- A szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Témakör: Úszás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.
- Az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- Aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

Felső tagozat

Magyar nyelv és irodalom

Magyar irodalom 5-6. évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–6. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.

- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulókban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2 óra	72 óra	54 óra	+18 óra
6.	2 óra	72 óra	54 óra	+18 óra

5. évfolyam:

Témakör	Kerettan-tervi óraszám	Helyi több-let óraszám	Összes óraszám
1.Család, otthon, nemzet– kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18	18+5	23
2. Petőfi Sándor: János vitéz	14	14+9	23
3. Szülőföld, táj - lírai és kisepikai alkotások	8		8
4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10	10
5. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény Fekete István: Koppányi aga testamentuma	4	0	4
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás, rendszerezés		+4	+4
Összesen:	54	+18	72

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

1.Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- megismeri a családi és baráti kapcsolatok sokféleségét, irodalmi szövegek által

- különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságát, problémafelvetéseit tanulmányozza
- a korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontokat alkalmazza hasonló témájú szövegekben
- személyes véleményt fogalmaz meg a szövegekben felvetett problémákról, azokat személyes élethelyzethez kapcsolja.

2.Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a mű szövegét közösen feldolgozza órán a tanár irányításával
- a mű cselekményét megismeri, fő fordulópontjait értelmezi
- a költői szöveg részletét és más médiumbeli megjelenítését (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítja
- a szöveg néhány részletében a poétikai eszközöket felismeri, szerepüket értelmezi: verselés, szóképek, alakzatok
- az alapvető verstani és műfaji fogalmakat megismeri, alkalmazza a mű bemutatásakor.

3. Témakör: Szülőföld, táj

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegeket megérti, összehasonlítja
- a táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formákat megfigyeli lírai és prózai szövegekben
- a nyelv változó természetét megfigyeli különböző példák alapján
- a különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseit összeveti
- az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdéseket megbeszéli közösen az osztállyal
- a szövegeket összeveti a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- irodalmi atlaszt, vagy térképet használ
- a szövegek vizuális értését erősítő ábrákat, illusztrációkat készít különböző technikákkal

– kisebb projektmunkákat, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatokat elvégzi.

4. Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk / Kötelező olvasmány /

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozást követően nagyobb szövegegységet áttekint, megérti, és egyes szövegrészleteket részletesen megfigyel
– a cselekményben megjelenő élethelyzeteket, erkölcsi konfliktusokat azonosít, véleményt alkot
– a cselekmény főbb fordulópontjait felismeri
– egyes szereplőket jellemez
– főbb helyszíneket, térbeli viszonyokat azonosít
– a cselekményt és térszerkezetet vizuálisan megjeleníti analóg vagy digitális médiumban.

5. Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése /Kötelező olvasmány/

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás után nagyobb szövegegységet áttekint, megérti, és egyes szövegrészleteket részletesen megfigyel
– a cselekményben megjelenő élethelyzeteket, erkölcsi konfliktusokat azonosít, véleményt alkot
– a cselekmény főbb fordulópontjait felismeri
– egyes szereplőket jellemez
– főbb helyszíneket, térbeli viszonyokat azonosít
– a cselekményt és térszerkezetet vizuálisan megjeleníti analóg vagy digitális médiumban.

6. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes óraszám
1.Hősök az irodalomban	10	10+10	20
2. Arany János: Toldi	16	16+2	18

3. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11	11+2	13
4. Prózai nagyepika – ifjúsági regény Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12		12
5. Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény / Kötelező olvasmány / Regények bűvöletében- Daniel Defoe: Robinson Crusoe	5	5	5
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás, rendszerezés		+4	+4
Összesen:	54	+18	72

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

1. TÉMAKÖR: Hősök az irodalomban

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- a hősiesség különböző példáit kifejező szövegeket megérti és összehasonlítja
- a különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáit elkülöníti
- a különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseit összeveti
- az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdéseket megbeszéli a tanár irányításával
- irodalmi atlaszt, vagy térképet használ
- kisebb projektmunkákat, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatokat elvégzi.

2. TÉMAKÖR: Arany János: Toldi / Kötelező olvasmány /

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a mű szövegét közösen feldolgozza órán a nevelővel
- az olvasás és megértés nyelvi nehézségeit közösen feltárják, szókincsüket bővítik és az olvasási stratégiákat fejlesztik
- az elbeszélő költemény műfaji jellemzőit felismeri, értelmezi a mű vonatkozásában

- az alkotás néhány stíluselemét megfigyeli (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- a mű erkölcsi kérdésfelvetéseit (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalja az órán
- az elbeszélői szerepeket (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismeri, értelmezi a jelentésteremtésben

3. TÉMAKÖR: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről véleményt fogalmaz meg szóban és írásban
- a szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegeket megérti és összehasonlítja
- a téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formákat elkülöníti lírai és prózai szövegekben
- a különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáit elkülöníti
- a szövegeket összeveti a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- kisebb projektmunkákat, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatokat végez el.

4. TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok / Kötelező olvasmány/

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozást követően nagyobb szövegegységet tekint át, megérti és egyes szövegrészleteket részletesen megfigyel
- a cselekményben megjelenő élethelyzeteket, erkölcsi konfliktusokat azonosítja, véleményt alkot
- a cselekmény fordulópontjait összekapcsolja a műfaj jellegzetességeivel
- a főbb szereplők kapcsolatát értelmezi
- a szereplők közötti kapcsolatokat vizuálisan megjeleníti analóg vagy digitális médiumban
- szöveget alkot az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

5. TÉMAKÖR: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény / Kötelező olvasmány /

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozást követően nagyobb szövegegységet tekint át, megérti, és egyes szövegrészleteket részletesen megfigyel
- a cselekményben megjelenő élethelyzeteket, erkölcsi konfliktusokat azonosítja, véleményt alkot
- a cselekmény fordulópontjait összekapcsolja a műfaj jellegzetességeivel
- a főbb szereplők kapcsolatát értelmezi
- a szereplők közötti kapcsolatokat vizuálisan megjeleníti analóg vagy digitális médiumban
- szöveget alkot az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével.

Magyar irodalom 7-8. évfolyam

A 7-8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása; hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási - tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a tanulók tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és szövegbefogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7-8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus - és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai - retorikai ismeretek bővítése is. A 13 - 14 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy - egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi	Helyi tervezésű

			órakeret	órakeret
7.	1,5	54	54	-
8.	1,5	54	54	-

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3 óra elosztása 7. évfolyamon az első félévben: 1 magyar nyelv és 2 irodalom, a második félévben: 2 magyar nyelv és 1 irodalom.

A 7. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi - társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

7. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes óraszám
A középkor irodalma	3	+1	4
Reneszánsz, humanizmus, reformáció	11		11
A barokk, irodalmunk a 17-18. században	4	+1	5
Klasszicizmus és romantika	32	-1	31
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője	4	-1	3
Összesen:	54	-	54

Tanulási eredmények

1. Témakör: Korok és portrék

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megismeri az európai kultúra kialakulását;
- elolvassa és értelmezi a különböző korszakokban keletkezett irodalmi szövegeket;
- értelmezi a reneszánsz világképet;
- felismeri az összefüggést a reformáció és az anyanyelvi kultúra között;
- megismeri a reneszánsz irodalom alkotóit, műfajait, jellegzetes motívumait;
- elkülöníti a reneszánsz drámaváltozatokat;
- értelmezi a barokk világképet;
- megismeri a barokk kor jellegzetes műfajait és stílusjegyeit;
- megismeri a felvilágosodás és a romantika korának irodalmi és művelődéstörténeti programját;
- elemzi a lírai szövegeket poétikai – retorikai – stilisztikai szempontból;
- felismeri az alapvető szóképeket: hasonlat, megszemélyesítés, metafora;
- megismer néhány alapvető lírai műfajt: dal, himnusz, epigramma, óda;
- felismeri a regény és a novella műfaji sajátosságait;

- felismeri az alapvető hangulatokat, beszélői attitűdöket: vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli;
- a novellákat és regényeket különböző szempontok szerint értelmezi (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök);
- a kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeit felismeri (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz).

2. Témakör: Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás során a nagyobb szövegegységet áttekintő módon megérti, az egyes szövegrészleteket részletesen megfigyeli;
- a cselekményben megjelenő élethelyzeteket és konfliktusokat azonosítja, véleményt alkot róla;
- ismerteti a cselekményt az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.);
- összefoglalja az elbeszélt világ főbb jellemzőit (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ).

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3 óra elosztása 8. évfolyamon az első félévben: 2 magyar nyelv, 1 irodalom, a második félévben: 1 magyar nyelv, 2 irodalom.

A 8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében;
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében;
- A 20. századi történelem az irodalomunkban;
- Szórakoztató irodalom.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

8. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes óraszám
I. 1.Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	14	-1	13
2.” Vérző Magyarország” – Trianon	2	+1	3
3.Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	11	+1	12
4. Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	12	-7	5
5.Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	4	-2	2
6. Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	2	+2	4
7. A 20. századi történelem az irodalomban	6	+2	8
8. Szórakoztató irodalom	3		3
Ismétlés, összefoglalás, rendszerezés		+4	4
Összesen	54	-	54

Tanulási eredmények

1. Témakör: Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegeket olvassa, megérti, megbeszéli;
- a 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programokat bemutatja;
- az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmákat felismeri, megvitatja;
- elemzi a lírai szövegeket poétikai – retorikai - stilisztikai szempontból;
- alapvető líra-poétikai szakterminusokat alkalmaz;
- alapvető hangulatokat, beszélői attitűdöket, modalitásokat felismer;

- felismeri a szóképeket: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum;
- felismeri a 20. század elejének epikai sokszínűségét, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény, népies regény; paródia; lírai novella, realista novella;
- novellákat és regényrészleteket szövegközpontúság alapján elemez;
- felismeri a kisepikai és nagyepikai alkotások különbségeit (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz).

2. Témakör: Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Átismétli a lírai nyelvhasználat sajátosságait;
- alapvető hangulatokat, beszélői attitűdöket, modalitásokat felismer;
- megismeri néhány lírai műfaj jellemzőit (lírai önéletrajz, népies dal);
- szóképeket, alakzatokat felismer;
- a történetmesélés egyszerűbb formáit átismétli;
- a 20. század második felének epikai sokszínűségét megfigyeli pl.: lírai szociográfia, egypercesek;
- a novellákat és regényrészleteket szövegközpontúság alapján elemzi;
- az egyperces novella műfaji sajátosságait felismeri;
- megfigyeli a groteszk megjelenését a korszak irodalmában;

megvizsgálja a színpadi hatáskeltés eszközeit;

a drámai döntési helyzeteket, motivációkat, konfliktusokat felismeri, vizsgálja, megvitatja;

a dráma cselekményét megérti, rekonstruálja szerkezeti vázlat segítségével;

megismeri a komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőit;

a monológ és a dialóg szerepét megkülönbözteti;

drámarészletekből ki tudja bontani a dráma egészét;

részt vesz egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben.

3. Témakör: A 20. századi történelem az irodalmunkban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli a történelmi traumák megjelenését az irodalmi alkotásokban;
- felismeri a diktatúrák és áldozatok, az erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolását a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között;

– az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségét tudatosítja; megfigyeli az egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai – retorikai alakzatait.

4. Témakör: Szórakoztató irodalom

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Az eddigi irodalmi ismereteket feleleveníti és alkalmazza a választott mű értelmezésében.

Magyar nyelv 5-6. évfolyam

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

– Cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
– Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
– Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
– A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
– Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.

- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulókban. Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

Évfolyam	Heti óraszám	Évi óraszám	Kerettantervi óraszám	Helyi tantervi óraszám
5.	2 óra	72 óra	54 óra	+18 óra
6.	2 óra	72 óra	54 óra	+18 óra

5. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1.Kommunikáció alapjai	6		6
2.Helyesírás, nyelvhelyesség-játékosan	8		8
3.Állandósult szókapcsolatok	5	+3	8
4.A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20	+3	23
5.Hangalak és jelentés	6	+7	13
6. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	7	+5	12
7. Könyv -és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2		2

Összesen:	54	+18	72

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

1. Témakör: Kommunikáció alapjai

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- nyelvhasználati és kommunikációs készsége fejlődik
- megismeri a kommunikáció nem nyelvi jeleit, alkalmazza és üzenetét felismeri a mindennapi beszédhelyzetekben
- megismeri a nyelv zenei kifejezőeszközeit, alkalmazza
- hallás utáni szövegértési készsége fejlődik
- szóbeli kifejezőkészsége fejlődik
- gyakorolja a szerep- és drámajátékokat
- aktívan részt vesz különböző kommunikációs helyzetekben
- önálló véleményalkotási készsége fejlődik
- felismeri a jeleket, elkülöníti, csoportosítja
- a kommunikáció tényezőit megismeri
- a kommunikáció nem nyelvi jeleit felismeri, alkalmazza
- a kommunikációs kapcsolat illemszabályait tudatosítja, alkalmazza.

2. Témakör: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- az alapvető helyesírási szabályokat megismeri (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- a megismert helyesírási eseteket felismeri írott szövegekben, és tudatosan alkalmazza a szövegalkotásban.

3. Témakör: Állandósult szókapcsolatok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- szókincse fejlődik, a nyelvhelyességi szabályokat alkalmazza
- az állandósult szókapcsolatokat, szólásokat, közmondásokat értelmezi, szerkezetét, használati körét megfigyeli
- a leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetét megfigyeli a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal.

4. Témakör: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a nyelv szerkezeti egységeit és azok funkcióit megismeri
- nyelvi elemzőkészsége fejlődik
- megismeri a beszédhangok képzését, csoportosításának alapjait
- a szavak szerkezetét felismeri
- a főbb szóelemeket és funkciójukat (képző, jel, rag) felismeri, elkülöníti
- a szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepét megfigyeli a kommunikációban
- az alapszófajokat (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismeri
- megismeri a nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjait, digitális programok használatával is.

5.Témakör: Hangalak és jelentés

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a hangalak és a jelentés kapcsolatát, illetve a jelentésmezőt felismeri
- az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavakat, valamint a rokon értelmű, a hasonló alakú, a hangutánzó és a hangulatfestő szavakat, azok jelentését felismeri
- gyakorlatot szerez a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében.

6. Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- gyakorolja a szöveghű, értő szövegolvasást
- a különféle megjelenésű és típusú szövegeket megérti és alkotását gyakorolja
- reflektál a szöveg tartalmára
- olvasási stratégiákat alkalmaz
- a szóbeli és írásbeli szövegalkotási készsége fejlődik
- gyakorolja a kreatív írást
- digitális és/vagy nyomtatott szótárakat használ
- a szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőit felismeri, alkalmazza

– a szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) ismérveit felismeri, alkalmazza.

7. Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– a könyvtárak típusaival és jellemzőivel ismerkedik
– megadott szempontok alapján önállóan gyűjtőmunkát végez a könyvtárban és digitális felületeken
– gyakorolja az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáit
– képzőművészeti gyűjteményeket ismer meg vezetéssel
– részt vesz múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
– áttekinti néhány sajtótermék szerkezetét, tartalmát
– megadott szempontok alapján reflexiót fogalmaz meg a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.

6. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
I. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	30	+5	35
II. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalók	16	+5	21
III. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	6	+4	10
IV. Könyv – és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2		2
Gyakorlás, elmélyítés, összefoglalás, számonkérés		+4	+4
Összesen:	54	+18	72

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

1. Témakör: Kommunikáció alapjai

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- nyelvhasználati és kommunikációs készsége fejlődik
- megismeri a kommunikáció nem nyelvi jeleit, alkalmazza és üzenetét felismeri a mindennapi beszédhelyzetekben
- megismeri a nyelv zenei kifejezőeszközeit, alkalmazza
- hallás utáni szövegértési készsége fejlődik
- szóbeli kifejezőkészsége fejlődik
- gyakorolja a szerep- és drámajátékokat
- aktívan részt vesz különböző kommunikációs helyzetekben
- önálló véleményalkotási készsége fejlődik
- felismeri a jeleket, elkülöníti, csoportosítja
- megismeri a kommunikáció tényezőit
- a kommunikáció nem nyelvi jeleit felismeri, alkalmazza
- a kommunikációs kapcsolat illemszabályait tudatosítja, alkalmazza.

2. Témakör: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- megismeri a szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság lényegi szabályait
- megismeri a szavak jelentésbeli szerepét és gyakorlatban alkalmazza a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- felismeri a szófajokat, helyesen leírja a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
- mérlegelő gondolkodása fejlődik.

3. Témakör: A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi tudnivalók

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a különböző szófajú szavak helyesírási törvényszerűségeit tudatosítja és tisztázza a tanár segítségével
- helyesírási készsége fejlődik
- az iskolai helyesírási segédeszközöket: szótárt, szabályzatot és helyesírási portálokat önállóan használja.

4. Témakör: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- gyakorolja a szöveghű, értő szövegolvasást
- különféle megjelenésű és típusú szövegeket megért és alkot
- szóbeli és írásbeli fogalmazási készsége fejlődik
- reflektál a szöveg tartalmára
- hagyományos és digitális íráshasználata fejlődik
- gyakorolja a kreatív írást
- olvasási stratégiákat alkalmaz
- szóbeli és írásbeli szövegalkotási készsége fejlődik
- digitális és/vagy nyomtatott szótárakat használ
- a szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőit felismeri, alkalmazza
- a helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályokat megismeri.

5. Témakör: Könyv- és könyvtárhasználat

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- a könyvtárak típusaival és jellemzőivel ismerkedik
- megadott szempontok alapján önállóan gyűjtőmunkát végez a könyvtárban és digitális felületeken
- az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáit gyakorolja
- képzőművészeti gyűjteményeket ismer meg vezetéssel
- részt vesz múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- áttekinti néhány sajtótermék szerkezetét, tartalmát
- megadott szempontok alapján reflexiót fogalmaz meg a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról.

Magyar nyelv 7 - 8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és szövegbefogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is fontos feladata.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1,5	54	34	+20
8.	1,5	54	34	+20

A Nemzeti alaptantervben előírt minimum 3 óra elosztása 7. évfolyamon az első félévben: 1 magyar nyelv, 2 irodalom, a második félévben: 2 magyar nyelv, 1 irodalom.

7. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	3	+2	5
2. Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	12	+10	22
3. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	10	-7	3
4. Könyvtárhasználat	2	-1	1
5. Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	3	+3	6
6. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései – játékosan	4		4
Ismétlés, összefoglalás, rendszerezés, számonkérés		+13	13
Összesen	34	+20	54

Tanulási eredmények

2. Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Fejleszti problémamegoldó gondolkodását, nyelvhasználati és kommunikációs készségét;
- mindennapi helyzetekben alkalmazza a kommunikáció nem nyelvi jeleit;
- fejleszti szövegértési és szóbeli kifejezőkészségét;
- aktívan részt vesz különböző kommunikációs helyzetekben;
- elsajátítja a közéleti megnyilatkozás alapjait;
- fejleszti önálló véleményalkotási készségét, önálló tanulási és ismeretszerzési képességét hagyományos és digitális források, eszközök használatával;
- felismeri és javítja a kommunikációs zavarokat;
- elsajátítja a vita - és érvelési kultúrát;

– felismeri és alkalmazza a közéleti beszédformákat (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd).

3. Témakör: Mondat a szövegben, az egyszerű mondat részei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Megismeri a nyelv szerkezeti egységeit és azok funkcióit;
– fejleszti nyelvi elemzőkészségét és helyesírási készségét;
– megfigyeli a nyelv változásait;
– azonosítja a mondatfajtákat a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben;
– felismeri és elemzi az egyszerű mondat típusait;
– elsajátítja az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályait;
– megismeri és elemzi a mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáit;
– megtanulja a mondatrészeket (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező];
– megvizsgálja a szórend és a mondatjelentés kapcsolatát;
– elkülöníti és tudatosan alkalmazza a szó elsődleges jelentését, illetve a metaforikus jelentését;
– önállóan használja a digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközöket: szótárakat, szabályzatokat és helyesírási portálokat.

4. Témakör: Szövegértés, szövegalkotás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Megérti és önállóan alkot különféle megjelenésű és típusú szövegeket;
– megismeri és áttekinti a szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőit.

5. Témakör: Könyvtárhasználat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Megfigyeli a szövegek sajátosságait, főbb fajtáit tudatosítja: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek;
– önállóan használja a digitális és/vagy nyomtatott szótárakat.

8. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	-1	4
2. Szóösszetételek: alárendelő és mellérendelő, (ritkább) egyéb szóalkotási módok – játékos feladatokkal	6	+1	7
3. Könyvtárhasználat	2	-1	1
4. Készüljünk a felvételire!	10	+2	12
5. Szövegértés, szövegalkotás a gyakorlatban	3	+5	8
6. Összetett mondat a szövegben	8	+3	11
Gyakorlás, ismétlés, összefoglalás		+6	6
Számonkérés		+5	5
Összesen	34	+20	54

Tanulási eredmények

2. Témakör: Készüljünk a felvételire!

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfigyeli és felismeri a tanult hangtani, alaktani ismereteket a szavakban;
- megfigyeli és felismeri a tanult szófajokat és mondatfajtákat a szövegben;
- fejleszti szókincsét;
- értelmezi az állandósult szókapcsolatokat, a szólásokat, a közmondásokat, a szálló-igéket;
- fejleszti szóbeli és írásbeli fogalmazási készségét;
- gyakorolja az olvasmány – feldolgozási stratégiákat;
- reflektál a szöveg tartalmára;
- fejleszti a hagyományos és a digitális írását;
- fejleszti a helyesírási készségét és a mérlegelő gondolkodását;
- felismeri és alkalmazza a megtanult szövegtípusok jellemzőit;

– átismétli a helyesírási, nyelvhelyességi szabályokat és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályokat.

3.Témakör: Összetett mondat a szövegben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Felismeri a mondatfajtákat a közlési szándék és a szerkezet szerint;
– megismeri az összetett mondatok típusait;
– elkülöníti az alárendelő és mellérendelő összetett mondatokat;
– elsajátítja az idézés szabályait.

4. Témakör: Nyelvtörténet, nyelvrokonság játékosan

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Megfigyeli a nyelv állandóságát és változását különböző korok szövegeiben;
– megismeri a magyar nyelv eredetét, a nyelvrokonság hipotéziseit;
– gyűjtőmunkát végez a szókincs változásáról, régi kifejezésekből, jövevényszavakból, az irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből;
– megismeri a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módját.

5. Témakör: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– Tudatosítja magában az anyanyelv állandóságát és változását;
– megismeri a nyelv főbb változatait (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek);
– ismeri a nyelvek megjelenési formáit;
– megfigyeli a környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességét;
– kialakítja és fejleszti a nyelvi toleranciát;
– azonosítja a környezetében előforduló nyelvváltozatokat;
– összeveti az anyanyelvet, az idegen nyelvet és a nemzetiségi nyelvet.

Matematika

A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk.

Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódást. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. Fontos a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használata, a jelölésrendszer helyes alkalmazása írásban és szóban egyaránt. Ez fejleszti a tanulók azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezzék ki gondolataikat. A matematika tanulása során fokozatosan ki kell alakítani a tanulók érvelési és vitakészségét.

Fontos, hogy a tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanulók képessé váljanak a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Alakuljon ki bennük az önellenőrzés igénye.

A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák kialakulásában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkoznunk kell ilyen életszerű feladatokkal.

A szemléltetést és a megértést, a digitális kompetenciák fejlesztését a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek alkalmazása is segíti.

Célunk, hogy a diákok jól tájékozódnak síkban és térben, ismerjék az egyszerű síkbeli és térbeli alakzatokat. Tudják a tanult mértékegységeket átváltani. Készség szinten számolnak egész számokkal, és gyakorlottak a racionális számokkal való műveletek végzésében.

A diszkussziós képesség fejlesztése érdekében fontos a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése, hogy evvel fejlesszük a komplex problémakezelés képességét. Cél, hogy a folyamat végén a tanulók jussanak el az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

Egyaránt lényeges a reproduktív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tapasztalatszerzés a mindennapi problémák megoldásán keresztül kell, hogy történjen. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejlessze a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanulók a megfelelő játékokon keresztül képessé váljanak a különböző kockázatok felmérésére, a számukra kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, alkalmazására. Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jól tud problémákat megoldani.

5-6. évfolyam:

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
5.	4 óra	144 óra	136	8
6.	4 óra	144 óra	136	8

5. évfolyam, témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Év eleji ismétlés	**-**	+2	**2**
Halmazok	**4**		**4**
Matematikai logika, kombinatorika	**6**		**6**
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	**6**		**6**
Alapműveletek természetes számokkal	**14**		**14**

Egész számok, alapműveletek egész számokkal	**8**		**8**
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	**14**		**14**
Alapműveletek közönséges törtekkel	**10**		**10**
Alapműveletek tizedes törtekkel	**7**		**7**
Arányosság, százalékszámítás	**4**		**4**
Egyszerű szöveges feladatok	**10**		**10**
A függvény fogalmának előkészítése	**6**		**6**
Sorozatok	**4**		**4**
Mérés és mértékegységek	**10**		**10**
Síkbeli alakzatok	**12**		**12**
Transzformációk, szerkesztések	**6**		**6**
Térgeometria	**7**		**7**
Leíró statisztika	**6**		**6**
Valószínűségszámítás	**2**		**2**
Kompetencia feladatok gyakorlása	**-**	+4	**4**
Diagnosztikai mérés	**-**	+2	**2**
Összesen	**136**	**8**	**144**

6. évfolyam, témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Kerettantervi óraszám 5-6. évf.	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	**-**	+2	**2**
Halmazok	**6**		**6**
Matematikai logika, kombinatorika	**4**		**4**
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	**14**		**14**
Alapműveletek természetes számokkal	**2**		**2**
Egész számok, alapműveletek egész számokkal	**10**		**10**
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	**4**		**4**
Alapműveletek közönséges törtekkel	**8**		**8**
Alapműveletek tizedes törtekkel	**7**		**7**
Arányosság, százalékszámítás	**16**		**16**
Egyszerű szöveges feladatok	**10**		**10**
A függvény fogalmának előkészítése	**4**		**4**
Sorozatok	**4**		**4**
Mérés és mértékegységek	**6**		**6**
Síkbeli alakzatok	**6**		**6**
Transzformációk, szerkesztések	**14**		**14**
Térgeometria	**9**		**9**

Leíró statisztika	**4**		**4**
Valószínűségszámítás	**8**		**8**
Kompetencia feladatok gyakorlása	**-**	+4	**4**
Diagnosztikai mérés	**-**	+2	**2**
Összesen	**136**	**8**	**144**

Tanulási eredmények

Témakör :Halmazok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.
- állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.

Témakör: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat;
- el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;

- meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.
- érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
- ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
- ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait;

Témakör: Alapműveletek természetes számokkal

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- írásban összead, kivon és szoroz, oszt ;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekít;
- a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, a feladat megoldásához ennek megfelelő tervet készít;
- a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.

Témakör: közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok

A témakör tanulásaként a tanuló:

- ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre;
- ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
- érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
- megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.

Témakör: Alapműveletek közönséges törtekkel

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;

- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti.
- meghatározza konkrét számok reciprokát.

Témakör: Alapműveletek tizedes törtekkel

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
- írásban összead, kivon és szoroz;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
- a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt ésszerűen kerekíti;
- a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldáshoz ennek megfelelő tervet készít;
- a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
- gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban osztja, a hányadost megbecsüli.

Témakör: **Arányosság, százalékszámítás**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;
- ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Témakör: **Egyszerű szöveges feladatok**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold;

- különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít;
- matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
- gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez;
- megoldását ellenőrzi.

Témakör: **A függvény fogalmának előkészítése**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
- felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
- felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
- tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátáival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.

Témakör: **Sorozatok**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- sorozatokat adott szabály alapján folytat;
- néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.

Témakör: **Mérés és mértékegységek**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
- ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabvány-mértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
- egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
- síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.

Témakör: **Síkbeli alakzatok**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;

- ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
- ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
- ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
- a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
- ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
- ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
- ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.
- csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
- felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.

Témakör: **Transzformációk, szerkesztések**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
- geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
- ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
- felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
- ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
- tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
- felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
- a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
- ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

Témakör: **Térgeometria**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
- testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;

- ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
- ismeri a gömb tulajdonságait;
- a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

Témakör: **Leíró statisztika**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
- adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
- különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
- megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
- konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

Témakör: **Valószínűség-számítás**

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
- valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
- ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát, Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	3 óra	**108 óra**	**102**	6
8.	3 óra	**108 óra**	**102**	6

7. évfolyam

Heti: 3 óra

Témakör	Kerettant. óraszám 7-8. évf.	Helyi több-blet óra-szám (+, -)	Összes Időkeret
Halmazok, számhalmazok	**4**		**4**
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	**13**		**13**
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	**12**		**12**
Arányosság, százalékszámítás	**12**		**12**
Szöveges feladatok előkészítése	**10**		**10**
Szöveges feladatok	**4**		**4**
A függvény fogalmának előkészítése	**5**		**5**
Síkbeli alakzatok	**14**		**14**

Transzformációk, szerkesztések	**11**		**11**
Térgeometria	**6**		**6**
Leíró statisztika	**6**		**6**
Valószínűségszámítás	**5**		**5**
Diagnosztikai mérés	**-**	+2	**2**
Kompetenciafeladatok gyakorlása	**-**	+4	**4**
Összesen:	**102**	**6**	**108**

8. évfolyam

Heti: 3 óra

Témakör	**Kerettant. óraszám 7-8. évf.**	**Helyi többlet óraszám (+, -)**	**Összes Időkeret**
Halmazok, számhalmazok	**8**		**8**
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	**5**		**5**
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	**6**		**6**
Arányosság, százalékszámítás	**10**		**10**
Szöveges feladatok előkészítése	**6**		**6**
Szöveges feladatok	**18**		**18**
A függvény fogalmának előkészítése	**7**		**7**

Síkbeli alakzatok	**6**		**6**
Transzformációk, szerkesztések	**9**		**9**
Térgeometria	**14**		**14**
Leíró statisztika	**6**		**6**
Valószínűségszámítás	**7**		**7**
Diagnosztikai mérés	**-**	+2	**2**
Kompetenciafeladatok gyakorlása	**-**	+4	**4**
Összesen:	**102**	**6**	**108**

Tanulási eredmények:

Témakör: Halmazok, számhalmazok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
- részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
- számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
- véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
- ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
- tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
- a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
- összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;

– konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.

Témakör: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.
– ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
– meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
– pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
– négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.

Témakör: Arányosság, százalékszámítás

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
– felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
– felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját
– ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
– idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.

Témakör: Szöveges feladatok előkészítése

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
– egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
– egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
– egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

Témakör: Szöveges feladatok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.

– matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
– gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
– gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
– felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
– konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
– értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja;
– egyszerű grafikonokat jellemez.

Témakör: Síkbeli alakzatok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
– ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
– ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
– a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
– meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
– ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
– ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.

Témakör: Transzformációk, szerkesztése

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
– geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
– felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;

– ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.

Témakör: Térgeometria

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
– testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
– ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
– egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
– ismeri a gömb tulajdonságait;
– a kocka, a téglatest, a hasáb, a gúla, a gömb tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
– ismeri a gömb tanult testektől eltérő tulajdonságait;
– meghatározza az egyenes hasáb alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel és számolással.

Témakör: Leíró statisztika

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
– adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
– különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
– megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
– konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

Témakör: Valószínűség-számítás

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

– valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
– valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
– ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.

Történelem

Célok és feladatok: A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása A történelem minden társadalom kollektív emlékezete. A múlt megismerése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az ember eligazodjon saját világában. Az azonosságtudat kialakulásának is előfeltétele. Nem lehet az általános iskolai történelemoktatásnak a feladata a múlt teljességre törekvő bemutatása. Képeket lehet csak felvillantani a történelemből. Meg kell alapozni persze az általános műveltség történelmi tárgyi tudását. De az ismeretek és a képességfejlesztés egyensúlyára kell törekedni. Így lehet eredményesen felkészíteni a tanulókat a középiskolai tanulmányokra. E tantárgy tanítása során az egyik legfontosabb cél a történeti szemlélet kialakítása és fejlesztése. Az emberi kultúra minden eleme egy felhalmozási folyamat eredményeként jött létre. A mában is tovább élnek évezredekkel ezelőtti civilizációk vívmányai, minden új nemzedék sorsa függ az előzőétől. Az egyes korok és társadalmak embere kihívásokkal kellett, hogy szembenézzen, és válaszolnia kellett ezekre. A folyamatosság mellett tehát a folytonos változtatás alakította az emberi történelmet. Ismerjék fel a tanulók, hogy az értékek megőrzésének milyen nagy szerepe van a társadalomban. A történelemoktatás feladata az ismeretátadáson és a képességfejlesztésen túl teret adni a nevelési célok megvalósításához. Az események, történelmi személyek életének ismertetése alkalmat adhat az emberi társadalmak sokszínűségének, egymásra hatásának bemutatására, az egyetemes és az európai kultúra értékeinek megismertetésére. A múlt gazdag tárháza segítség lehet az iskola és a történelemtanár szabadon megválasztott nevelési célkitűzéseinek megvalósításához. A múlt felidézése, a képességfejlesztés akkor lehet eredményes, ha sikerül felkelteni az érdeklődést a történelem iránt, ha sikerül igazodni az 5-8. évfolyamok életkori sajátosságaihoz. Az érdeklődés felkeltésének a múlt élményszerű megjelenítésén, a történetek tanításán kell alapulnia. Az 5-6. évfolyamos tanulókat a konkrét gondolkodás jellemzi. Éppen ezért a történetekből kiindulva lehet az eseményeket, tényeket, fogalmakat és összefüggéseket megtanítani. A történettanítás mellett a képszerű megjelenítésre törekvés teheti színesebbé az oktatást. Fontos azonban már ekkor is a kritikai szemlélet kialakításának megkezdése. A 7–8. évfolyamok történelemtanítása nem jelent gyökeres változást az eddigiekhez képest, de továbblépést igényel az önálló véleményalkotás, ismeret-

szerzés, a tananyag magasabb szintű feldolgozása terén. A történettanítás mellett a történelem megismerésének elmélyültebb, összetettebb módszereit kell alkalmazni. Az érdeklődés felkeltését szolgálja az is, hogy a történelmi események bemutatása mellett hangsúlyos szerepet kap az életmód, a mindennapok világának megrajzolása. Különös tekintettel a gyermekek sorsára. Az állampolgári ismeretek tanításának az a feladata, hogy segítsen eligazodni a jelenkor viszonyaiban, megtanítson a demokratikus közélet működésének elveire, jogi szabályozottságára, a demokratikus állam felépítésére.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	65	7
6.	2	72	71	1
7.	2	72	70	1
8.	2	72	66	6

A témakörök áttekintő táblázata:

5. évfolyam

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Személyes történelem	7		7
Fejezetek az ókor történetéből	13	+4	17
A kereszténység	5	+1	6
A középkor világai	13		13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	20	+2	22
Két mélységelvű téma feldolgozása	7		7
Össz. óraszám	65	+7	72

Tanulási eredmények

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok: ókor, középkor, kora újkor és az újkor életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól az 1301-ig.
- képes felidézi a magyar nemzet honfoglaló, kalandozásait és honvédő harcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van az ókor és középkor világképének fő vonásaival;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az ókorban és az Árpád-korban, példákat hoz a magyar nemzet és az európa népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori európai történelmi folyamatokban.

6. évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10		10
Új látóhatárok	11		11
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14		14
Élet a kora újkori Magyarországon	6		6
Forradalmak kora	5		5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	15	+1	16
Két mélységelvű téma feldolgozása	10		10
Az össz. óraszám	71	+1	72

Tanulási eredmények

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb eseményeket, történéseket, azokat alakító személyeket
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;

- képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor és újkor világképének fő társadalmi és gazdasági vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni az újkori gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori európai történelmi folyamatokban.

7. évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
A modern kor születése	5	-1	6
A dualizmus kora: felzár-kózás Európához	7	+1	6
Az első világháború és következményei	11		11
Totális diktatúrák	5	+1	6
A Horthy-korszak	9	-1	8
A második világháború	10	+2	10
A megosztott világ	5		5
Magyarország szovjetizálása	10		10

Három mélységelvű téma feldolgozása	8		8
Az össz óraszám	70	+2	72

Tanulási eredmények

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb eseményeket, történéseket; azokat alakító személyeket
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
- ismeri az újkori és modern kori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni az újkori és modern kori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézi a magyar nemzet I. és II. világháborúban harcoló katonáit, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van az újkor és a modernkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a 20. századi gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit az újkorban és a modern korban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkori és modernkori európai történelmi folyamatokban.

8. évfolyam

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
A forradalomtól az ezredfordulóig	20		20
Együttélés a Kárpát-medencében	8		8
Népesedés és társadalom	5		5
A demokratikus állam	7		7
Régiók története	14		14
Mérlegen a magyar történelem	8		8
Egy mélységelvű téma feldolgozása	4	+1	5
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre, számonkérésre szánt órakeret		+5	5
Az összes óraszám	66	+6	72

Tanulási eredmények

- ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
- be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
- tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;

- ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
- fel tudja idézni a középkori, újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
- képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
- tisztában van a középkor, újkor és jelenkor világképének fő vonásaival;
- ismeri és be tudja mutatni a XX. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
- ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
- példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez,
- ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
- valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
- ismeri hazája államszervezetét,
- felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett
- megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);

Állampolgári ismeretek

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

Az új tantárgy először a 7–8. évfolyam nevelési-oktatási szakaszában jelenik meg, miközben – közös tanulásterületen osztozva – több szállal kötődik a történelem, valamint az erkölcs és etika tantárgyakhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem, az állampolgári ismeretek, az erkölcs és etika tantárgyak tanulásának folyamatos összehangolását és együttműködését feltételezi. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos hátterű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbírálhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.

A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.

A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg, tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezheti meg, amelyeket a mindennapi életben hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.

A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alko-

tóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.

A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.

Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét. A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmai révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is.

A Családtörténeti kutatás, a Településkutatás és a Szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projektet az iskolai tematikus hetek, témahetek, projektnapok keretében valósíthatják meg a tanulócsoportok.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére alapvetően a tanulást támogató értékelés ajánlott, s ebben a tanulót segítő, fejlesztő visszajelzések, amelyek között a pedagógus és a társak értékelése ugyanúgy szerepet játszik, mint a csoportos megbeszélés és önértékelés. Az értékelési folyamatban kiemelt szempont a tanuló bekapcsolódása a kooperatív tevékenységekbe, továbbá lényeges az önállóan vagy társaival közösen végzett digitális eszközhasználaton alapuló feladatok megoldása. Összegző-minősítő értékelés (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) javasolt a tanuló mindennapi életben való tájékozódásához kapcsolódó témakörök esetében *(Mindennapi ügyintézés; Felkészülés a felnőtt szerepekre;* Köznevelés; Az egészségügyi rendszer és a szociális ellátás) és A magyar állam intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban témakörnél.

A 8. évfolyamon az állampolgári ismeretek tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4		4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3		3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6	-1	5
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6		6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5	+1	6
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4		4
A fogyasztóvédelem alapjai	3		3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3	+2	5
Összes óraszám:	34	+2	36

Hon- és népismeret

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.

A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.

A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulókban, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.

A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.

A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő

megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretelsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.

Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű

népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.

A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok,

az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

A hon- és népismeret tantárgy alapóraszáma: 34 óra.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	**1**	**36**	**34**	**1**

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Az én világom	6	+1	7
Találkozás a múlttal	20	0	20
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8	+1	9
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulási eredmények

Témakör: Az én világom

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését

- megismerje lakóhelye nevezetességeit, művészeti, történelmi hagyományait,
- legyen büszke városunk építészeti és természeti értékeire
- nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására
- megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait
- önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.

Témakör: Találkozás a múlttal

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet
- érvekkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelvének követése
- megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására
- tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében
- a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának
- megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására;
- ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.
- megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére;
- szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat;
- meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.

Témakör: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;
- helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre;
- nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt
- meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között
- életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat;
- tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.

Etika/hit és erkölcstan

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, a társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, szociális - emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és a közösségi értékek értelmezése.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen értékek és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést, milyen érzelmi-, érték- vagy érdekkonfliktusok jelenhetnek meg, milyen megoldási módok a legmegfelelőbbek.

Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	34	+2
6.	1	36	34	+2
7.	1	36	34	+2

8.	1	36	34	+2

5 - 6. évfolyam

Az 5-6. évfolyamon tanuló tanulók fejlesztése során, az erkölcsi szabályok értelmezésében, a többféle megközelítés mellett megjelenik az autonóm gondolkodás képessége is. A jó és a rossz cselekedetek elbírálásában teret nyer a tettek, szándékok alapján történő vizsgálat. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye és annak a tekintélyszemélynek – szülő, pedagógus - a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és önismeret fejlődésében elkezdődik az én kibontakozásának folyamata, kialakul a saját gondolatok feletti kontroll érzése. Kialakul a személyes véleményformálás a saját érzelmeiről, szükségleteiről és gondolatairól. A szükségletek szabályozása tekintetében a 11–12 éves tanulók énfejlődését már a kapcsolatok által szerzett tapasztalatok is uralják. A serdülőkorba lépő viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik, hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja, de már megjelennek az önálló identitás kialakítása felé tett első lépések is, a serdülő fogékonnyá válik a közösségi életben megnyilvánuló igazságtalanságokra.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	34	+2
6.	1	36	34	+2

5. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
6. Éntudat – Önismeret	10	+2	12
7. Család – Helyem a családban	12		12
8. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12		12

Összesen:	34	+2	36

1. Tanulási eredmények

Témakör: Éntudat - Önismeret

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít;
- felismeri a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
- felismeri a helyzethez illeszkedő érzelmeket és kifejezésmódjukat, és ennek megfelelően viselkedik/cselekszik;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében, önmaga motiválására;
- döntései meghozatalakor figyelembe veszi a saját értékeit is;
- megismeri az önazonosság fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját személyiségének néhány elemét;
- ismer testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat;
- megfogalmazza a saját intim terének határait.

2. Témakör: Család – Helyem a családban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására;
- képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, a bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban;

- megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben, milyen információkat oszthat meg önmagáról;
- megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a különböző helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
- azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat;
- azonosítja saját szerepét és feladatait;
- azonosít néhány a családban előforduló konfliktust;
- felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, megfogalmaz néhány megoldási módot;
- felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közös értékeket;
- azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

3. Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- helyesen feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására;
- képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban és az iskolai közösségekben;
- képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
- felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
- rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;

- azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
- törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
- nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt;
- különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit.

6. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10	+2	12
2. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12		12
3. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12		12
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Azonosítja a nemzet, a kulturális közösség számára fontos értékeket; indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
- érzelmileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;

- azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel; és véleményt alkot róluk;
- értékeli az etikus és nem etikus cselekvések következményeit;
- a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;
- értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;
- azonosítja a valós és a virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait; van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
- fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet vagy Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;
- ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket; és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;
- azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit.

2. Témakör: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt; megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére;
- felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét;
- döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntarthatóság megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a természeti, társadalmi problémák kezelése érdekében;
- megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják;
- folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, felelősségteljes szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit;

- megismeri a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket.

3. Témakör: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg a közös erkölcsi értékek érvényesítésére;
- képes az európai, a nemzeti kultúra közös eredetének, forrásainak értelmezésére;
- reflektíven értékeli a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
- képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás - vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;
- feltárja, hogyan jelennek meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai;
- értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;
- értelmezi az egyes egyházak ünnepköréhez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzájuk kapcsolódó bibliai (Ó - és Újszövetségbeli) szövegekre támaszkodó történeteteket;
- összekapcsolja az egyes egyházak, vallások ünnepköreit és a hozzájuk tartozó jelképeket, szokásokat, néphagyományokat;
- saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában alkalmazza a kölcsönös tolerancia elveit.

7-8. évfolyam

Ebben az életkori szakaszban az erkölcsi szabályok értelmezésében egyre jobban a mérlegelő gondolkodás dominál. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye, az elfogadottság jutalmazó szerepének motiváló hatása, s annak a tekintélyszemélynek a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és az önismeret kibontakozásával kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése feletti mérlegelés. Gyakorlattá válik a belülről vezérelt személyes véleményformálás a saját érzelmekről, szükségletekről és gondolatokról. A serdülőkorba lépő fiatal számára ezt

az időszakot a társas önazonosság, társas identitás próbálgatása jellemez. Ezen kapcsolatokban különféle viselkedéseket tapasztalhat, különböző élmények megosztására van lehetősége, így viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik. Hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja.

Az erkölcs és etika tantárgynak külön figyelemmel kell lennie arra, hogy előtérbe kerülhet a kortársak viselkedésének szerepszerű átvétele. A fiúk társas-lelkületi fejlődésében egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mely az erőtlenség kifejezéseként is értelmezhető. Ebben az időszakban az empatikus viszonyulás határai jelentősen kitágulnak, mert a serdülő fogékonnyá válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságok észlelésére. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a lelkiismeret közösségben történő erősödését.

Ebben az életkorban megkezdődik a személyes világkép és világnézet kialakulása, ezért ezekben az években az oktatás fontos feladata, hogy ezt a folyamatot támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.

A 7-8. évfolyamos tanulók életében egyre többször jelenik meg a döntéshozatal, a felelősségvállalás önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. A különböző élethelyzetek felhívják a tanulók figyelmét az önismeret fontosságára, a társakkal való kommunikáció és együttműködés jelentőségére, az egészségmegőrző tevékenységek végzésének és a pénzügyi tudatosság fejlesztésének a nélkülözhetetlenségére.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés általános céljainak megvalósításában.

13-14 évesen a tanulók már önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az állampolgárságra és demokráciára nevelésnek, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésének is.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1	36	34	+2
8.	1	36	34	+2

7. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Éntudat – Önismeret	10	+2	12
2. Család – Helyem a családban	12		12
3. Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas - lelkületi közösségek-ben	12		12
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: Éntudat – Önismeret

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következ-ményekkel járhat; és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására
- képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben milyen információkat oszthat meg önmagáról;
- reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít;

- reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
- feltárja pályaérdeklődését és továbbtanulási céljait;
- képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;
- célok és döntések meghozatalakor figyelembe veszi a személyes értékeit;
- egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére;
- megismeri az identitás fogalmát és jellemzőit; azonosítja saját identitásának néhány elemét;
- ismer testi és mentális egészséget megőrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat;
- megfogalmazza a saját intim terének határait;
- különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között; felismeri a virtuális identitás jellemzőit;
- célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
- céljai megvalósítása közben önkontrollt végez; siker esetén önjutalmazást gyakorol.

2. Témakör: Család – Helyem a családban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményeket okozhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban;
- megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a problémás helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
- azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; egyre reálisabban a saját szerepét és feladatait;

- azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, és megfogalmazza, hogy milyen módon kezelhetők ezek;
- felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közösségi értékeket;
- azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

3. Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas - lelkületi közösségekben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat; és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
- a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;
- a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
- megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, az iskolai közösségekben;
- képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
- kölcsönös megértésre törekszik;
- felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
- rendelkezik tapasztalatokkal, érvekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
- azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
- törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
- nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt.

8. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	10	+2	12
2. A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12		12
3. Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12		12
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Azonosítja, értelmezi a nemzet, a kulturális közösség számára fontos közösségi értékeket; indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
- érzelmileg, társas-lelkületileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
- azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
- a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;
- képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;
- azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
- értékeli az etikus és nem etikus cselekvések lehetséges következményeit;

- azonosítja a valós és virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
- értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;
- fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;
- ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;
- azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit; ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, kettős kötődésű személyekről;
- ismeri a rá vonatkozó gyermekjogokat, ezek fő szabályozó dokumentumait, értelmezi kötelezettségeit, részt vesz a szabályalkotásban;
- ismeri az alapvető emberi jogokat és vizsgálja ezek érvényesülését különböző embercsoportok esetében;
- megismeri a hátrányos helyzetű személyek érdekében szervezett programokban való részvétel lehetőségeit;
- reflektív módon vizsgálja saját és csoportja gondolkodását más csoportokról; kifejti véleményét a sztereotípiák és előítéletek hatásáról.

2. Témakör: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt; megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére;
- értékeli, értelmezi az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét;
- döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntartható fejlődés megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a társadalmi problémák kezelése érdekében;
- megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják;

- folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait;
- megismeri és véleményezi a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;
- értelmezi a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében javasolt stratégiákat, cselekvési lehetőségeket.

3. Témakör: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Értelmezi az európai, a nemzeti kultúra közös eredetét, forrását; azonosítja a számára fontos közösségi értékeket; indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
- azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
- értékeli az etikus, a nem etikus cselekvések lehetséges következményeit;
- reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
- értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;
- feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás - vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;
- feltárja, hogyan jelenik meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai;
- a megismert vallások erkölcsi tanításait összeveti személyes véleményével;
- saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában a kölcsönös tolerancia elveit gyakorolja.

Természettudomány

Tantárgyi célok, feladatok

A természetismeret tantárgy olyan műveltségképet közvetít, amely egységben jeleníti meg az élő és élettelen természet jelenségeit, folyamatait, kölcsönhatásait. Ez a megközelítési mód megegyezik 10-11 éves tanulók világképével, hiszen ők is a maga teljességében észlelik a körülöttük levő környezetet, annak változásait. A tantárgy a korábban elsajátított ismeretekre és készségekre épülve alapozza meg a 7. évfolyamtól induló természettudományos tárgyak- biológia, földrajz fizika, kémia - tanítását. Hídként teremt kapcsolatot az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi és a magasabb absztrakciós szintű ismeretek között, miközben megőrzi és továbbfejleszti a tanulók kíváncsiságát, érdeklődését a világ iránt.

A természetben megfigyelhető, tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzése, kísérleti modellezése, az oksági összefüggések feltárása során formálódik a diákok természettudományos szemlélete. A cél olyan gyerekek nevelése, akik a világra nyitottak, felismerik a problémákat, keresik az okokat, egyszerű következtetéseket tudnak levonni tapasztalati tényekből, és életkoruknak megfelelő válaszokat adnak a felvetődött kérdésekre. Ez gondolkodásmód segít eligazodni a természeti és társadalmi környezetben, egyben kitágítja a világ megismerésének lehetőségét, a mindennapokban jól hasznosítható tudás megszerzését szolgálja.

A természetismeret a többi tantárggyal közösen megalapozza azokat a megismerési képességeket, személyiségjegyeket, melyek birtokában elsajátítják a tanulás elemi módszereit, technikáit, átélhetik az ismeretszerzés örömét, a világ megismerésének szépségét. Integrálja a többi tantárgyban elsajátított tudáselemeket, arra inspirálja a tanulókat, hogy éljenek a kor info-kommunikációs lehetőségeivel, kritikusan használják az internet és a média által közvetített információkat

A természetismeret témaköreinek feldolgozása során a tanulási a gondolkodási és a kommunikációs képességek fejlesztése egymással párhuzamosan folyik, egymást erősítik. Ez teszi lehetővé, hogy a tanulók életkoruknak megfelelően értelmezzék a természeti folyamatokat, jelenségeket, képesek legyenek a szaktudomány szókincsének felhasználásával közvetíteni megállapításaikat, gondolataikat.

Mindezek megvalósításához szükséges, hogy a tanuló megőrizze kíváncsiságát, motivált legyen az ismeretszerzésben. Egyénileg vagy társaival közösen aktívan vegyen részt a tanítás folyamatában. Ismerje és értse a tanulás során elérhető lehetőségeket, és képes legyen a felmerülő akadályok leküzdésére, a megszerzett ismereteit, képességeit hasznosítani a mindennapi életben és a munkában. Ez olyan szellemiséget, munkatermi hangulatot igényel, ahol a nevelő társ az ismeretszerzés folyamatában. Irányítja, segíti a tanulót a megismerés útján, visszajelzéseivel értékelésével eredményesebb, hatékonyabb munkára ösztönöz

A testi-lelki egészség témaköreinek kibontásában a legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Ezt a tantárgy azzal segíti, hogy megláttatja a környezet és az életvitel szerepét az egészség megőrzésében, formálja az egészséges életmód szokásrendszerét, hozzájárul a reális énkép és önismeret kialakításához. Segíti az alapvető erkölcsi normák, az együttélés szabályainak elfogadását, betartását és a személyiség harmonikus fejlődését.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
5.	2 óra	**72 óra**	**58**	14
6.	3 óra	**108 óra**	**66**	42

Tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti időkeret, azaz, heti **2** órában terveztem meg a „Helyi tanterv”-et. Így az évi órakeret **72** óra.

A 6. évfolyamon a rendeletben meghatározott kötelező heti **2** órát, a választható órakeret terhére, **heti 1 órával megemeltem**. Ezért az évi órakeret **72** óra helyett, **108 óra.**

Az IKT eszközhasználat a tanítási órák 25 %-ban.

A tematikai egységek áttekintő táblázata

5. évfolyam

Heti: 2 óra;

– *Témakör neve*	*Javasolt óraszám*	Helyi tervezésű órák	– *Összóraszám*
Anyagok és tulajdonságai	9		9
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	4	+1	5
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	6		6
Tájékozódás időben	6	+1	7
Alapvető térképészeti ismeretek	7		7
Topográfiai ismeretek	4	+1	5
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek	4		4
A növények testfelépítése	10	+1	11
Az állatok testfelépítése	10	+1	11
Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	6		6
Év végi ismétlés		1	1
– Összesen	66	6	72

6. évfolyam

Heti: 2+1 óra

– *Témakör*	*Javasolt óraszám*	*Helyi tervezésű óraszám*	*Összóraszám*
Anyagok és tulajdonságai	3	+1	4
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	3		3
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	2	+1	3
Topográfiai ismeretek	3	+1	4
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek	3		3
Az erdők életközössége és természeti környezeti problémái	11	+7	18
A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái	9	+5	14

Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	10	+2	12
Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	10	+8	18
Az energia	6	+2	8
A Föld külső és belső erői, folyamatai	10	+5	15
Év végi összefoglalás		+6	
– Összesen	70	38	108

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Anyagok és tulajdonságaik

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
- felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
- önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
- önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit;
- megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban;
- bizonyítja és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogatnövekedést;
- kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát;

- felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;
- elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismeri a szükséges teendőket;
- megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlít különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak mint rendszernek a komplexitását;
- korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait;
- vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágy szárú és fás szárú növények részeit;
- megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást, és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Mérések, mértékegységek, mérőeszközök

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
- felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
- önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
- önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására;
- észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja;
- Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást;
- leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
- felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
- önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
- önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására;
- megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését;
- megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát;
- kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit;
- kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri az idő múlásával bekövetkező változásokat és ezek összefüggéseit az élő és élettelen környezet elemein;
- tudja értelmezni az időt különböző dimenziójú skálákon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervet készít saját időbeosztására vonatkozóan;
- megfigyeli a természet ciklikus változásait;
- megérti a Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggéseket;
- modellezi a Nap és a Föld helyzetét a különböző napszakokban és évszakokban.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Alapvető térképészeti ismeretek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza az irányt a valós térben;
- érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
- tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mágneses kölcsönhatásként értelmezi az iránytű működését;
- felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen;
- megérti a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket;
- fő- és mellékégtájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;
- felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép).

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Topográfiai alapismeretek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza az irányt a valós térben;
- érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
- tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken;

- felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen;
- megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését;
- ismeri a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását;
- felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket;
- bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- meghatározza az irányt a valós térben;
- érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
- tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít;
- tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével;
- meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen;
- használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.

TÉMAKÖR: A növények testfelépítése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
- tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

- tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit;
- összehasonlít ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
- felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
- összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján;
- ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosít;
- azonosítja a lágy szárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Az állatok testfelépítése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
- tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
- tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit;
- összehasonlít ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
- felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
- az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja;

- azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket;
- mikroszkóp segítségével megfigyel egysejtű élőlényeket.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
- tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
- tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
- életközösségként értelmezi az erdőt;
- felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén;
- példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
- táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert erdei növény- és állatfajokból;
- példákon keresztül bemutatja az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
- tisztában van az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
- tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;

- tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
- megadott szempontok alapján összehasonlítja a rétek és a szántóföldek életközösségeit;
- életközösségként értelmezi a mezőt;
- felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a rétek életközössége esetén;
- példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a mezei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
- táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert mezei növény- és állatfajokból;
- példákon keresztül mutatja be a mezőgazdasági tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
- tisztában van a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
- tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
- tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfigyeli hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;

- életközösségként értelmezi a vizes élőhelyeket;
- összehasonlítja a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit;
- felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti életközösségek esetén;
- példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a vízi élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
- táplálékláncokat és ezekből táplálékhálózatot állít össze a megismert vízi és vízparti növény- és állatfajokból;
- példákon keresztül bemutatja a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt hatásait;
- tisztában van a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti, hogy a szervezet rendszerként működik;
- tisztában van a testi és lelki egészség védelmének fontosságával;
- tisztában van az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test fő részeit, szerveit;
- látja az összefüggéseket az egyes szervek működése között;
- érti a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekszik betartani.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Az energia

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;

- ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
- tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportosítja az energiahordozókat különböző szempontok alapján;
- példákat hoz a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására;
- megismeri az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: A Föld külső és belső erői, folyamatai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
- ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
- tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megállapítja, összehasonlítja és csoportosítja néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait;
- példákat hoz a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre;
- tisztában van azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma;
- ismer olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés);
- felismeri és összehasonlítja a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait;
- magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket;
- magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggéseket.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

TÉMAKÖR: Alapvető légköri jelenségek és folyamatok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
- ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
- tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevezi az éghajlat fő elemeit;
- jellemzi és összehasonlítja az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg);
- értelmezi az évszakok változását;
- értelmezi az időjárás-jelentést;
- piktogramok alapján megfogalmazza a várható időjárást.

Kémia

A kémia oktatása során egyrészt be kell mutatni a kémiának az élet minőségének javításában betöltött alapvető szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát, másrészt maximálisan ki kell használni azt a lehetőséget, amit a kémia tárgyalásmódja (makro-, szimbólum- és részecskeszint) nyújt a tanulók absztrakciós készségének fejlesztésében. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűségre, a tanulók számára releváns és érdekes problémák kémiai vonatkozásainak bemutatására, a gyakorlatban használható tudás elsajátításának fontosságára. Az élményközpontú tanításnak arra kell összpontosítania, hogy a tanulók tudatába beépüljön: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.

Ugyanakkor tisztában kell lennünk a fogalmi megértést nehezítő, valamint a kémiához viszonyuló pozitív attitűd ellen ható tényezőkkel (például kemofóbia, áltudományos nézetek) is. Elkerülhetetlen a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek, primitív axiómák ütköztetése. A fogalmi megértést nehezítő további tényező a kémiai fogalmak néhány sajátossága. Az anyagok és jelenségek többszintű (makro-, részecske- és szimbólumszintű) értelmezése, számos kémiai fogalom elnevezésének és korszerű jelentésének ellentmondásossága, bizonyos fogalmak definiálatlansága, kontextustól függő jelentése, a tudományos és a köznyelvi jelentések különbözősége, valamint a kémia elméleti modelljeinek egymást kiegészítő, szimultán jellege miatt különösen fontos a tanuló gondolkodásának megismerése, a fogalmi megértési problémák feltárása és a metafogalmi tudás kialakítása. A kémia ismeretanyagát – a tanulók érdeklődési körétől függően – több szinten lehet megfogalmazni. Jelen kerettanterv a mindenki számára szükséges tartalmakat és fejlesztési célokat tartalmazza.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	48	24
8.	2	72	54	18

7-8. évfolyam

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakítása, valamint a kémiának a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. Ezeket a célokat a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetjük el. A kémiával való ismerkedés közben a tanulók olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélye, a szén-monoxid és a klórgáz végzetes hatása). Az elsajátított ismeretek és a természettudományos szemlélet birtokában a tanulók – majd felnőttként is – egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre.

A kémiatanítás első szakaszának fő csomópontja az elemek, a vegyületek és a keverékek, illetve az atomok, a molekulák és az ionok megkülönböztetése, valamint a periódusos rendszer jelentőségének és használhatóságának megismerése. A kémiai szimbólumok (vegyjelek, képletek, reakcióegyenletek) és azok jelentésének tanítása háttérbe szorul az anyagok és folyamatok makroszintű és részecskeszintű értelmezésével szemben.

Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek ütköztetése is. A részecskeszemlélet kialakítása jól megválasztott, egyszerű kísérletekkel, valamint különböző modellek használatával történik. A modelleknek fontos szerepe van a részecskeszint és a makroszint kapcsolatának megértésében, valamint a szimbólumszint kialakításában. Már ebben a szakaszban is kiemelt figyelmet kell szentelni a tanulók gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák (tévképzetek, primitív axiómák) feltárására.

A 7–8. évfolyamon a kémia ismeretanyagának megközelítése elsősorban a tanulók előzetes tudására építve, jellemzően kísérleti tapasztalatok útján, illetve a mindennapi élet problémái felől történik. Ebben a szakaszban a tanulók által korábban megismert és gyakran pontatlanul használt fogalmakat pontosítjuk, egyértelműsítjük úgy, hogy az természettudományos szempontból is korrekt legyen. Kezdetben inkább a tanulók megfigyeléseire, kísérleti tapasztalataira adunk választ, folyamatosan bővítve ezzel a természettudományos ismereteket és készségeket. Később az addig megszerzett ismeretek birtokában lehetőség

nyílik a mindennapi élet – gyakran bonyolult – problémáinak egyszerűsített magyarázatára is.

Nagyon fontos, hogy mind a kémiai tanulmányok, mind az egyes témakörök tárgyalása ne száraz leírással, hanem érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön.

A kémia életszerűségét erősíthetjük, a tanulók kémiai problémák iránti érzékenységét növelhetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó kémiai jellegű hírek (pl. szén-monoxid-, mustgáz-, metil-alkohol-mérgezés, kémiai Nobel-díj-átadás, környezetkárosítások stb.) megbeszélésére.

7. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Összes időkeret
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	17	+4	21
Az anyagi halmazok	17	+7	24
Atomok, molekulák és ionok	14	+10	24
Év végi rendszerezés	0	+3	3
Összes óraszám:	48	+24	72

8. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Kerettantervi óraszám	Helyi többletóraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	0	+3	3
Kémiai reakciók	20	+5	25

Kémia a természetben	15	+3	18
Kémia a mindennapokban	19	+4	23
Év végi rendszerezés	0	+3	3
Összes óraszám:	54	+18	72

Témakör: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;
- megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;
- egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;
- ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;
- tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, ülepítés);
- megismeri néhány köznapi anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

Témakör: Az anyagi halmazok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
- képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;
- a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;
- különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;
- tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;
- részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;

– példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

Témakör: Atomok, molekulák és ionok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;
– szöveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;
– ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;
– tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;
– fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával (Bohr-féle atommodell);
– tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;
– érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2, Cl_2, O_2, N_2, H_2O, HCl, CH_4, CO_2), és fel tudja írni a képletüket;
– érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+}, Al^{3+}, Cl^-, O^{2-}), és analógiás gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;
– érti az ionvegyületek képletének megállapítását;
– ismeri a köznapi anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz, metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);
– érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb kémiai kötések alakulhatnak ki.

Témakör: Kémiai reakciók

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;

- ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit (ütközés, energia);
- ismeri a köznapi élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);
- ismer sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;
- ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;
- ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

Témakör: Kémia a természetben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;
- ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;
- érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;
- kiselőadás keretében beszámol egy, a saját települését érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásairól;
- azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;
- kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;
- konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

Témakör: Kémia a mindennapokban

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;

- tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;
- tud érvelni a változatos táplálkozás és az egészséges életmód mellett;
- képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószerek) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;
- tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;
- ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textília, mosószer) készül.

Fizika

A fizika tantárgy célja a gyermekekben ösztönösen meglévő kíváncsiság, tudásvágy megerősítése, a korábbi évek környezetismeret és természetismeret tantárgyai során szerzett tudás továbbépítése, a természettudományos kompetencia fejlesztése.

Célunk az általános műveltséghez tartozó korszerű fizikai világkép kialakítása, a ma használttechnikai környezet megismerése. Ismerjék meg a tanulók a természet szépségét, benne a fizikai összefüggéseket, azok ismeretének hasznosságát. Tudatosítanunk kell, hogy a korszerű természettudományos műveltség az emberi kultúra fontos része: a fizikai ismeretek teszik lehetővé a technika fejlődését, az emberiség életminőségének javítását.

Nagyon fontos, hogy a tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten, de lehetőleg minden életkorban játékosan és minél sokszínűbben (mozgásos, hangi, képi csatornákon, egyénileg és csoportosan, de mindenképpen aktívan közreműködve) szerezzenek élményeket és tapasztalatot a legalapvetőbb jelenségekről.

Fejlesztési feladatok:

A fizika tanulása, tanítása segítse

- biztonsággal tájékozódni a természetben, a társadalomban, a rázúduló információhalmazban, felismerni abban a helyét és feladatait, és ezek ismeretében képes lesz rendszerben gondolkodni és önállóan cselekedni;
- megismerni az ehhez szükséges fizikai jelenségeket, fogalmakat, törvényszerűségeket életkorának megfelelő alkalmazási szinten és kialakítani önmagában az olyan logikus (a természettudományokra jellemző, de általánosan felhasználható) gondolkodásmódot, amely segíti felismerni és megkülönböztetni az áltudományos tanokat a bizonyított ismeretektől, így tudatosan tudja, hogy döntéseiben mit vegyen figyelembe;
- észrevenni a kapcsolatot a fizika fejlődése és a társadalom változása, a történelmi folyamatok kialakulása között, megismerni, értékelni a legkiválóbb fizikusok munkásságát, tudományos eredményeit, ezek hatását az emberiség életére.
- eldönteni, hogy miben tehetséges**,** és ez alapján meghatározni azt az életpályát, amire sikeresen felkészülhet.
- a fizikai ismeretek rendszerében felismerjék, hogy melyek azok az alapvető fogalmak, elvek, törvények, amelyekre a rendszer épül.

- vegyék észre és tudatosan használják az anyag, test, változási folyamatok, ezek tulajdonságai, az ezeket jellemző mennyiségek összetartozó, de alapvetően különböző jellegű fogalmát.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
7.	2 óra	**72 óra**	**50**	22
8.	2 óra	**72 óra**	**52**	20

7. évfolyam

Témakör	**Kerettant. Óraszám**	**Helyi többlet óraszám (+,-)**	**Összes időkeret**
Bevezetés a fizikába	8	-	8
Az energia	8	-	8
Mozgás közlekedés, sportolás közben	10	-	10
Lendület, egyensúly	10		10
Víz, levegő és szilárd anyag környezetünken	14	-	14
Tanulókísérlet, mérések, PPT készítés, oktatófilmek		+8	8
Összefoglalás, számonkérés		+10	10
Év végi rendszerezés		+4	4
Az éves óraszám	50	+22	72

8. évfolyam

Témakör	Kerettant. Óraszám	Helyi többlet óraszám (+,-)	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	-	+2	2
Hullámok	10	-	10
Elektromosság a háztartásban	14	+2	16
Világítás, fény, optikai eszközök	12	+1	13
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata	10-		10
Környezetünk globális problémái	6		6
Mérések, tanulókísérletek, PPT készítése, bemutatása oktatófilm	-	+5	5
Összefoglalás, számonkérés	-	+8	8
Év végi rendszerezés	-	+2	2
Az éves óraszám	52	20	72

Tanulási eredmények:

Témakör: Bevezetés a fizikába

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével;
- értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével.

Témakör: Az energia

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- tudatában van az emberi tevékenység természetre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak és az ezek elkerülésére használható fizikai eszközöknek és eljárásoknak (pl. porszűrés, szennyezők távolról való érzékelése alapján elrendelt forgalomkorlátozás).

Témakör: Mozgás közlekedés és sportolás közben

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével.

Témakör: Lendület és egyensúly

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Témakör: Víz és levegő a háztartásban és a környezetünkben

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

Témakör: Elektromosság a háztartásban

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét;
- ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módozatait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Témakör: Világítás, fény, optikai eszközök

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát.

Témakör: Hullámok

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;

- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

Témakör: Környezetünk globális problémái

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel.
- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.

Témakör: Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Biológia

A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő, elmélyültebb vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel, a tanulók lakóhelyi és természeti környezetének felfedezésével.

Fogalmi fejlődés, elmélet-gyakorlat viszonya

A kulcsfogalmak és elméletek fejlesztése a tapasztalati alapoktól a tudományos igényű értelmezésekig fokozatosan és differenciáltan történhet. Egy-egy bonyolultnak tűnő fogalom bevezethető az említés, ismerkedés szintjén, de a következő tanulási kör lehetőséget ad a tanulóknak az újabb elemek beépítésére vagy akár a fogalmi váltásra is. A műveltségi jellegű tudás esetében a tanulók a saját szavaikkal is hűen visszaadhatják a fogalmak jelentését, de a szakértői jellegű, továbbtanulást előkészítő tudás megkívánja a definíciók és tudományos elnevezések használatát. Az aktív tanulási módszerek alkalmazása több időt igényel, de a tanulók így azokat a vizsgálati és gondolkodási műveleteket is gyakorolhatják, amelyeknek az iskolán kívül a mindennapi életben is hasznát vehetik.

A tanulás-tanítás fejlesztési céljai és módszerei

A tanult ismereteket a tanulók olyan gondolkodási sémákba illeszthetik, mint pl. a törzsfejlődés, az egyedfejlődés, a felépítés és működés, az alkalmazkodás vagy az egyensúly. A gondolkodás fejlesztése magában foglalja a biológiai szerveződési szintek elemzését, a részekre bontás és egységben látás képességét, a változások és folyamatok azonosítását, a rendszer és környezete közötti kapcsolatok feltárását. A biológia jó lehetőséget ad a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére is, amiben egyszerre lehet jelen az elemzés, az alkalmazás és az alkotás készsége. A kutatási készségeket a tudományosan vizsgálható problémák felismerése, a kutatási kérdés megfogalmazása, a hipotézisalkotás, a kísérlettervezés és

-kivitelezés, az eredmények rögzítése és értelmezése fejlesztheti. Ezek a készségek a mindennapi életben is alkalmazhatóak, így a természettudományos műveltség részét is képezik. Az értékek és attitűdök formálásának fontos eszköze a kritikai gondolkodás, a több szempontú megközelítések alkalmazása. A természeti környezet védelme számos ponton kerül ellentétbe a rövid távon nyereséges, de önpusztító gazdálkodás haszonélvezőinek igényeivel. Természet és gazdálkodás összhangja vezethet a fenntartható életminőséghez. Az egészségnevelés sem hatékony csupán az elméleti megfontolásokra építve, szükség van az egészség értékként való kezelésére és az ennek megfelelő életvezetés kialakítására.

A hatékony tanulás interakciókra épül, ezért a kommunikáció és együttműködés fejlesztését is be kell illeszteni a tanulás-tanítás folyamatába. Ezt a rendszeres tanuló-tanuló, tanuló-tanár interakciók biztosíthatják. A meglévő tudás felszínre hozása és megosztása a tanórákon kívül a virtuális közösségekben, osztálytermi alkalmazásokban is történhet. A csoportos tanulási helyzetek fejleszthetik az együttműködési készségeket, erősíthetik a felelősség vállalásának képességét. A digitális készségek fejlesztését a biológiai vizsgálatokban alkalmazható mérő és adatbázis jellegű alkalmazások segíthetik, de a mobiltelefonnal történő fotózás vagy videózás is hasznos lehet. Ebben a tanulási környezetben a tanár szerepe is megváltozik; kiemelt célja a tanulók önszabályozó tanulási képességének erősítése és az ehhez szükséges megfelelő támogatás személyre szabott biztosítása.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	60	12
8.	2	72	42	30

7-8. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a gyerekek mindennapi tapasztalatára, élményeire építve vizsgálja a növény- és állatvilágot, az emberi szervezetet és a környezeti folyamatokat. Ebben a tanulási szakaszban is végeznek a tanulók megfigyeléseket, egyszerűbb méréseket és kísérleteket, de ez még inkább a gyermeki kíváncsiság által irányított, kevésbé tudatos tevékenység. A természettudomány tantárgy keretében növények és állatok, az ember szervezete és egészsége, valamint az életközösségek megismerése részletesebben és elmélyültebben történik. A biológia önálló és mindenki számára kötelező tantárgyként a 7. évfolyamon jelenik meg. A további tanévekben az iskolatípusoktól függően nem mindenki folytatja a tanulását,

ezért fontos, hogy a tanulók a két év során teljes képet kapjanak az élet biológiai értelmezéséről, az élővilágról és az ember szervezetéről és egészségéről. Az elméleti ismeretek a természettudományok általános és a biológia sajátos kulcsfogalmai köré szerveződnek, céljuk a biológiai alapműveltség megszerzése. A jelenségeket bemutató, élményalapú, aktív tanulási módszerek alkalmazásával jobban megőrizhető a gyermeki kíváncsiság, ennek feltétele a vizsgálatokra alkalmas tanulási környezet és a természetben való tanulás lehetőségének biztosítása. Alkalmat kell adni a tanulóknak a természeti környezet megfigyelésére, a rendszerek és folyamatok feltárására, következtetések levonására és élmények szerzésére, kihasználva az értelmi és érzelmi nevelés egymást erősítő hatását. Az elméleti jellegű, illetve az egészségműveltséggel, környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témakörök a kerettantervben ajánlott tagozódásban és időkeretben vagy egymással összekapcsolva, pl. projektalapú módszerekkel, kutatásalapú tanulással is taníthatók.

7. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	0	+1	1
Az élet kialakulása és szerveződése	6	+5	11
Az élővilág fejlődése	6	-3	3
Az élővilág országai	10	+3	13
Bolygónk élővilága	10	+9	19
Életközösségek vizsgálata	10	-1	9
A természeti értékek védelme	8	-4	4
Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10	-1	9
Év végi rendszerezés	0	+3	3
Összes óraszám:	60	+12	72

8. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Év eleji ismétlés	0	+2	2
A biológia tudománya	3	-1	2
Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	5	+2	7
Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	8	+10	18
Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	6	+11	17
Szaporodás, öröklődés, életmód	10		10
Egészségmegőrzés, elsősegély	10	+4	14
Év végi rendszerezés	0	+2	2
Összes óraszám:	42	+30	72

Tanulási eredmények

Témakör: A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét, képet alkot a biológia fejlődéséről, érti a jelenkori kutatások jelentőségét;

érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világképén nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője;

a biológiai jelenségekkel kapcsolatban kérdéseket, előfeltevéseket fogalmaz meg, tudja, hogy ezek akkor vizsgálhatók tudományosan, ha lehetőség van a bizonyításra vagy cáfolatra;

– tisztában van a mérhetőség jelentőségével, törekszik az elérhető legnagyobb pontosságra, de tisztában van ennek korlátaival is;

– megkülönbözteti a bulvár, a népszerűsítő és a tudományos típusú közléseket, médiatermékeket, törekszik a megtévesztés, az áltudományosság leleplezésére.

Témakör: Az élet kialakulása és szerveződése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tényekre alapozott érveket fogalmaz meg a baktériumok jelentőségével kapcsolatban, értékeli egészségügyi, környezeti és biotechnológiai jelentőségüket;

vázlatrajz, fotó vagy mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejttípus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit;

képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését, példák alapján értelmezi az egysejtű életmód jellegzetességeit;

érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét, szerepét a fajok elterjedésében és a köztük kialakult munkamegosztásban.

Témakör: Az élővilág fejlődése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a biológiai problémák vizsgálatában figyelembe veszi az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki;

értelmezi a rátermettség és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatják;

elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrasszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.

Témakör: Az élővilág országai

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez;

konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett.

Témakör: Bolygónk élővilága

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait;
- a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat;
- néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot;
- néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.

Témakör: Életközösségek vizsgálata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- másokkal együttműködve vizsgál környezetében található életközösségeket, az elkészített rajzok, fotók, videók és adatok alapján elemzi az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat;
- életközösségek vizsgálata, valamint ábrák, animációk alapján magyarázza az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatát, felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt;
- leírások, filmek és saját megfigyelései alapján elemzi az állatok viselkedésének alaptípusait, ezek lényegi jellemzőit konkrét példák alapján bemutatja;
- esetleírások, filmek és saját megfigyelései alapján felismeri az adott életközösségek biológiai értékeit, értékeli a lakókörnyezetében található életközösségek környezeti állapotot és életminőséget javító hatását.

Témakör: A természeti értékek védelme

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra;
- az életformák sokféleségét megőrzendő értékként kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen;

- tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségeik alapvető jellemzőit;
- egységben látja az életközösségek múltbeli, jelenkori és várható jövőbeli állapotát, azok jövőbeli állapotára valószínűségi előrejelzést fogalmaz meg, felismeri és vállalja a jövőjük iránti egyéni és közösségi felelősséget.

Témakör: Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait;
- ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;
- kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket;
- példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit.

Témakör: Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket, elemzi ezek arányait és szimmetriaviszonyait;
- felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképessége közötti összefüggéseket;
- alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit, igyekszik ezeket fizikai fogalmakkal és elvekkel magyarázni;

- tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is;
- felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, tanácsokat fogalmaz meg ezek elkerülésére.

Témakör: Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;
- szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit;
- ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

Témakör: Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;
- szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét;
- felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtes elemeit és kémiai összetevőit;
- ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

Témakör: Szaporodás, öröklődés, életmód

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét;
- értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét.

Témakör: Egészségmegőrzés, elsősegély

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére;
- ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát;
- tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli;
- érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét;
- felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni;
- a bekövetkezett balesetet, rosszullétet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
- tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.

Földrajz

Célok, feladatok

A földrajz tanítása során kiemelt hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék a Föld egységes rendszer a maga változásaival, sérülékenységével. Az ember társadalmi lény, akinek léte szerepet játszik a Földön zajló társadalmi és természeti folyamatok alakulásában. A tanulók szemléletformálása fontos szerepet kap napjainkban, hiszen a bolygónkon lejátszódó események befolyásolhatják az emberiség jövőjét. Fontos feladatunk a környezettudatosságra és a fenntarthatóságra nevelés, hogy a tanulók megértsék a problémákat és tevékenyen részt vállaljanak az egyensúly helyreállításában.

A földrajz tantárgy tanulása során a tanulók megismerhetik szűkebb majd tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünket melynek ők is részesei. A földrajz a természet-társadalomföldrajz és regionális tudomány mellett foglalkozik földtani, hidrológiai, légkörtani, talajtani, csillagászati valamint gazdaságtudományi, szociológiai, politológiai ismeretekkel is.

A megújult földrajz oktatásban egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk az információ tudatos keresésére, értelmezésére, összefüggések feltárására, megszerzett információk alkalmazására tevő képesség kialakítására. Az élményszerű, tapasztalatokon, megfigyeléseken, információgyűjtésen alapuló földrajztanítás nemcsak leírja a jelenséget, hanem az okokat, következményeket is feltárja. Tanulóinkat ezzel értékelésre, problémamegoldásra, jövőképalkotásra ösztönözzük. Az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban segíti a gyerekeket az eligazodásban, a szelektálásában és a tudatos állampolgári magatartás kialakításában.

A globalizáció a mindennapi életünket meghatározza, életvitelünket, szokásainkat átalakítja ezért fontos, hogy a tanulók megértsék, a helyi történések hogyan válhatnak globális folyamatokká. Európaiként és magyar állampolgárként fontos a szűkebb környezet, a haza, a szülőföld szeretete és a magyarsághoz kötődés kialakítása. A napjainkban zajló etnikai, vallási és társadalomföldrajzi folyamatok megértetésével hozzájárulunk a toleráns, etikus és egymást tisztelő magatartás fejlesztéséhez.

A földrajz tantárgy a kulcskompetenciák fejlesztésére nagy hangsúlyt fektet, kiemelten az alábbi kompetenciákra:

A tanulás kompetenciái:

A tanulás- tanítási folyamatban az információszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése fontos feladat. A tanulókat képessé kell tennünk a digitális világból érkező információáradat szűrésére, kritikus felhasználására. Célunk, hogy tanulóink képesek legyenek a földrajzi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben és az információhordozókból egyaránt.

A kommunikációs kompetenciák:

A földrajztanítás során segítjük az anyanyelvi kommunikáció fejlődését, az írásbeli, szóbeli és értékelési módszerek alkalmazásával. Fejlesztjük a tanulók vitakészségét a földrajzi információk értelmezése során. A szövegértési kompetencia fejlesztésében a különböző forrásokból származó leírások értelmezése és feldolgozása segíti a diákokat.

A digitális kompetenciák:

A földrajz oktatásban a digitális térképek használata, térinformatikai szoftverek alkalmazása, prezentációk készítése fejleszti a tanulók digitális kompetenciáját. A projektfeladatok, önálló vagy csoportos munkák fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, ösztönzik a tanulókat a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák:

A gondolkodási képességek, elemzés, rendszerezés, tapasztalás fontos hangsúlyt kap a földrajztanítás során. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálatakor szükség van a tanulók analitikus és szintetizáló gondolkodására, előtérbe kerül a kreativitás, az önálló döntéshozatal, és a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák:

A földrajz a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul más kultúrák megismeréséhez. A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének felfedezése során nő a tanulók érdeklődése és a tisztelete más népek iránt. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazásával lehetőség nyílik az egyéni és kollektív felelősség kialakítására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái:

Fontos, hogy tanulóinkban kialakítsuk kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése

iránti igényt. Az önállóan vagy csoportos munkában elkészített feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák:

Napjaink társadalmi – gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése hozzájárul a társadalmi – gazdasági életben való eligazodáshoz és mindennapi körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. A gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatása, az innováció szerepének és a munkaerőpiac igényeinek megismerése fontos szerepet játszik tanulóink jövőképének kiala kulásában.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	2	72	45	27
8.	2	72	57	15

7.évfolyam

Heti: 2 óra

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Tájékozódás a földrajzi térben	2	+3	5
Európa földrajza	15	+3	18
Az Európán kívüli világ földrajza	20	+11	31
A földrajzi övezetesség rendszere	8	+6	14
Év végi rendszerezés	-	+4	4
Éves óraszám	**45**	**+27**	**72**

8. évfolyam

Heti: 2 óra

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Tájékozódás földrajzi térben	2	+2	4
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza	5	+1	6
Magyarország földrajza	25	+2	27
A Kárpát-medence földrajza	8	+3	11
Európa földrajza	7	+2	9
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa	10	+1	11
Év végi rendszerezés		+4	4
Éves óraszám:	**57**	**+15**	**72**

Tanulási eredmények:

Témakör: Tájékozódás. a földrajzi térben

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.
- tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
- gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;

- el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;
- azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.

Témakör: Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
- szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

Témakör: Magyarország földrajza

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásá
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;

- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

Témakör: A Kárpát-medence térsége

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

Témakör: Európa földrajza

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
- ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.
- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
- elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

Témakör: Az Európán kívüli kontinensek földrajza

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
- probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;

- bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.
- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
- híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
- nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

Témakör: A földrajzi övezetesség rendszere

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
- összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.
- példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
- helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
- példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;
- ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;

- az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;
- a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

Témakör: Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
- népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
- értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
- megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.
- példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;
- érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
- életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése);
- foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

Angol nyelv

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös Európai Referenciakerettel /KER/ a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció jelentőségét. Fontos, hogy az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és tapasztalataikra. Az első idegen nyelv oktatása legkésőbb az általános iskola 4. évfolyamán kezdődik.

Az iskola pedagógiai programja lehetőséget ad arra, hogy az első idegen nyelv oktatása a szabadon tervezhető órakeret terhére az első, a második és a harmadik évfolyamokon is történjen.

Az első idegen nyelv megválasztásakor biztosítani kell, hogy azt a felsőbb évfolyamokon is folyamatosan tanulhassák.

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza megnyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek: a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ, felhasználja a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, közvetítésre és ismeretszerzésre. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg, mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez.

Iskolánkban nincs lehetőség második idegen nyelv választására.

5-8. évfolyam

Legfontosabb célok és feladatok:

- Az általános iskola 5-8. évfolyamán az idegennyelv-tanítás szervesen épül az alsó tagozaton elért eredményekre.
- cél a tanulók nyelvi-kommunikatív kompetenciájának továbbfejlesztése
- a nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, valamint a valós nyelvi helyzetekben egyre inkább használható nyelvtudás fejlesztése
- érdeklődésük fenntartása a nyelvek tanulása és más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt
- a tanulók a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket aktívan, bátran használják
- beszédértés és beszédkészség fejlesztése
- olvasott és írott szövegek értelmezése
- a digitális kompetencia egyre nagyobb szerepet kap, hiszen az IKT eszközök használata az információszerzés és információcsere hatékony eszköze
- a nyelvhasználói szerep megerősítése

ÉVFOLYAM	HELYI ÓRAKERET	ÉVI ÓRAKERET	KERETTANTERVI ÓRAKERET	HELYI TERVEZÉSŰ ÓRAKERET
5.	**3**	**108**	**102**	**6**
6.	**3**	**108**	**102**	**6**
7.	**3**	**108**	**102**	**6**
8.	**3**	**108**	**102**	**6**

5. ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32	+2	34
Public matters	4		4
Topics concerning classroom activities	15	+2	17
Cross-curricular topics and activities	6		6
English and language learning	6		6
Intercultural topics	13		13
Current topics	7		7
Entertainment and playful learning	11	+2	13
Gaining and sharing knowledge	8		8
Összes óraszám	102	+6	108

6. ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32	+1	33

Public matters	3	+2	5
Topics concerning classroom activities	15	+1	16
Cross-curricular topics and activities	7		7
English and language learning	6		6
Intercultural topics	13	+1	14
Current topics	7		7
Entertainment and playful learning	11	+1	12
Gaining and sharing knowledge	8		8
Összes óraszám	102	+6	108

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

TÉMAKÖR: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;

TÉMAKÖR: Public matters

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból

TÉMAKÖR: English and language learning

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

TÉMAKÖR: Intercultural topics

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

TÉMAKÖR: Current topics

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.
- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

TÉMAKÖR: Entertainment and playful learning

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

7–8. évfolyam

A 7-8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek mélyebb elsajátítása. Az angol nyelv tanításának egy lényeges területe a 7-8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szövegkörnyezetbe ágyazva történik. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és összetettebben kerülnek feldolgozásra, igazodva a nyelvtanulót körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudását művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni.

7. ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30	+1	31
Public matters	6	+1	7
Topics concerning classroom activities	11	+1	12

Cross-curricular topics and activities	7		7
English and language learning	6		6
Intercultural topics	13	+1	14
Current topics	7	+1	8
Entertainment and playful learning	12		12
Gaining and sharing knowledge	10	+1	11
Összes óraszám	102	+6	108

8. ÉVFOLYAM, A TÉMAKÖRÖK ÁTTEKINTHETŐ TÁBLÁZATA

Tematikai egység címe	Kerettanterv óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30	+2	32
Public matters	6	+2	8
Topics concerning classroom activities	11		11
Cross-curricular topics and activities	7	+1	8
English and language learning	7	+1	8
Intercultural topics	13		13
Current topics	7		7

Entertainment and playful learning	11		11
Gaining and sharing knowledge	10		10
Összes óraszám	102	+6	108

Tanulási eredmények:

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

TÉMAKÖR: Public matters

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

TÉMAKÖR: Topics concerning classroom activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

TÉMAKÖR: Cross-curricular topics and activities

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

TÉMAKÖR: English and language learning

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését a szöveg összefüggéseinek alapján következtetni az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

TÉMAKÖR: Intercultural topics

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

TÉMAKÖR: Current topics

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelően
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

TÉMAKÖR: Entertainment

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt.
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

TÉMAKÖR: Gaining and sharing knowledge

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.
- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;

Ének-zene

5-6. évfolyam

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek tovább fejlődjenek. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok

2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag

3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés

4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés

5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.

A készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatók. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és tovább fejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés, mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját

szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.

Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulókban kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	2	72	68	+4
6.	1	36	34	+2

5. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	34	+2	36
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14	+2	16
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8		8
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	6		6
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	6		6
Összesen:	68	+4	72

Tanulási eredmények

1. Témakör: Zeneművek / Népdalok, műdalok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- 50 dalt megismer;
- a dalokban előforduló népi kifejezéseket értelmezi;
- a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempókat, éneklési módokat megismeri;
- a Szózatot hallás után megtanulja és énekli;
- a tanult dalokat tiszta intonációval énekli;
- a tanult magyar népdalokat meghallgatja tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában;

- a tanult dalokat fel tudja dolgozni dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel;
- a különböző stílusú műdalokat, kánonokat, duetteket, zenei szemelvényeket hallás után meg tudja tanulni és el tudja énekelni kottaképről és emlékezetből;
- a megzenésített verseket el tudja énekelni tanár, hangszeren játszó osztálytárs vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel;
- a tanult dalokat fel tudja dolgozni a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel.

2. Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A zene keltette érzéseket, gondolatokat, véleményeket megfogalmazza tanári kérdések segítségével;
- felismeri a párhuzamokat a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben;
- hozzá tudja kapcsolni a jellegzetes hangszereket, hangszercsoportokat a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz;
- befogadói készség: kapcsolatokat talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és a saját élete között;
- különböző zenei karaktereket tud azonosítani;
- követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében.

3. Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tanult ritmusértékeket bővíti a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket;
- érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet.

4. Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tiszta hangközöket felismeri és megnevezi;
- a kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepét érzékeli és megérti;

- a dúr és moll jellegű hangzást megfigyeli a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan;
- az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemeket megfigyeli és megnevezi;
- ismeri a fi, szi, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét;
- a tanult dalokat, egyszólamú zenei részleteket követi a kottából;
- alkotói készség: az 1 – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni. (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ritmusgyakorlatokat olvas és hangoztat tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival;
- az új ritmikai elemeket felismeri kottaképben;
- az új ritmikai elemeket leírja rövid gyakorlatokban;
- a tiszta, kis- és nagy hangközöket megfigyeli, megnevezi és leírja az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan;
- a tanult hangközöket tanári segítséggel énekli;
- a tanult hangközöket megszólaltatja egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamokat ír betűkottáról hangjegybe C-dúrban.

6. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	17	+1	18
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7	+1	8
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	4		4
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	3		3
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	3		3
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: Zeneművek / Népdalok, műdalok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- 26 dalt megismer;
- a dalokban előforduló népi kifejezéseket értelmezi;
- a dalok témájához, karakteréhez igazodó tempókat, éneklési módokat megismeri;
- a tanult dalokat tiszta intonációval énekli;
- előadói készség: éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani;
- befogadói készség: az új dalokat egyre értőbben hallgatja;
- alkotói készség: aktívan vesz részt az alkotói folyamatokban.

2. Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a legelterjedtebb magyar népi hangszereket (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) megismeri;
- a klasszikus zenekar hangszercsaládjait fel tudja sorolni;
- meg tudja nevezni az alapvető hangszereket (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős);

- a karmester és a karvezető különböző szerepét megérti;
- megfigyeli a madrigalizmust (szövegfestést) a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében;
- a zene keltette érzéseket, gondolatokat, véleményeket megfogalmazza;
- résztvesz ifjúsági hangversenyeken;
- élménybeszámolót készít a hallott hangversenyek kapcsán;
- adatgyűjtést végez a zenetörténet feldolgozásához;
- kiselőadást készít különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről.

3. Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tanult ritmusértékeket bővíti a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket;
- érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet;
- az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőit megfigyeli, reprodukálja;
- alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorokat alkot a tanult ritmusképletekkel;
- egyszerűbb ritmushangszereket készít.

4. Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tiszta hangközöket felismeri és megnevezi;
- a kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepét érzékeli és megérti;
- a dúr és moll jellegű hangzást megfigyeli a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan;
- az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemeket megfigyeli és megnevezi;
- ismeri a fi, szi, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét;
- a tanult dalokat, egyszólamú zenei részleteket követi a kottából;

- alkotói készség: rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni;
- megfigyeli és meghallja az egyszerűbb harmóniákat.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ritmusgyakorlatokat olvas és hangoztat tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival;
- az új ritmikai elemeket felismeri kottaképben;
- az új ritmikai elemeket leírja rövid gyakorlatokban;
- a tiszta, kis- és nagy hangközöket megfigyeli, megnevezi és leírja az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan;
- zenei írás – olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal;
- a tanult zenei elemeket vizuálisan megjeleníti.

7-8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.

A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.

Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.

A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.

Ebben a tanulási szakaszban *összegződnek* a korábbi tanítási egységek zeneművei a zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos *zenetörténeti korszakokhoz tartozó*, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.

Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja

között!

A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
7.	**1**	**36**	**34**	**+2**
8.	**1**	**36**	**34**	**+2**

7. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	14	+1	15
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12	+1	13
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	3		3
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	3		3
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	2		2
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: Zeneművek / Népdalok, műdalok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Az újonnan, hallás után tanult népdalokat, műdalokat énekli kottaképről és emlékezetből;
- előadói készség: az adott dal karakterét árnyaltan megszólaltatja (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus);

- a parlando, a rubato, a tempo giusto előadásmódokat természetes módon használja;
- megzenésített verseket tud előadni a tanár vagy a hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel;
- dalokat ad elő a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel;
- felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait;
- énekel az iskolai énekkarban;
- részt vesz az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, a Zenei világnap rendezvényein.

2. Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Adatokat gyűjt a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeiről, történelmi és kulturális hátterükről;
- azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságaikat;
- erősödik benne a kultúrabefogadási szándék a remekművek elemzésén keresztül;
- a zene keltette érzéseket meg tudja fogalmazni tanári kérdések segítségével.

3. Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ritmusgyakorlatokat hangoztat nyolcad-ütemmutatóval;
- minden, korábban tanult ritmikai ismeretet gyakorol és alkalmaz változatos formákban;
- részt vesz közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket;
- egyszerűbb ritmushangszereket készít;
- improvizál a tanult ritmikai elemek felhasználásával;
- megismeri a kottaíráshoz alkalmas szoftvereket.

4. Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tiszta hangközöket felismeri és megnevezi;

- a kis - és nagy terc, valamint a szekund hangzatalkotó szerepét érzékeli és megérti;
- a dúr és moll jellegű hangzást megfigyeli a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan;
- az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemeket megfigyeli és megnevezi;
- ismeri a fi és szi módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét;
- a tanult dalokat, egyszólamú zenei részleteket követi a kottából;
- alkotói készség: rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni;
- megfigyeli és meghallja az egyszerűbb harmóniákat.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri az 1# és 1 bé előjegyzést;
- ismeri a módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangokat és törzshangokat;
- megfigyeli és megnevezi a tiszta, kis- és nagy hangközöket (T1-T8) az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan;
- rövid dallamokat ír át betűkottáról hangjegyekre;
- gyakorlatot szerez a felismerő kottaolvasásban;
- kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatát ismeri meg.

8. évfolyam

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok	14	+1	15
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12	+1	13
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	3		3
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	3		3
5. Zenei ismeretek/Zenei írás - olvasás	2		2
Összesen:	34	+2	36

Tanulási eredmények

1. Témakör: Zeneművek / Népdalok, műdalok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Az újonnan, hallás után tanult népdalokat, műdalokat énekli kottaképről és emlékezetből;
- előadói készség: az adott dal karakterét árnyaltan megszólaltatja (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus);
- a parlando, a rubato, a tempo giusto előadásmódokat természetes módon használja;
- megzenésített verseket tud előadni a tanár vagy a hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel;
- dalokat ad elő a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel;
- felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait;
- énekel az iskolai énekkarban;
- részt vesz az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, a Zenei világnap rendezvényein.

2. Témakör: Zeneművek / Zenehallgatási anyag

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ismeri zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket;
- azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságaikat;
- élménybeszámolót készít a hallott hangverseny kapcsán;
- megtekint egy koncertfilmet.

3. Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Ritmusgyakorlatokat hangoztat nyolcad-ütemmutatóval;
- minden, korábban tanult ritmikai ismeretet gyakorol és alkalmaz változatos formákban;
- részt vesz közös kreatív zenélési formákban;
- a zeneművek befogadásának előkészítéséhez felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket;

- egyszerűbb ritmushangszereket készít;
- improvizál a tanult ritmikai elemek felhasználásával;
- megismeri és alkalmazza a kottaíráshoz alkalmas szoftvereket;
- aktívan részt vesz a ritmuskánonban az osztály csoportjai között.

4. Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- A tanult hangközöket énekeli és hangoztatja változatos formákban;
- az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemeket megfigyeli, megnevezi és énekeli;
- a tanult dalokat, egyszólamú zenei részleteket követi a kottából;
- bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólamot szólaltat meg tiszta intonációval;
- zenei kérdést és választ rögtönöz;
- a tanult dallami elemek felhasználásával improvizál.

5. Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás - olvasás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Rövid dallamokat ír át hangjegyekre betűkottáról;
- gyakorlatot szerez a felismerő kottaolvasásban;
- ismeri a 2# és 2 bé előjegyzést;
- ismeri és alkalmazza a kottaíráshoz alkalmas szoftvereket.

Vizuális kultúra

Célok, feladatok

A rajz tantárgy legfontosabb célja a tanulók látáskultúrájának fejlesztése, az őket körülvevő világ vizuális jelenségeinek megfigyelése és ennek segítségével környezetük tudatos alakítása. A vizuális kultúra tantárgy sajátossága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul, ezért itt alkotás közben sajátítják el az új információkat.

Fontos feladatunk, hogy a megismertessük a gyerekekkel nemzeti hagyományainkat, a magyarság által létrehozott képzőművészeti és építészeti alkotásokat, díszítőművészetét és hagyományos tárgykultúráját. Tantárgyunk kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlesztésében és az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmek kialakításában. Elérendő célunk, hogy büszkék legyenek nemzeti kultúránkra és kötődjenek szülőföldünkhöz.

Céljaink közé tartozik megismertetni a tanulókkal a legjelentősebb európai és egyetemes képzőművészeti és építészeti alkotásokat. Váljanak nyitottá az egyes történelmi korszakok és a jelenkor művészetének befogadására egyaránt.

A tantárgy három részterülete: a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra. Ezek a részterületek tartalmi elemei minden iskolaszakaszban különböző hangsúllyal vannak jelen a tantervi követelményekben, mert fontos az életkornak megfelelő szinteken a játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Célunk továbbá, hogy tanulóink anyaghasználata minél sokrétűbb legyen és az alkotó munka folyamán fejlesszük a kéz finommotorikáját. Napjainkban nagy mennyiségű vizuális információ áramlik a médiumokból, ezek szelektálása, feldolgozása közben fejlődik a gyerekek önálló, kritikus szemléletének kialakulása.

A kreativitás fejlesztése örömteli, élménydús, kísérletező alkotó tevékenység közben történik, ami az egyén és a közösség számára is motiváló hatású. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének fontos eleme, ahol fejlődik az önértékelésük, önismeretük, empátiás képességük és önmagukkal szembeni igényességük.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A vizuális megfigyelés, belső képalkotás, vizuális elemzés, összehasonlítás – főleg digitális korunk vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a

tanulás feltétele. A vizuális gondolkodás nemcsak az információszerzést, az információ feldolgozását hanem a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti. A vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, változatosabbá és hasznosabbá teheti a tanulást a gyerekek számára.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja , hogy a tanulók minél szélesebb formáit megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek. A digitáliseszköz-használat elengedhetetlen a mindennapi életben és a munka világában is, ezért fontos ezeknek az értő, felelős használata.

A digitális kompetenciák: A digitális média használata, a közlés és befogadás képességének fejlesztésével a mindenkori változásokra rugalmasan reagáló személyiséggé válhatnak tanulóink. Kreatív feladatmegoldás keretein belül a digitálisan hozzáférhető információkat életkori sajátosságaiknak megfelelő formában dolgozhatják fel, így megtanulják hogyan építsék az új információkat az alkotó folyamatba és hogyan használják a technikai lehetőségeket.

Matematikai, gondolkodási kompetenciák: A vizuális megfigyelés a megismerési folyamatok alapja. A belső képalkotás, az ismeretszerzés és a magasabb szintű gondolkodási folyamatok segítik a szabad alkotás folyamatait. A tanulók a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatják az egyszerű tervezés folyamán, aminek részei: az információgyűjtés, elemzés, értelmezés, ötletelés, tesztelés, újraértelmezés. A vizuális kultúra tantárgy lényege a nyitottság, az egyéni ötletek és megoldások bemutatása és elfogadása.

A személyes és társas kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy jellemzője, hogy támogatja a gazdag önkifejezési formákat és ezzel támogatja az önismeret és reális önértékelés kifejlődését. A csoportos együttműködésen alapuló feladatmegoldások jó alkalmat teremtenek arra, hogy a tanulók megtapasztalják a különböző szerepeket, közös álláspontjukat. A kreatív csoportos feladatmegoldás során fejlődnek a társas kapcsolatok.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tantárgy fontos célja, hogy megismertesse és megszerettesse a tanulókkal a hagyományos magyar kultúra művészeti értékeit és ezáltal kialakuljon bennük a hagyománytisztelet és szülőföld szeretete. Az egyetemes művészeti alkotások vizsgálata során a tanulók közelebb kerülnek a különböző művészeti produktumokhoz, a különböző korok alkotásait és korunk

kulturális jelenségeit vizsgálva kialakul egyedi ízlésviláguk. A kreativitásfejlesztés nagyon fontos, hiszen a kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, ami mindig gyorsan tud reagálni és megoldásokat találni az aktuális problémákra.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldások, innovatív ötletek, csoportos együttműködés során olyan tapasztalatokra tehetnek szert tanulóink, amit jól kamatoztathatnak a munka világában is.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	34	2
6.	1	36	34	2

5. évfolyam

Időkeret: 36 óra/év (1 óra/ hét)

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Vizuális művészeti jelenségek - alkotások, stílusok	5		5
Vizuális művészeti jelenségek - Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5		5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejező eszközei	5		5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5		5

Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	+1	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5		5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5		5
Év végi értékelés		+1	1
Összesen:	34	**+2**	**36**

6. évfolyam

Időkeret: 36 óra/év (1 óra/ hét)

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Vizuális művészeti jelenségek - alkotások, stílusok	5		5
Vizuális művészeti jelenségek - Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5		5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejező eszközei	5		5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5		5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	4	+1	5

Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5		5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5		5
Év végi értékelés		+1	1
Összesen:	34	**+2**	**36**

Tanulási eredmények:

Témakör:Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzeli a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.

Témakör:Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
- adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzel, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;

- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Témakör:Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
- adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;

- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;
- egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
- célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;

- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör:Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál;
- felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
7.	1	36	34	2
8.	1	36	34	2

7. évfolyam

36 óra/év (1 óra/ hét)

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Vizuális művészeti jelenségek - alkotások, stílusok	5		5
Vizuális művészeti jelenségek - Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5		5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejező eszközei	4		4
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	4	+1	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	6		6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5		5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5		5
Év végi értékelés		+1	1
Összesen:	34	**+2**	**36**

8. évfolyam

36 óra/év (1 óra/ hét)

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Vizuális művészeti jelenségek - alkotások, stílusok	5		5
Vizuális művészeti jelenségek - Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5		5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejező eszközei	4		4
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	4	+1	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	6		6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5		5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5		5
Év végi értékelés		+1	1
Összesen:	34	**+2**	**36**

Tanulási eredmények:

Témakör:Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;
- megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.

Témakör:Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
- a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
- vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Témakör:Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei

A témakör tanulása eredményeként a tanuló

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör:Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete

A témakör tanulása eredményeként a tanuló

- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;

- a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
- vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
- a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;

- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Témakör:Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
- alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
- adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
- adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
- adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
- nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Dráma és színház

A dráma és tánc tanítása olyan művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amelynek célja az élményeken keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése, az összetartozás érzésének erősítése.

A dráma és tánc kreatív folyamata szolgálja a tanulók ön- és társismeretének gazdagodását, segíti az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítést és kapcsolatfenntartást.

A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, ezzel együtt különböző drámai és színházi kifejezési formák megismerését, alkalmazásuk elsajátítását és értelmezését szolgálják.

A mozgásos-táncos tevékenységek többek között fejlesztik a ritmusérzéket, a térérzékelést, a testtartást, a mozgáskoordinációt, az állóképességet. E tevékenységek során a tanulók megismerik a mozgásos-táncos kommunikáció és önkifejezés sajátosságait, eszköztárát.

A dramatikus és a mozgásos-táncos tevékenység gyakorlása és tanulása hozzájárul a nemzeti, helyi vagy a nemzetiségi hagyomány megismeréséhez, az önazonosság erősítéséhez, fontos szerepe lehet a közösségi tudat kialakításában.

A művészeti tevékenységformákkal való személyes találkozás révén a művészeti ágak nyelve sajátjukká válik, és mindezek eredményeként kialakul bennük a művészettel élés, az értő befogadóvá válás alapvető igénye.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
6.	**1 óra**	**36 óra**	**32 óra**	**+4 óra**
Összesen:	**1 óra**	**36 óra**	**32 óra**	**+4 óra**

6. ÉVFOLYAM

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes óraszám
Szabályjátékok, népi játékok	7		7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4	+1	5
Rögtönzés	5	+1	6
Saját történetek feldolgozása	5		5
Műalkotások feldolgozása	3		3
Dramaturgiai alapfogalmak	3	-1	2
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2	+1	3
Színházi műfajok, stílusok	2		2
Színházi előadás megtekintése	3		3
Összes óraszám:	34	+2	36

TANULÁSI EREDMÉNYEK:

1. Témakör: Csoportos játék és megjelenítés

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- kapcsolatteremtésen alapuló alkotó együttműködés képessége fejlődik
- beszéde tiszta, érthető és artikulált lesz, világosan fejezi ki magát, adekvát nyelvhasználata fejlődik
- a nonverbális kifejezőeszközöket helyesen és tudatosan használja; hasonlóképpen az élőszó zenei kifejezőeszközeit is
- táncos és mozgásos tevékenységeket végez a mozgáskultúra és a mozgásos kommunikáció fejlesztése céljából.

2. Témakör: Rögtönzés és együttműködés

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- aktívan, alkotó módon részt vesz a mozgásos improvizációkban, ezáltal improvizációs képessége fejlődik
- erősíti magában az egymásra figyelés és az együttműködés képességét
- örömteli, fegyelmezett, tervszerű, összpontosított alkotómunka részese lesz
- a kreativitás, improvizációs képessége fejlődik
- a tartós, intenzív figyelmét erősíti, a kooperációt, a munkamegosztásban való részvételt gyakorolja
- ennélfogva a társak munkáját megérti, tiszteli.

3. Témakör: A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- az alapvető dramaturgiai, műfaji fogalomkészletét bővíti
- egyes fogalmakat felhasznál drámajátékos tevékenységekben és/vagy az elemző megbeszélésekben
- megismer egyszerű kifejezési formákat és alkalmazza saját élményű dramatikus tevékenységekben, különböző dramatikus munkaformákkal
- az adott tevékenységeket különböző szituációkban megvalósítja (a szereplők szándékai, viszonyai, a cselekmény helyszínének, időpontjának megjelölése)
- jelenetet alkot a tanár által megadott és/vagy a játszókkal egyeztetett elemek alapján.
- megismeri az alapvető fogalmakat, alkalmazza saját játékok alapján, és azok értékelő megbeszélése során (szándék, feszültség, konfliktus, jelenet, dialógus, monológ, típus, ellentét és párhuzam, ritmus)
- irodalmi művek egy-egy részletét közösen dramatizálja, megjeleníti dramatikus tevékenységekkel.

4. Témakör: Történetek feldolgozása

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- részt vesz dramatikus improvizációkban a tanár által megadott és/vagy a tanulók által létrehozott történetváz alapján

- egy-egy történetet szituációkra bont (pl. kiscsoportokban létrehozott állókép, állókép narrációval, állóképsorozat, gondolatkövetés, némajáték, hangjáték), majd a látottakat egész csoportos formában megbeszéli a többiekkel
- döntési helyzeteket elemez, feldolgoz dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján).
- részt vesz dramatikus improvizációkban irodalmi, képzőművészeti alkotások, zeneművek, ismert történelmi események, fénykép, film, (nép) hagyomány felhasználásával.

5. Témakör: Megismerő és befogadóképesség

A témakör tanulási eredményeként a tanuló:

- feldolgoz különböző művészeti alkotásokat megjelenítésen keresztül, játékosan
- színház- és drámatörténeti ismeretek iránti érdeklődése megerősödik
- ismereteket szerez alapfokon a néphagyományok témájában
- színházi előadások megtekintése alapján a befogadó/értelmező képességeit fejleszti.

A fejlesztés várt eredményei a tanév végére:

- a tanuló alkotó módon részt vesz többféle dramatikus, illetve mozgásos-táncos tevékenységben
- alapszintű improvizációs képességei fejlődnek, erősödik biztonságérzete a térhasználatban a mozgás és a dramatikus tevékenységek folyamán
- konstruktívan részt vesz a dramatikus tevékenységek értelmező megbeszélésében
- a tanuló képes a munkamegosztásra, érti és értékeli társai munkáját; fejlődik önismerete, képviseli saját álláspontját, és figyelembe veszi társai véleményét a közös alkotó tevékenységben
- ismeri és használni tudja a legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmakat; képes egy színházi előadásról megfogalmazni élményeit, gondolatait.

Technika és tervezés

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával.

A technika és tervezés tantárgy A: **Épített környezet – tárgyalkotás technológiái** modul középpontjában az embert körülvevő mesterséges környezet, az épített tér áll. A modul tanulásának-tanításának célja, hogy az embert körülvevő szűkebb lakókörnyezet – település, lakás, lakóépület – kialakításával, használatával kapcsolatos alapvető ismeretek közvetítésén keresztül kialakítsa a tanulóban az egészségtudatos életvitel-vezetés igényét.

A különböző modellezési, makettépítési feladatok során a legváltozatosabb anyagok és technológiák használhatók, az anyagok újrahasznosításától egészen a 3D-s nyomtatás alkalmazásáig. A különböző anyagok tulajdonságainak irányításával, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel történő megismerése után a tanulók a céljaiknak megfelelően választhatnak a rendelkezésre álló anyagokból.

A tanuló a tanórán tevékenységét megtervezi, terveit megosztja. Alkotótevékenységét az előzetes tervek mentén folytatja.

Tevékenysége során célszerűen kiválasztja és rendeltetésszerűen használja a szükséges szerszámokat, eszközöket. Balesetmentesen dolgozik, a munkaterületen rendet tart. Munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartás jellemzi, melynek jelentőségét felismeri a munka biztonságának, eredményességének vonatkozásában. Társaival együttműködve, feladatmegosztás szerint tevékenykedik.

Az elkészült produktumot a tervhez viszonyítva értékeli. Értékként tekint alkotására, a létrehozott produktumra.

A tanórai tevékenység fejleszti a technológiai-problémamegoldó gondolkodást. Célja, hogy a tanuló érdeklődjön és szerezzen tapasztalatokat szűkebb és tágabb lakókörnyezetéről és annak változtatásairól. Ismerje fel és alkosson véleményt az emberi tevékenységek építő és romboló hatásairól.

Ugyancsak célként szolgál, hogy a tanuló gyűjtsön információt a régi korok építészetéről, a jelenkor építészeti irányairól, a népi építészet, ezen belül a saját tájegységének

jellegzetességéről, a saját településének történetéről. A hagyományok megismerése során legyen nyitott az értékek felfedezésére, értse azok jövőt meghatározó szerepét.

A technológiai fejlődés vívmányait gazdaságossági, környezet- és egészségtudatos szempontok szerint elemezze, alkalmazza. Ismerje fel az ember személyes felelősségét a környezet alakításában. Lokális tevékenységében jelenjen meg a globális felelősség érzése.

A modul ismeretanyaga hozzájárul ahhoz, hogy a későbbiekben a tanuló fogyasztói döntéseit, magatartását, életvitelét környezet- és egészségtudatos ismeretei, attitűdjei irányítsák.

Felismeri az egyes munkatevékenységek értékét a társadalom boldogulásában, a hétköznapok biztonságában. A családellátó és megélhetést biztosító foglalkozások elsajátításának lehetőségeiről tájékozott a modul szerinti területen.

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1	36	34	2
6.	1	36	34	2
7.	1	36	34	2

5-6. évfolyam

A kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a település, a települést meghatározó épületek, a közlekedési infrastruktúra, a lakás, lakókörnyezet áll. A tanórai modellezési, makettépítési feladatokon keresztül a tanuló a környezetéről szerzett tapasztalatait rendszerezi, megismeri a települések szerkezetét, a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot, a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket. Felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében. Eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon, helyszínrajzot értelmez. Lakásterveket, modelleket készít, melyen keresztül megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát, az alaprajz és a berendezés közötti kapcsolatot, a legfontosabb karbantartási, állagmegóvási munkákat. Az információgyűjtés, tervezés során

lehetőség van különböző digitális eszközök, alkalmazások, például tervezőprogramok használatára.

Irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információt szerez a felhasznált anyagok tulajdonságairól. Anyagválasztásnál értékeli a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint.

Tevékenységét irányítással tervezi. Terveit szóban, rajzban megosztja. A terv szerinti lépések megtartásával, külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Érti a forma és funkció összefüggéseit, ajánlat mentén választ szerszámot, eszközt. A szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja. A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában tevékenykedik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével. A csoportban feladata szerint dolgozik, segítséget kér, segítséget ad.

Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.

Megadott szempontok szerint környezetét jellemzi. Felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket. Tevékenységének következményeit mérlegeli.

Konkrét munkatevékenységek, témák vonatkozásában ismeri azok múltbéli és a jelenben tapasztalható megvalósulását. A probléma megoldásához, tanári támogatással, több úton közelít. A problémamegoldás során irányítottan választ stratégiát.

Érti a jóllét fogalmát. Ismeri az ok-okozati összefüggéseket döntései egészségére gyakorolt hatásáról. Ismeri a döntés-előkészítés, döntés folyamatának elemeit. Hibás döntését felismeri. Döntésén segítséggel változtat.

Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok környezeti hatását. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.

A munkavégzés során figyel társaira, a környezetre, a terv szerinti haladásra. Probléma esetén segítséget kér. Ismeri a csapat feladatrendszerét. Változó szerepekben vállal feladatokat. Ismeri a csoportmunka kereteit, elfogadja a csoport döntéseit, a delegált

feladatokat. Részfeladatait pontosan, felelősséggel végzi.

Ismeri az egyes foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

5. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Bevezetés, balesetvédelem, munkaszervezés	0	+1	1
Modell- és makett építés technológiái	6		6
Település – a település kialakulása, településtípusok	6	+1	7
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	6	-1	5
Közterek, közösségi terek, középületek	7	-2	5
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	4	+1	5
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	0		0
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	0		0
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	0		0
Komplex modell- és makett készítés	5		5
Év végi összefoglalás	0	+2	2
Összes óraszám:	34	+2	36

6. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet	Összes időkeret

		óraszám	
Bevezetés, balesetvédelem, munkaszervezés	0	+1	1
Modell- és makett építés technológiái	2		2
Település – a település kialakulása, településtípusok	0		0
Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek	2	-2	0
Közterek, közösségi terek, középületek	1		1
Közlekedés – közlekedés egykor és ma	2		2
Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek	8	-3	5
Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések	8	-2	6
Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák	6		6
Komplex modell- és makett készítés	5		5
Általános fejlesztési célokhoz kapcsolódó ismeretek	0	+6	6
Év végi összefoglalás	0	+2	2
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulási eredmények

Témakör: Modell- és makett építés technológiái

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a méretmegadás elemeit;
- felismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét;
- ismeri a vetületi ábrázolást;

– irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a modellezés során felhasznált anyagok tulajdonságairól, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok.

Témakör: Település – a település kialakulása, településtípusok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– ismeri a legfontosabb településfajtákat, azok jellemzőit;

– összehasonlítja a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, azonosságokat, különbségeket fogalmaz meg;

– összehasonlítja a különböző életformákhoz kötődő lakó- és gazdasági épületeket;

– ismereteket gyűjt a saját településéről;

– elemzi a lakóépületek és a természeti környezet közötti kapcsolatot;

– átlátja a lakóház tervezésének szempontjait – alaprajz, tájolás, épület alakja;

– lakóépületet tervez megadott szempontok és méretarány alapján;

– lakóépület-makettet épít egyszerű geometrikus testek felhasználásával.

Témakör: Építészet – forma és funkció, anyagok és szerkezetek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– azonosítja a lakóház részeit – alap, tartószerkezet, falazat, nyílászárók, homlokzat, tető;
– ismereteket gyűjt a régi korok épületeiről, építőanyagairól, a hagyományos népi építészet épületeiről, építőanyagairól;
– információkat gyűjt építőanyagokról, építőipari szakmákról;
– megtervezi a lakóépület közvetlen környezetét – kert, gazdasági épületek;
– modellezi a lakóépületek környezetét.

Témakör: Közterek, közösségi terek, középületek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket;

– egy adott terület helyszínrajzát értelmezi, összeveti a valósággal, például nyomtatott, interneten elérhető térképek, fényképek alapján;

– eligazodik egyszerű építészeti vázlatokon;
– a társakkal együttműködve településmodellt tervez;
– csoportban településmodellt épít.

Témakör: Közlekedés – közlekedés egykor és ma

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– felismeri a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a települések kialakulásában, fejlődésében, a település lakóinak életminőségében.

Témakör: Lakás, lakókörnyezet – a lakás jellemzői, lakástípusok, funkciók, helyiségek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– lakásalaprajzot tervez – akár tervezőprogram segítségével – megadott létszámú család számára;
– berendezett lakásmakettet készít;
– alaprajzok tanulmányozása során megismeri a lakás jellemző helyiségeit, azok funkcióját, egymással való kapcsolatát.

Témakör: Lakás, lakókörnyezet – funkciók, berendezések

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– a társakkal együttműködve megtervezi a lakás berendezését;
– felismeri a lakás alaprajza és a lakás berendezhetősége közötti kapcsolatot;
– ismeri a lakás helyiségeinek jellemző bútorait;
– információkat gyűjt a bútorok történetéről;
– ismeri az ergonómiai, esztétikai szempontokat a bútorok kiválasztása, elhelyezése során;
– felismeri a lakás berendezése és a lakók eltérő igényei, szokásai közötti kapcsolatot;
– ismeri a világítás, a színek, az anyagok és minták, a tárgyak és díszek szerepét a lakberendezésben;
– információkat gyűjt a régi magyar konyhák berendezéseiről, eszközeiről;

- ismeri a modern konyhával szemben támasztott követelményeket;
- a konyhatervezés során használja a kialakítás, berendezés higiéniai, munkaszervezési, ergonómiai szempontjait.

Témakör: Lakás karbantartása – a legfontosabb állagmegóvási, karbantartási munkák

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat.

Témakör: Komplex modell- és makett készítés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az órai munkák során tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok;
- terveit szóban, rajzban megosztja;
- a terv mentén lépésenkénti külső ellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- a szerszámokat és eszközöket tanári útmutatás segítségével használja;
- a munkavégzési szabályokat betartja;
- felismeri az egyes műveletek balesetveszélyeit, a védőeszközök használatának szükségességét;
- csoportmunkában, feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartatja, betartja;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, segítséget kér, segítséget ad;
- felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit.

7. évfolyam

A nevelési-oktatási szakaszban a tanulási folyamat középpontjában a település és lakás legfontosabb technikai rendszerei, a közművek, a közszolgáltatások és a településeket összekötő közlekedési rendszerek állnak. A 7. évfolyamon a család által használt összetettebb műszaki rendszerek, közművek, közszolgáltatások összefoglalásával

befejeződik, teljessé válik a lakás, a lakókörnyezet megismerése.

A korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet témakör áttekinti a lakás legfontosabb, életminőséget, komfortérzetet befolyásoló tényezőit. A lakóház használata, a lakók szokásai és az energiafelhasználás közötti összefüggések elemzése rámutat a környezettudatosság fontosságára, hozzájárul az egészséges életvitel, a tudatos fogyasztói magatartás igényének kialakításához. Az egészséges település témakör felismerteti az épített tér és a természeti környezet közötti összhang megteremtésének szükségességét a fenntarthatóság érdekében. A célzott önálló információgyűjtés a digitális eszközök széles körű használatát feltételezi. A komplex modellezési feladat, a jövő városának elkészítése a modul során elsajátított ismeretek, készségek kreatív alkalmazását teszi lehetővé.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján. Környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból. Tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi, terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg.

A terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt. Az ismert szerszámokat és eszközöket önállóan használja, az újakat tanári útmutatással.

Részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat. Felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait. Csoportmunkánál részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik. Önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét. Alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz. Vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát. Alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait. Hibás döntésein változtat. Az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli. Megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben.

Érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét. Tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat. Felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát. A probléma megoldása során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat. Komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát. Optimalizál.

Döntéseit tudatosság, holisztikus szemlélet jellemzi. Felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában. Egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik.

Érti a társadalmi munkamegosztás lényegét. A fizikai és digitális környezetből információt gyűjt a számára vonzó foglalkozások alkalmassági és képesítési feltételeiről, keresi a vállalkozási lehetőségeket, a jövedelmezőséget és a jellemző tanulási utakat. A lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel rövid és középtávú terveket fogalmaz meg.

7. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Bevezetés, balesetvédelem, munkaszervezés	0	+1	1
A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások	6		6
Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet	8	-1	7
Az egészséges település	6		6
Közlekedés, közlekedési rendszerek	6		6
Komplex modellezési feladat	8		8
Év végi összefoglalás	0	+2	2
Összes óraszám:	34	+2	36

Tanulási eredmények

Témakör: A települések közműellátása, a legfontosabb közművek, közszolgáltatások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- azonosítja a települések legfontosabb közműveit, közszolgáltatásait.

Témakör: Korszerű, egészséges lakás és lakókörnyezet

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tevékenysége során tapasztalatokat szerez a háztartás műszaki jellegű rendszereinek felépítéséről, működéséről;
- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- elemzi, összehasonlítja az építményekre ható hatásokat és az építményekkel kapcsolatos követelményeket;
- tanulmányozott példák alapján áttekinti az épületek legfontosabb közműveit – elektromos hálózat, vízellátó rendszer, fűtési rendszer, légtechnika;
- beazonosítja a lakás elektromos hálózatában alkalmazott leggyakoribb érintésvédelmi módokat – kettős szigetelés, védőföldelés, nullázás, FI relé;
- azonosítja a legfontosabb üzemeltetési, karbantartási feladatokat, a leggyakoribb hibákat és azok okait;
- elvégez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad tevékenységében;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén ésszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;

- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;
- grafikonok, diagramok alapján elemzi a háztartások energiafogyasztását;
- példákat mond az energiapazarlásra;
- példákat mond takarékossági lehetőségekre az elektromosáram-fogyasztás, a vízfogyasztás, a fűtési és más hőenergia területén.

Témakör: Az egészséges település

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;
- felsorolja az egészséges, élhető település kritériumait;
- elemzi a különböző településtípusokhoz kötődő életformákat, felismeri a törvényszerűségeket;
- elemzi az épített környezet és az életvitel összefüggéseit;
- összehasonlítja a hagyományos és a modern építőanyagokat;
- feltárja az építőanyagok és építési technológiák, építőipari foglalkozások közötti kapcsolatokat;
- megnevezi a településeken található legfontosabb középületeket, közintézményeket és azok szerepét a településen lakók életében;

- régi térképek, fényképek alapján nyomon követi egy adott terület változásait;
- gyűjtött dokumentumok alapján megismeri a települése történetét.

Témakör: Közlekedés, közlekedési rendszerek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén ésszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít;
- átlátja a közlekedési hálózatok szerepét, fontosságát a település lakóinak életminőségében

Témakör: Komplex modellezési feladat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
- tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
- terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával, esetleg rajzoló- vagy tervezőprogram segítségével készíti el és osztja meg;
- a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
- anyagválasztásnál elemzi a megismert anyagok jellemzőit a felhasználhatóság szempontja szerint;
- a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
- részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
- terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
- csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
- a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
- alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
- problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
- alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
- adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
- a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
- tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
- szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít

Digitális kultúra

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei

elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdemes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában találhatók algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusa, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusa, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

5–6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.

A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű

beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.

A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
5.	1	36	34	+2
6.	1	36	34	+2

5. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Robotika, algoritmizálás, blokkprogramozás	12		12
Bemutató készítés, multimédiás elemek készítése	12		12
Az e-Világ és online kommunikáció	8		8
Digitális eszközök használata	2		2
Összefoglalás, rendszerezés		+ 2	2
Összes óraszám:	**34**	**+2**	**36**

6. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Robotika, algoritmizálás, blokkprogramozás	**13**		**13**
Multimédiás elemek készítése	**4**		**4**
Szövegszerkesztés	**12**		**12**
Az e-Világ és online kommunikáció	**3**		**3**
Digitális eszközök használata	**2**		**2**
Összefoglalás, rendszerezés		**+2**	**2**
Összes óraszám	**34**	**+2**	**36**

Tanulási eredmények:

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- adatokat kezel a programozás eszközeivel.
- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

Témakör: Online kommunikáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.
- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

TÉMAKÖR: Robotika

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.
- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

Témakör: Szövegszerkesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Témakör: Bemutatókészítés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;

- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

Témakör: Multimédiás elemek készítése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
- önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
- az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör: A digitális eszközök használata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;

– értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.

A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.

A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
7.	1	36	34	+2
8.	1	36	34	+2

7. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Robotika, algoritmizálás, blokkprogramozás	15		15
Bemutatókészítés	6		6
Szövegszerkesztés	8		8
Az e-Világ és online kommunikáció	3		3
Digitális eszközök használata	2		2
Összefoglalás, rendszerezés		+2	2
Összes óraszám	**34**	**+2**	**36**

8. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata:

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	8		8
Multimédiás elemek készítése	6		6
Táblázatkezelés	12		12
Az e-Világ és online kommunikáció	6		6
Digitális eszközök használata	2		2
Összefoglalás, rendszerezés		+2	2
Összes óraszám	**34**	**+2**	**36**

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát;
- egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
- ismeri a kódolás eszközeit;
- adatokat kezel a programozás eszközeivel.
- megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
- a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
- tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
- vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

Témakör: Online kommunikáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
- ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.
- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

TÉMAKÖR: Robotika

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
- mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.
- ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

Témakör: Szövegszerkesztés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
- ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
- a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

Témakör: Bemutatókészítés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
- etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
- ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
- a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

Témakör: Multimédiás elemek készítése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
- ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
- bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

Témakör: Táblázatkezelés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;

- problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével.
- cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
- az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;
- tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
- ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
- ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
- online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
- ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;
- tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
- védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

Témakör: A digitális eszközök használata

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
- önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
- önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
- tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;
- az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
- értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;

- tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;
- ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

Testnevelés

Az 5-8. évfolyamon tovább folytatódik az 1–4.évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése. A személyiségformálás a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével a mozgástartalmakon keresztül valósul meg, eközben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulcskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége.

A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációsképesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.

A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzéselméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el. A tanulóközpontú szemlélettel átitatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia,

a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek.

A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.

Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti.

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejező erejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális

metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például

fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

5–6. évfolyam

Az 5. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a leányok között jellemző különbségek még nem mutatkoznak. A leányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 11–12 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrálóképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat.

A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszthető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikusan javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelőnyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és fuss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszthető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatokra helyezik a hangsúlyt. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetők, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak.

A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.

Az 5–6. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Mozgáskultúra-fejlesztés

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

Motorosképesség-fejlesztés

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;

- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

Versengések-versenyek

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

Prevenció, életvitel

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

Évfolyam	**Heti órakeret**	**Évi órakeret**	**Kerettantervi órakeret**	**Helyi tervezésű órakeret**
5.	5	180	180	0
6.	5	180	180	0
7.	5	180	180	0
8.	5	180	180	0

5. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció; Motorikus, illetve fittségi tesztek	18	+ 7	25
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	+7	30
Torna jellegű feladatmegoldások	23	-3	20
Sportjátékok	35	+20	55
Testnevelési és népi játékok	17	-2	15
Önvédelmi és küzdősportok	20	-5	15
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	16	+5	20
Úszás	18	-18	0
Összes óraszám:	170+10 óra szabad órakeret		180

6. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kerettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes órakeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció; Motorikus, illetve fittségi tesztek	18	+7	25
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	+7	30
Torna jellegű feladatmegoldások	23	-3	20
Sportjátékok	35	+20	55
Testnevelési és népi játékok	17	-2	15
Önvédelmi és küzdősportok	20	-5	15
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	16	+4	20
Úszás	18	-18	0
Összes óraszám:	170+ 10 óra szabad órakeret		180

TANULÁSI EREDMÉNYEK

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok-prevenció, relaxáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás számára megfelelő technikáit

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- Segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Témakör: Sportjátékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Témakör: Önvédelmi és küzdősportok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Témakör: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Témakör: Úszás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

7–8. évfolyam

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a leányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a leányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.

Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különválik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonysága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készségszinten realizálódhat.

A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságaikat.

Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

Mozgáskultúra-fejlesztés:

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

Motorosképesség-fejlesztés:

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

Versengések, versenyek:

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

Prevenció, életvitel:

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

Egészséges testi fejlődés, egészségfejlesztés:

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

7. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	**Kerettantervi óraszám**	**Helyi többlet óraszám**	**Összes időkeret**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció; Motorikus, illetve fittségi tesztek	18	+5	23
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	+17	30
Torna jellegű feladatmegoldások	23	-3	20
Sportjátékok	35	+15	50
Testnevelési és népi játékok	17	0	17
Önvédelmi és küzdősportok	20	-5	15
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	16	+9	25
Úszás	18	-18	0
Összes óraszám:	170+ 10 szabad órakeret		180

8. évfolyam, a témakörök áttekintő táblázata

Témakör	Kertettantervi óraszám	Helyi többlet óraszám	Összes időkeret
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció; Motorikus, illetve fittségi tesztek	18	+5	23
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	23	+17	30
Torna jellegű feladatmegoldások	23	-3	20
Sportjátékok	35	+25	50
Testnevelési és népi játékok	17	0	17
Önvédelmi és küzdősportok	20	-5	15
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	16	+9	25
Úszás	18	-18	0
Összes óraszám:	170+ 10 szabad időkeret		180

Tanulási eredmények

Témakör: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Témakör: Atlétikai jellegű feladatmegoldások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

Témakör: Torna jellegű feladatmegoldások

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

Témakör: Sportjátékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

Témakör: Testnevelési és népi játékok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;

- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

Témakör: Önvédelmi és küzdősportok

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

Témakör: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

Osztályfőnöki

Célok és feladatok:

A fejlesztési területek, nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatának elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az életben elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni-közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek. Alakuljon ki bennük a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. A közügyekben való részvétel a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését kívánja. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra.

A családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének, testi és lelki egészségének, közösségi létének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A családi életre való felkészítés segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, valamint a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok készítsék fel a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. A gyerekek, fiatalok sajátítsák el az egészséges életmód elveit, és – amennyire csak lehet – azok szerint éljenek.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A nevelési-oktatási intézmény alakítsa ki a gyerekekben, fiatalokban a beteg, sérült, fogyatékkal élő emberek iránti együtt érző és segítő magatartást. Saját élményű tanuláson keresztül fejlessze ki a tanulókban a szociális érzékenységet és számos olyan képességet, amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. A nevelés célja, hogy a természet szeretetén és a környezet ismeretén alapuló környezetkímélő,

értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítania, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, és képessé válnak hivatásuk megtalálására, foglalkozásuk és pályájuk kiválasztására és a hozzájuk vezető erőfeszítések megtételére.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók felismerjék saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világában és a fogyasztás területén.

Médiatudatosságra nevelés

A médiatudatosságra nevelés során a tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáférésével kapcsolatban.

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	Heti órakeret	Évi órakeret	Kerettantervi órakeret	Helyi tervezésű órakeret
5.	1 óra	36 óra	34 óra	+2
6.	1 óra	36 óra	34 óra	+2
7.	1 óra	36 óra	34 óra	+2
8.	1 óra	36 óra	34 óra	+2

A tematikai egységek áttekintő táblázata

5. évfolyam

Heti: 1 óra

Tematikai egység címe	Kerettant. Óraszám	Helyi tervezésű órakeret (+,-)	Összes időkeret
Egyén és közösség	19	+2	21
A tanulás tanulása	3		3
Egészségfejlesztés	5		5
Közlekedésbiztonság	5		5
Alkalmazkodás és biztonság	2		2
Az éves óraszám	**34**	**+2**	**36**

6. évfolyam

Heti: 1 óra

Tematikai egység címe	**Kerettant. Óraszám**	**Helyi tervezésű órakeret (+,-)**	**Összes időkeret**
Egyén és közösség	19	+2	21
A tanulás tanulása	2		2
Egészségfejlesztés	5		5
Közlekedésbiztonság	5		5
Alkalmazkodás és biztonság	3		3
Az éves óraszám	**34**	**+2**	**36**

7. évfolyam

Heti: 1 óra

Tematikai egység címe	**Kerettant. Óraszám**	**Helyi tervezésű órakeret (+,-)**	**Összes időkeret**
Egyén és közösség	19	+2	21
A tanulás tanulása	3		3
Egészségfejlesztés	5		5
Közlekedésbiztonság	5		5
Alkalmazkodás és biztonság	2		2
Az éves óraszám	**34**	**+2**	**36**

8. évfolyam

Heti: 1 óra

Tematikai egység címe	**Kerettant. Óraszám**	**Helyi tervezésű órakeret (+,-)**	**Összes időkeret**
Egyén és közösség	19	+2	21
A tanulás tanulása	2		2
Egészségfejlesztés	5		5
Közlekedésbiztonság	5		5
Alkalmazkodás és biztonság	3		3
Az éves óraszám	**34**	**+2**	**36**

Művészeti képzés

Képzőművészeti tanszak

A képzés ideje: 2+ 6 év

Évfolyamok száma: 8 évfolyam

Időkeret: 144 óra/év (4 óra/hét)

Óraterv

Tanszakok		**Képzőművészeti tanszak** **Grafika és festészet**							
Évfolyamok		**Előképző (E)**		**Alapfok évfolyamok (A)**					
		(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Fő tárgyak	Vizuális alapozó gyakorlatok	4	4						
	Grafika és festészet alapjai			2	2	2			
	Grafika és festészet műhelygyakorlat						2	2	2
Kötelező tárgy	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	2	2	2
Összes óra:		4	4	4	4	4	4	4	4

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

A tanitási órák idejőtartama: 45 perc

2026 szeptember 01-től felmenő rendszerben változnak a tantárgyak a következő táblázat szerint:

Tanszakok		**Képzőművészeti tanszak** **Grafika és festészet**							
Évfolyamok		**Előképző (E)**		**Alapfok évfolyamok (A)**					
		(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Fő tárgyak	Alkotójátékok	4	4						
	Rajz-festés alapjai			2	2	2			
	Grafika és festészet műhelygyakorlat						2	2	2
Kötelező tárgy	Vizuális alkotó gyakorlat			2	2	2	2	2	2
Összes óra:		4	4	4	4	4	4	4	4

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetenciaterületek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést, a problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési-alkotási készség

Kreativitás

Vizuális gondolkodás és kifejezőkészség

Manuális és digitális eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Az esztétikum iránti igény

Problémaérzékenység

Biztonságos munkavégzés képessége

Személyes kompetenciák

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)

Társas kompetenciák

Motiválhatóság

Empatikus készség

Kezdeményezőkészség

Együttműködési készség

Módszerkompetenciák

Figyelem összpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyén való alkalmazása

Ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

A munkakörnyezet tisztántartása

ELŐKÉPZŐ ÉVFOLYAMOK:

Tantárgyak:

Főtárgy: Alkotójátékok (E/1.) / Vizuális alapozó gyakorlatok (E/2.) - felmenő rendszerben (4 óra/hét)

Az előképző tanításának célja:

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése. Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző 1.-2. évfolyamok:

Időkeret: 144 óra/év (4 óra/hét)

Fejlesztési feladatok Alkotójátékok/ Vizuális alapozó gyakorlat E/1,2

- A képzelet felszabadítása a játékos alkotómunka folyamatában
- Az önkifejezés változatos formáinak kibontakoztatása
- A kreatív tevékenységek támogatása
- A finommotorikus mozgások – szem-kéz koordináció fejlesztése
- Élményalapú alkotás és memóriafejlesztés

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) élményanyagának képi, plasztikai feldolgozása
- Térbeli tájékozódás – a természeti és tárgyi környezet felfedezése
- A kézműves tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése
- A legkülönfélébb anyagok, eszközök, alkotótechnikák megismertetése
- Kapcsolódás más műveltségterületekhez

Tananyag Alkotójátékok/ Vizuális alapozó gyakorlat E/1,2

- A síkbeli és a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények síkban és plasztikus formában (meseillusztráció, mesehősök)
- Népmesei jelenetek (képek, képpárok)
- Valós történetek, megfigyelések (házon belül, szomszéd utca, a falu, a város élete)
- A környezet növényvilága és állatszereplői (sík és plasztikus felplasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.

Tér – forma – felület

- A környezetben található természetes és mesterséges anyagok megismerése (gyűjtés, újraalkotás)
- A sík és a tér megtapasztalása (lakóterek, labirintusok, térképek, pop-up konstrukciók)
- Térjátékok – zárt és nyitott terek (kinn, benn, fent, lent / dobozterek)
- Téri élmények – a közeli és távoli világ megjelenítése (felnagyított tárgyrészlet, madártávlat)
- Síkból térbe nyitható, hajtogatható képeslap készítése (karton – kivágás, ragasztás – filctoll, festés)

- Felületképzési játékok síkban és plasztikus formában, változatos anyagokkal (nyomhagyás, pozitív és negatív plasztika

Tárgykészítés – méretek – arányok

- Játékok, használati és ajándéktárgyak készítése (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyagedények)
- Agyag- vagy gipszfigurák, kabalák mintázása, faragása
- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb – festés, papírkivágás)
- Játékos arányváltó feladatok

Változások

- Az idő múlása és a változások megtapasztalása (napszakok, évszakok tulajdonságai, eseményei)
- Jelenségek, eseménysorok megjelenítése (időjárás, természeti jelenségek – képsorozat, leporelló)
- Átváltozás, mássá válás – álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, az átváltozás ősi, népi maszkjai / talált anyagok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)
- Egyszerű animációs játékok (pörgetős füzet)

Mintakincs

- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (csíkok, pöttyök, foltok / papírkivágások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Egy kitalált szigetlakó nép világának, díszítményeinek elkészítése (díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)
- Varázslatos növények (a kiskerttől a dzsungelig)

Színkavalkád – én és a világ

- Színkeverési játékok
- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízek egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása (derűs és félelmetes jelenetek)

Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló legyen képes:

- a vizuális alapelemek összefüggéseinek felismerésére,
- az alapelemek alkalmazására (pont, vonal, folt, irány, tér),
- ábrázolásaiban a színek hangulatkeltő erejére építeni.
- Rendelkezzen alapvető jártassággal a színkeverésben. Jártasság szintjén ismerje a csoportos munka alapelemeit.

Értékelési mód:

A tanuló elméleti tudását és gyakorlati tevékenységét rendszeresen értékeljük.

Az értékelés az önismeret és a személyiségfejlesztés eszköze.

Az értékeléskor figyelembe vesszük a tanuló fejlődését. Az előképző 1-2. évfolyamán az érdemjeggyel való osztályozás helyett a minősítést használjuk.

Ennek formái:

- kiválóan teljesített
- jól teljesített
- megfelelően teljesített
- felzárkóztatásra szorul

A magasabb évfolyamba lépés feltétele:

Minősítés alapján bizonyítvánnyal.

ALAPFOKÚ ÉVFOLYAMOK (A/1–3. évfolyam)

Rajz-festés alapjai (A/1.) / Grafika és festészet alapjai (A/2, A/3). – felmenő rendszerben

A *tantárgy célja* a személyiség és a környezet vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia kibontakoztatása és a valósággal való összekapcsolása. A rácsodálkozó felismerések támogatása, a rugalmasság, a lelemény és az egyéni képzelet felszabadítása a szokatlan nézőpontok és más művészetek, műveltségterületek tartalmainak meglepő társításával és beemelésével összeállított feladatok, projektek és kerettörténetek segítségével.

A *tantárgy feladata* előkészíteni, megalapozni a művészi igényű szakmai munkát, fejleszteni a képi kifejezéshez szükséges képességeket, megismertetni az ábrázolás különféle módjait. Változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok: Rajz-festés alapjai A/1.

- A környezet jellemzőire fókuszáló figyelem és nyitott szemlélet kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A személyes megnyilvánulásoknak, emlékeknek teret adó örömteli alkotótevékenység motiválása más művészeti ágak bekapcsolásával

Tananyag: Rajz-festés alapjai A/1.

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (grafit, színes ceruza, filctoll, vizes bázisú festékek)
- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, a hangulat kifejezésében
- A forma, folt létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának alapjai
- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Képi elemek elrendezésének alapjai
- A személyes élmény, elképzelés megjelenítése
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok: Rajz-festés alapjai A/1.

Forma

- A vonal mint mozgásnyom (hossz, vastagság, szín, kitöltöttség, egyenesség/görbültség, irány, változékonyság, nyitottság/zártság)
- A vonalak, formák megjelenése a valóságban és a képzőművészetben (játékos felfedezések, feldolgozások)
- Változatos mozdulatokkal, eltérő érzelmekkel hagyott nyomok különböző felületeken és anyagokon
- A környezet formai megfigyelése, vonallal, folttal való megjelenítése (természet, tárgyak, lények)

Szín

- Különböző színű papírok, anyagok, tárgyak gyűjtése (játékos felhasználás, csoportosítás)
- Szín és mozgás, gesztusok által létrehozott színfoltok (mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel)
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése (különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal)
- Adott tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel

Minta – jel

- Minták felfedezése a közvetlen vagy tágabb környezetben (mintagyűjtemény)
- A gyűjtött minták felhasználása az alkotás során, új kontextusba helyezésük (valós vagy meseszereplők öltözetén, tárgyain, építményeken)

Terek – tárgyak

- Adott szempontok alapján gyűjtött tárgyak, kacatok felhasználása játékos gyakorlatokban (installációk, színspirál, labirintus, varázsládák, bábozás)
- A közvetlen környezet tereinek egyéni és csoportos felfedezése (tájékozódás hangok alapján, hangvezetés, átrendezés, térbe simulás)
- Térélmények megtapasztalása eltérő nézőpontokból (világ a cipőm szemszögéből, a létra tetejéről)

Képalkotás

- Képi elemek rendezése – játékos megközelítés, variációk létrehozása, az elrendezés elvének felismerése, hatásuk megfigyelése (centrális, átlós, szimmetrikus-aszimmetrikus, horizontális-vertikális, háromszög, spirális kompozíció)
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása (monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással)
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal lenyomatok, rajzolatok létrehozása
- Nyomok, nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése egyéni elképzelések szerint
- Történetek, emlékek, mesék jeleneteinek személyes megfogalmazása rajzi és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, vízfesték, kollázs)

Kitekintés

- Zene és zaj (képalkotás különböző zenék, zajok hangjaiból – hangok, zajok a természetből / szél, víz, csicsergés, károgás / épített környezetből – ajtónyikorgás, óraketyegés, zakatolás, hangszerhangok)
- Mesehősök kalandjai napjainkban (ismerős mesealakok szokatlan helyzetekben, mai környezetben)
- Számok, betűk és hangjelek mögött rejlő mesék és személyes történetek képi megjelenítése vagy dekoratív felhasználásuk (meghökkentő megszemélyesítések, a fantázia-világ alakjai, mesehősök és híres képzőművészek közös kalandjainak megjelenítése)

- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Grafika és festészet alapjai A/2.

A tanuló ismerje:

- a vonalak térképző lehetőségét
- a szín és minta szerepét, hatását a tárgyakon
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a kiemelés szerepét, módjait

Legyen képes:

- a képi ábrázolás különféle megközelítéseinek megvalósítására

- a formák lényeges jellemzőinek megragadására
- a lelki minőségek, tulajdonságok, karakterek kifejezésére
- felület, textúra kontrasztok létrehozására
- képalkotás során a kiválasztott elemek hangsúlyozására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok Grafika és festészet alapjai A/3.

- A környezet, önmaguk és az alkotások jellemzőire fókuszáló figyelem és emlékezet finomítása
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A színnel, körvonallal, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A személyes megnyilvánulásnak, eredeti ötleteknek teret adó alkotótevékenység motiválása a szokatlanság bekapcsolásával

Tananyag Grafika és festészet alapjai A/3.

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (olajpasztell, tempera, monotípia)
- A mozgás, változás megfigyelése
- A színek egymáshoz való viszonya
- A forma, folt és textúra kifejező használata
- Minták, motívumok alkotásokon, építményeken
- Kompozíciós variációk
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Grafika és festészet alapjai A/3.

Forma

- Mozgás, változás látható jeleinek megfigyelése vagy elképzelése és megjelenítése (hintázás, ugrálás, olvadás, áradás, növekedés, száradás)
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása alkotás során (erős fényben, ellenfényben, függöny mögött, árnyékban, félhomályban)

Szín

- A színek egymáshoz való viszonyának, kapcsolatának átélése mesén, dramatikus játékon keresztül (élmények megjelenítése, mese, emlék, dramatikus játék)
- Tudatos és ösztönös színkeverési, festési kísérletek (különböző érzelmi állapotok, versek, dalok hangulatának megjelenítése különböző méretű, formájú felületeken)
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése (pirkadat, verőfényes napsütés, vihar, szürkület, köd, eső, vulkánkitörés, orkán)
- Ellentétek, harmóniák érzékeltetése színekkel (változatos textúrájú felületeken)

Minta – jel

- Műalkotásokon, építményeken látható minták gyűjtése, felhasználása új kontextusban (úszógumin, repülőn, rolleren, papucson)
- Különböző anyag- és tárgydarabkák lenyomatával létrehozott minták felhasználása építmények, alkotások díszítésére

Terek – tárgyak

- Közvetlen környezetben található mikroterek felfedezése, megörökítése fotóval, rajzzal
- A mikroterek benépesítése és megjelenítése rajzi és festészeti eszközökkel, vagy kiegészítése kollázzsal
- Hétköznapi tárgyak elrendezésének változatai adott érzelem, fogalom kifejezésének érdekében (magányos, veszekedő, szorongó, békés, félelmetes – székek, táskák, könyvek, ceruzák)

Képalkotás

- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás vagy különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére
- Eltérő komponálási módok kipróbálása egy adott üzenet figyelemfelkeltő közvetítésének érdekében
- Történetekben, mesékben zajló változások, jelenetek ábrázolása képsorozatként, képregényként

Kitekintés

- Időjárás-jelentés (improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok a változás, mozgás rögzítésére)
- Mesék, mondák és a mikroszkópok titokzatos lényeinek találkozása rendhagyó szituációkban (árvíz idején, harangöntéskor, divatbemutatón)
- Mesehősök és képzőművészeti figurák kalandjai egy szokatlan termékeket előállító gyárban (természeti jelenségekhez, érzelmekhez, fogalmakhoz kapcsolódó termékek)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Grafika és festészet alapjai A/3.

A tanuló ismerje:

- a mozgás, változás kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát
- a színek érzelmi minőségét
- a színharmóniákat, színkontrasztokat

Legyen képes:

- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- minták egyedi alkalmazására
- a kompozíciós variációk, képsorok készítésére
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT TANTÁRGY

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* a személyiség és a külvilág vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia és a képi gondolkodás kibontakoztatása, valósággal való összekapcsolása szokatlan megközelítésű multidiszciplináris feladatsorok, projekttémák segítségével. A *műhelygyakorlat feladata* olyan általános és speciális képességek, attitűdök fejlesztése, ismeretek átadása, melyek segítik a művészi igényű szakmai munkát és az önálló, kifejező alkotások létrehozását. A tantárgy feladata változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfe-

dező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló véleményalkotáshoz, alkotói-tervezői gondolkodásmód kibontakozásához, az önálló kreatív tevékenységekhez.

VIZUÁLIS ALKOTÓGYAKORLAT TANTÁRGY (Alapfok 1-6. évfolyam)

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlat A/1.

- A környezet érzékelésére, látványára és jelenségeire nyitott, kíváncsi, felfedező szemlélet kialakítása
- Az alapvető képzőművészeti és kézműves technikák használatának elsajátítása játékos tevékenységeken keresztül
- A fantáziának, a személyes kibontakozásnak teret adó, élményteremtő alkotótevékenység motiválása
- A tanuló figyelmének, leleményességének fejlesztése más művészeti területek inspiráló bekapcsolásával

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/1.

- A síkbeli, a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek továbbszövése, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon és különböző anyagokkal, eszközökkel
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlat A/1.

Mesék – hősök – történetek

- Egyéni fantáziára épülő mesefeldolgozások, kiválasztott jelenetek megelevenítése (dramatikus játékkal, hanggal, bábbal, tárggyal, képpel)
- Hangsúlyos kontúrokkal létrehozott figurák, mesehősök, karakteres szereplők (vonalak, formák, foltok által jelzett jellegzetességek / filctoll, zsírkréta, festék, fonal- és drótfigurák)

- Hősök, szereplők kalandjai a meséken túl – nemcsak a saját történetükben (cselekmények, históriák továbbgondolása, kivágott képi elemekkel, játékkal)

Terek – formák, figurák

- Mesék, mítoszok szereplőinek plasztikus, térbeli megjelenítése (mesehősök, állatok, szörnyek, táltosok / agyag, gipsz- és papírmasé, talált anyagok)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, a méret és a jelentőség kapcsolata (síkfigurák, bábok / játék velük)
- Mesehősök lakhelye, környezetük elképzelése, megjelenítése (rajz, festés, kollázs, térkép, dobozterek, egyszerű diorámák)
- A természeti és ember alkotta környezet újrateremtése talált, fénymásolt környezetet ábrázoló képi elemek, részletek felhasználásával, folytatásával, továbbalakításával (saját környezet, mesebeli tájak, falvak, városok)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Ajándék- vagy varázstárgy készítése egy mesehősnek (természetes anyagok, ágak, termések és egyebek felhasználásával)
- Adott meséhez, történethez kapcsolódó valós vagy elképzelt eszközök, edények létrehozása különféle kézműves technikákkal (fonás, szövés, agyagozás)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

Mozgás, mozdulat, változás megjelenítésének lehetőségei (vonallal, folttal, formákkal, egyszerű képhajtogatással, képmozgatással

- Átváltozás, mássá válás játékos lehetőségei álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, a változás ősi, népi maszkjainak és kortárs plasztikák inspirációinak összekapcsolása, összeépítése egy különös mese, esemény okán / talált anyagok, kacatok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)

Képes üzenetek – díszítés

- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (állati és növényi szimbólumok / papírkivá-gások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Ősi, törzsi népek gyűjtött mintáiból egy kitalált nép világának, díszítéseinek megalkotása (tárgy- és textilfestések, játékos díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)

Felfedezés – én és a világ

- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízei egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- Fontos, gyakran átélt érzelmek, hangulatok érzékeltetése színekkel, színvariációkkal és játékos gyakorlatokkal (festés / dramatikus játék, megszólaló, zajongó, zenélő, illatozó érzések, színkontrasztok, színharmóniák / vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Vizuális alkotógyakorlat A/1.

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák egyszerű fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- minták, motívumok gyűjtésére, felhasználására
- rajzok, színes alkotások és plasztikus formák, tárgyak készítésére
- vizuális ábrázolás tanult eszközeinek, technikáinak alkalmazására
- érzések, személyes élmények, elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek, mesés tartalmak gondolati továbbszövésére, vizuális megelevenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlat A/2.

- A környezet és önmaguk jellemzőire fókuszáló nyitott, kíváncsi figyelem és szemlélet fejlesztése
- A feladatokhoz szükséges vizuális és kézműves műfajok lényeges módszereinek, fogásainak használata
- A személyes kibontakozásnak, fantáziának, emlékezetnek és a rugalmas viszonyulásoknak teret adó alkotótevékenység motiválása
- A környezet által közvetített üzenetek, hatások iránt fogékony figyelem fejlesztése

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/2.

- A megjelenítés, ábrázolás és tárgyalkotás sajátosságai, alapvető anyagai, eszközei, technikái
- A vizuális kifejezési nyelv bátor használata
- Különböző méretű, anyagú és műfajú alkotások készítése
- Hagyományok, kortárs jelenségek, épített környezet és művészettörténet inspirációs forrásként való használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlat A/2.

Mesék – hősök – történetek

- Hétköznapi, kitalált történetek fő motívumainak, jeleneteinek megelevenítése (dramatikus játékkal, zajjal, fénnyel, tárgyakkal, bábokkal, rajzolt, festett képekkel)
- Valós vagy irodalmi, zenei élmények feldolgozása különféle színes vagy vonalrajzos kompozíciókban (ceruza, toll, tus, kréta, festék)
- Egy korábbi alkotás további jelenetekkel való kiegészítése (leporelló készítése, apró miniatúrák vagy óriásképek)

Terek – formák – figurák

- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, karton, drót, talált kacat)
- Kedvenc hősök és állataik kalandjainak megjelenítése a környezetükkel együtt (hanggal, mozgással, játékkal / síkban rajzolva, festve, plasztikusan / körplasztika, domború mintázása / konstruálás: drót, karton, textil, hurkapálcák, botok, talált anyagok)
- Épületek, építmények településsé szervezése közös elképzelés mentén (nagyméretű, összekapcsolható színes kompozíciók és konstruált plasztikus építmények / kép- és tárgykirakós, puzzle)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Mai hétköznapi tárgyak mágikus erejűvé tétele (képes, rajzos tervezés, ábrázolás, talált/kidobásra ítélt tárgyak átalakítása, átfestése / különféle hagyományos kézműves technikákkal, díszítéssel)
- Mesebeli takarók, kendők készítése (a fonalak, a gyapjú és a textilanyagok felhasználási lehetőségei)

- Személyes tárgyak, apró játékok, ajándékok alkotása (természetes anyagok, ágak, termések kombinálása)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

- Korábban készített tárgy, játék működésének, mágikus erejének bemutatása (dramatikus szituációban, képsorozattal, egyszerű fázisrajzokkal, képes, rajzos használati utasítás, mágikus útmutató)
- Mitikus vagy mesebeli hősök képzeletbeli ünnepei, napi teendői (eseménynaptár, időkerék, régen és ma / festett, rajzolt naptárak applikált kiegészítőkkel: szimbólumokkal, képekkel)

Képes üzenetek – díszítés

- Varázsigék a tárgyakon (a fontos tárgyak működését segítő szavak, jelek felírása, felfestése, rávarrása, ragasztása tárgyakra, csomagolásokra)
- A magyar népművészetből és a kortárs, modern alkotásokról gyűjtött motívumok összekapcsolásával személyes tárgyak díszítése (tolltartó, roller, füzet, tornacipő, bögre, póló)

Felfedezés – én és a világ

- Beköltözve egy mesébe – egy választott szerepbe bújva saját küldetésük és a mese jellegzetes világának bemutatása (játékkal, sík és plasztikus alkotásokkal)
- Arcok és érzelmek, jellemek megfigyelése, megelevenítése képpel és játékkal (arány, karakter, mimika / dramatikus játék / kártya-, memóriajáték ismert mese és irodalmi szereplők portréjával)
- Talált, gyűjtött portréfotók felhasználásával fontos, valós vagy kitalált szituációk, események megjelenítése (kiegészítések, átalakítások rajzi, festészeti eszközökkel / nagyítások, ismétlődések – fénymásolatok segítségével)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Vizuális alkotógyakorlat A/2.

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó sík- és térbeli ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák alapvető fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- minták, motívumok gyűjtésére, átalakítására, alkalmazására
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus formák, tárgyak, terek tervezésére, készítésére
- a tanult vizuális kifejezőeszközök bátor alkalmazására
- megfigyelések, érzések, személyes élmények és elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek és inspiratív vizuális tartalmak összekapcsolására, továbbgondolására, vizuális, játékos megelevenítésére

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlat A/3.

- A környezet, a művészeti alkotások jellemzőire és önmaguk megismerésére fókuszáló figyelem finomítása
- Az egyéni és csoportos munkához szükséges alkotói és technikai ismeret és készség fejlesztése
- A képi emlékezet és a képzelet gazdagítása
- A vizuális kifejezés, az esztétikai érzékenység és az alkotókészség fejlesztése

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/3.

- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek, gyakorlatok
- Különféle képzőművészeti és kézműves technikák
- Tartalmak, témák változatos nézőpontú megközelítése, feldolgozása és megjelenítése
- Népművészeti, klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlat A/3.

Mesék – hősök – történetek

- Történetek, jelenetek, személyes élmények megjelenítése, feldolgozása különféle eszközökkel, anyagokkal (rajzok, festett színes kompozíciók, alkalmazott technikák / formázott kép, képregény, leporelló, kódex lap)

- Népmesék szereplőihez kapcsolható termékek, tevékenységek és foglalkozások képes, játékos bemutatása (meseszereplők a piacon árusítják portékáikat, műhelyükben fogadják a megrendelőket / dramatikus játék, bábozás, makett, dioráma, festés, rajzolás, kollázs, mintázás)

Terek – formák – figurák

- Menedékhely készítése valós vagy kitalált, mesebeli, mitikus lénynek (sík vagy plasztikus alkotás, térrendezés, konstruálás)
- Mozgatható bábfigurák készítése, és történetük elmesélése árnyjátékkal (pálcára, lécre szerelt vagy függesztett bábok / papírkivágás, festés, kollázs)
- Különleges képességű, varázslatos, mesebeli növények ábrázolása és gondozási útmutatója (népmesék, legendák alapján / rajz, festés, sgrafitto jellegű viaszos technika, karcolás, domborítás agyagba, gipszbe)

Tárgyak – kellékek – technikák

- Szokatlan rendeltetésű járművek tervezése, készítése egy klasszikus történet, képzőművészeti alkotás szereplői számára (hagyományos és talált anyagok, kézműves technikák, konstruálás)
- Állat alakú vagy antroaz eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására
- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése, mintázása (barátnak, kedvenc állatnak, valós vagy elképzelt szereplőnek / agyag, gipszes géz, papírmasé, vessző, háncs)
- Öltözetkiegészítők, ékszerek készítése különböző anyagokból, anyagkombinációkkal (textil, gyapjú, fonal, természetes anyagok, termések)

Idő – változás – hagyományos és kortárs

- A természeti jelenségek, a változás, a körforgás érzékeltetése egy jelenetsor, egy egyszerű mese segítségével (mozgást imitáló animáció, pörgethető lapok, zootróp, képkockák papírcsíkon)
- Álruhák és mágikus öltözetek, munkaruhák tervezése, készítése egy fontos szereplő számára (népművészeti és kortárs, modern képzőművészeti inspirációk összekapcsolásával)

Képes üzenetek – díszítés

- Titkos üzenetek küldése, elhelyezése hétköznapi tárgyakon és helyzetekben (szalvétán, pohár alján, papucs talpán, parkban, járdán, utazás közben / kréta, festék, talált anyagok / papírkivágások, stencilek, nyomatok / pozitív-negatív formák, ritmusok, jelek, szimbólumok)
- Sokatmondó csomagolás készítése különleges ételek, italok számára (mesebeli teafilter, varázsital, gyógynövények, sütemények futó-tök számára)
- Stilizált növények, geometriai szimbólumok felhasználásával megjelenített beszédes történetek napjaink épített környezetének felületein (kortárs vizuális elemek összekapcsolása népi motívumok részleteinek nagyításával / graffiti, molinó, plakát, falfestmény / tervek nagyméretű kartonon)

Felfedezés – én és a világ

- Kedvenc versek, dalok, irodalmi alkotások illusztratív feldolgozása (saját könyv, kiadvány, napló számára)
- Belecsöppenve egy festménybe – egy választott képzőművészeti alkotás terébe, világába kerülve egy új szituáció vagy következő pillanat megjelenítése (játékkal, bábbal, hanggal, fénnyel, rajzzal, festéssel, plasztikus alkotással)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Vizuális alkotógyakorlat A/3.

A tanuló ismerje:

- a feladatokhoz kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket
- a tanult sík és térbeli ábrázolás, megjelenítés lehetőségeit, gyakorlatát
- a feladatoknál alkalmazott kézműves technikák lényeges fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- jelek, minták, szimbólumok gyűjtésére, jellemzőinek felismerésére, leleményes, egyedi felhasználásukra
- a látvány, a jelenségek és a történetek értelmezésére, továbbgondolására, átírására
- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- vizuális kifejezőeszközeinek folyamatos bővítésére és találékony alkalmazására
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlatok A/4.

- A célzatos megfigyelés és a látványértelmező képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismerése
- A vizuális nyelvrendszer alapvető elemeinek tudatos használata
- A tárgyalkotás és a vizuális művészet megjelenítési lehetőségeinek felismerése
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A más műveltségterületekről származó inspirációk bátor használata

Tananyag Vizuális alkotógyakorlatok A/4.

- A látvány, érzés, gondolat megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök, gyakorlatok.
- Formák, színek, anyagok és méretek célzatos használata
- A népművészeti, a klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Témák és tartalmak különböző szempontú megközelítéséből származó meglátások megfogalmazása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlatok A/4.

Kép és valóság

- Tárgyak, környezet ábrázolása a látvány által kiváltott érzéseket is megjelenítve (színek, fények, élesebb, elmosódottabb kontúrok / környezeti zajok, zenék hatása / monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig)
- Kedvenc növények megfigyelése, sokrétű bemutatása (poétikus növényillusztráció verssel, botanikus leírással, érzelmi hangoltságot jelző zenével, hangzó növényposzter / növényhatározó)

- Tiszta színekből és szürkékből építkező kompozíciók (színes hangulat-, zaj- és illattérkép, formázott színes kívánságkép / festés, vegyes technika, kollázs talált anyagokból)

Forma – test és karakter

Fantasztikus figurák, állatok, sosemvolt lények megformálása (vízköpők, mitikus lények,

képes katalógus, lexikon, bestiárium, kis

- A célzatos megfigyelés és a látványértelmező képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismerése
- A vizuális nyelvrendszer alapvető elemeinek tudatos használata
- A tárgyalkotás és a vizuális művészet megjelenítési lehetőségeinek felismerése
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A más műveltségterületekről származó inspirációk bátor használata

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/4.

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök, gyakorlatok.

- Formák, színek, anyagok és méretek célzatos használata
- A népművészeti, a klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Témák és tartalmak különböző szempontú megközelítéséből származó meglátások megfogalmazása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlat A/4.

Kép és valóság

- Tárgyak, környezet ábrázolása a látvány által kiváltott érzéseket is megjelenítve (színek, fények, élesebb, elmosódottabb kontúrok / környezeti zajok, zenék hatása / monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig)
- Kedvenc növények megfigyelése, sokrétű bemutatása (poétikus növényillusztráció verssel, botanikus leírással, érzelmi hangoltságot jelző zenével, hangzó növényposzter / növényhatározó)

- Tiszta színekből és szürkékből építkező kompozíciók (színes hangulat-, zaj- és illattérkép, formázott színes kívánságkép / festés, vegyes technika, kollázs talált anyagokból)

Forma – test és karakter

- Fantasztikus figurák, állatok, sosemvolt lények megformálása (vízköpők, mitikus lények, képes katalógus, lexikon, bestiárium, kis kisplasztikák / agyag, talált anyagok, papírmasé, gipsz)
- Arcképtár, arc-talány (gyűjtött, rajzolt karakteres arcokhoz jellem, öltözet, történet, környezet kitalálása / kártyák, társasjáték, memória- és asszociációs játék, cserélhető-mozgatható elemű képeslapok)
- Önarckép, arckifejezés változatai különböző valós vagy elképzelt szituációban, környezetben (festmény, grafika / képeslap, illusztráció szöveges, zenei műhöz, útikönyvhöz, utazási katalógushoz)

Terek – tárgyak – környezet

- Figurális épületszobrok titkai, valós és képzeletbeli megbízatásuk bemutatása (mozdulatjátékok, képes, rajzos gyűjtemény / megfejtett, kitalált történet megjelenítése: minikönyv, kódex, képregény, festmény)
- Mobil installációk készítése célzatos szín- és anyagválasztással adott hangulat, gondolat előhívására (szárnyalás, reszketés, ellentét, harmónia / papír, textil, fonal, drót, vessző, háncs / ragasztás, varrás, festés)
- Térmakettek különleges áttörésekkel, nyílásokkal (doboz- és hengerterek, térrészletek / színes fóliák, rózsaablakok / játék a fénnyel / megvilágított kész terek ábrázolása, fotózása)

Vizuális üzenet

- Adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, egy-egy részlet nagyítása, új kontextusba helyezése (ősi, népi és kortárs motívumok / léptékváltás, alakítás, egybekapcsolás)
- Gyűjtött minták, természeti, növényi, geometrikus motívumok felhasználása alkotás során (képzeletbeli mintatérkép személyes érzések, asszociációk alapján / félelem erdeje, nyugalom tava, bánat kútja / ceruza, filc, vízfesték, tus, sablonnyomat, frottázs)
- Beszédes önarckép készítése szövegek, versek, jelek, betűképek felhasználásával (vers- és dalszövegrészletek, rajzok, szimbólumok, jelek, betűk, iniciálék, graffitik, talált képek / ceruza, toll, akvarell, kollázs)

Történet és idő

- Egy időutazó krónikája – személyes kalandok a múlt és a jövő hétköznapjaiban, jelentős történéseiben (vizuális napló, kódex, papírtekercs / rajz, festés, kollázs, illusztráció, leírás)
- Klasszikus képzőművészeti alkotásokról kiválasztott tárgyak kiemelése és új kontextusba helyezése (saját személyes használatba, eltérő kor vizuális alkotásának terébe, képzeletbeli szituációba, napjaink hétköznapi munkahelyi környezetébe / sík vagy téri alkotás, szituációs játék, fotó, film, animáció)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Vizuális alkotógyakorlat A/4.

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket, technikákat
- a tervezéstől az alkotásig tartó folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tennivalókat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- adott téma kapcsán érzései, gondolatai vizuális alkotásokban való megfogalmazására
- motívumgyűjtésre, átírásra, sík és plasztikus alkotások, tervek készítésére
- a vizuális kifejezés alapismereteinek felhasználásával képet, teret és tárgyat létrehozni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni különböző művészeti területek alkotásainak elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlat A/5.

- Az emberi és a természeti környezet tudatos megfigyeléseinek, tapasztalatainak vizuális megjelenítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek tudatosítása

- A tárgyalkotó, a vizuális művészeti tevékenységek körének bővítése
- A vizuális kifejezőeszközök használatának fejlesztése

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/5.

- A látvány pontos megfigyelése, ábrázolása
- Különböző képző- és vizuális művészeti, tárgyalkotó, konstruáló technikák és gyakorlatok
- Hagyományos és új médiumok használata
- Az előképek megismerése, feldolgozása
- Témák és tartalmak különböző szempontú vizsgálata, feldolgozása különféle műfajokban
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok Vizuális alkotógyakorlat A/5.

Kép és valóság

- A környező látvány ábrázolása (ablakon túl, falakon belül / vonal-, levegő- és színperspektíva, előtér – középtér – háttér / kréta, szén, lavírozott tus, festés)
- Megfigyelési gyakorlatok – a valós látvány vizsgálatából kitalálható reális és fiktív előzmények, következtetések rögzítése (talányok megfejtése, modellezése / nyomozóiroda: mi történt itt / illúzió-vadászok: optikai csalódások, illúziók, térbeli lehetetlenségek / életképek egy elképzelt színhelyen / képes, rajzos, fotós dokumentálás)
- Emlékek, belső tájak, átélt ünnepek megjelenítése (grafika, festés, fény- és térinstalláció)

Forma – test és karakter

- Jellegzetes építményekhez társítható karakteres alakok (építmény- és alakábrázolás / torony, híd, cölöpház, uszály, iglu, vár / lakó, gondnok, vendég karakteres megjelenítése / rajz, festés, mintázás, konstruálás, jelenet)
- Öltözet, stílus és kelléktár összeállítása egy érdekes, képzeletbeli alak számára (kém, időutazó, szuperhős, tudós, kalandor, galaktikus postás, álomgyűjtő, digitális vándor / rajz, sziluettkép, festés, kollázs, képes-, rajzos, szöveges lapok, síkbábok, tárgyalkotás)

- Adott öltözethez, korhoz, karakterhez illeszkedő minták, különleges textúrák gyűjtése, alakítása és új felületté, díszítménnyé szervezése (különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagok, kollázs, tus, pác, nyomat)

Terek – tárgyak – környezet

- Sajátságos település megtervezése, megépítése – szokatlan, képzeletbeli funkcióval rendelkező építmények, terek összekapcsolásával (képzeletkikötő, időjárás-daraboló üzem, emlékvarroda, gondolatraktár / rajz, festés, konstruálás, makett, térkép, képes ismertető / karton, drót, vessző, fonal, fólia, talált anyagok)
- A természeti környezet és jelenségeinek megfigyelése, megjelenítése (grafika, festés)
- Szokatlan funkciójú térkonstrukció létrehozása (gyűjtött hétköznapi tárgyak, textil, fonal, karton összeépítésével, átalakításával, többféle bevilágítással /-emlék-doboz, költöző-övezet, kapcsolat-tér, felejtés-szektor)

Vizuális üzenet

- Látható, eltérő méretű üzenet létrehozása a szabadban, az ott található anyagok felhasználásával, az alkotást segítő magyarázó rajz elkészítésével (land art / udvaron, parkban, járdán, erdőben, mezőn / felszíni alakzatok, növények, növényi részek, kő, kavics, homok, víz)
- Szobrok alkotása önmaguk, kedvenc szereplőjük tulajdonságainak megjelenítésére (lélek-virág, lélek-gubanc, fény-lélek, lélek-szilánk, lélek-tükör / természetes formák redukálása, stilizálása, szín- és formavariációk / rajz, festés, mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, gipszes géz, karton, drót, vessző, talált anyagok)

Történet és idő

- Az idő szubjektív belső érzékelésének tudatosítása, a tapasztalatok megjelenítése többféle művészeti médium segítségével (performance, film, időkép-fóliák, időobjektum / tárgy, időlabirintus /tér / elfolyó idő, időspirál, megállt idő, időréteg, idő-ragacs, szivárgó idő)

- Kedvenc helyek, tájak, épületek és titkok – egy világjáró felfedező útjának bemutatása választott nézőpontból (képes, rajzos, szöveges térkép, saját vagy talált fotók, mozgóképek, animációk, kollázs, montázs)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Vizuális alkotógyakorlat A/5.

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó vizuális kifejezés eszközeit, lehetőségeit
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek tudatos értelmezésére, rögzítésére
- a térbeli ábrázolás alapvető szabályainak figyelembevételére
- motívumgyűjtésre, átírásra, vázlatok, sík és plasztikus alkotások készítésére
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- adott gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus alkotásokban való megjelenítésére
- a feladatához kapcsolni, beépíteni, továbbgondolni műalkotások és más műveltségterületről származó ismereteket és tapasztalatokat
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok Vizuális alkotógyakorlat A/6.

- A látvány ábrázolása kapcsán a megismert megjelenítési módok és a személyes elképzelések összehangolása
- A környezet, a karakterek jellegzetességeinek tudatos megfigyelése, megjelenítése
- A stílus- és arányérzék finomítása, a kompozíció, a szín és az előadásmód továbbfejlesztése

- A tárgyalkotás, a vizuális alkotótevékenységek technikáinak, eszköztárának adekvát használata
- A képi, vizuális műveltség bővítése

Tananyag Vizuális alkotógyakorlat A/6.

- Látvány, érzelem, gondolat és koncepció megjelenítése a grafika, festészet és plasztika eszközeivel
- Környezet építményeinek, tárgyainak több szempontú vizsgálata, megjelenítése
- A hagyományos és kortárs vizuális és tárgyalkotó módszerek, technikák és szemlélet
- Témák, tartalmak, üzenetek eltérő fókuszú megközelítése és különböző műfajú inspirációk felhasználása az árnyalt megjelenítés érdekében
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok / *vizuális alkotógyakorlat tantárgy A/6. évfolyam*

Kép és valóság

- Csendélet – hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások, érzékeny színárnyalatok, színharmóniák, disszonanciák /
  a csendélet környezetének átírása, a csendélet beemelése egy képzőművészeti alkotás terébe)
- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés (valóság és látszat, perspektíva és az axonometria fintorai)
- Látvány, tárgyak ábrázolása eltérő, rendhagyó nézőpontokból, szokatlan képkivágással (grafit, szén, pittkréta, akvarell, tempera, pasztell)

Forma – test és karakter

- Bizarr, mozgalmas történetek, jelenetek illusztratív feldolgozása (figuratív, nonfiguratív módon / rajz, festés, kép, fotó, film, számítógépes manipulációk, kollázs)
- Klasszikus és kortárs alkotások szereplőinek inspiratív felhasználásával karakterlapok, karakterkártyák létrehozása (a szereplő külső és belső jellemzői, vágyai, tevékenységei, tárgyai, környezete / grafikai, festészeti eszközök, kollázs, szöveg)

- Önmaguk vagy kedvenc szereplőjük karakterének, személyiségének térbeli megjelenítése (önportré nonfiguratív elemekkel / identitást jelző, hordható maszk, legyező / egyedi tárgy, kellék / a szereplő környezetét is bemutató tér, dioráma)

Terek – tárgyak – környezet

- Funkció, forma és a környezeti adottságok kapcsolatának vizsgálata az épületek, építmények tereinek, külső, belső megjelenésének változatossága kapcsán (rajzok, vázlatok, gyűjtött fotók, leírások)
- Választott funkcióra egy rendhagyó anyag anyagú, formai megoldású építmény kitalálása, modellezése és elhelyezése egy sajátos, új környezetben (ábrázolás, terv – tus, pác, akvarell, vegyes technika, kollázs / térbeli makett – karton, pausz, vessző, drót, fóliák, ytong, gipsz, talált anyagok, kacatok)
- Tárgyak rendeltetése, használhatósága, egyedi jellemzők felfedezése, megjelenítése (ceruza, vízfesték)
- Használhatatlan tárgy tervezése, elkészítése (túlzásba vitt forma, komplikált mechanizmus, érzékszervi ellentmondás, környezeti/társadalmi kritika / rajz, katalógus, webshop, képregény, használati útmutató / talált vagy nem használt tárgy átalakítása)

Vizuális üzenet

- Műalkotások témájának, üzenetének, hangulatának bemutatása / kitalálása a hozzájuk társított hangok, zajok, illatok, mozdulatok segítségével
- Ismert alkotások, plakátok átértelmezése a hozzájuk kapcsolódó szöveg, kép megváltoztatásával
- Különböző korokból, területekről gyűjtött minta, ornamentika elemeire bontása, részletének nagyítása, módosítása, majd új művé alakítása (elemek összeillesztése különös rendezési elv mentén / szokatlan kontextusba helyezni: eltérő kor képi alkotásaiba, napjaink jellemző szituációiba / festés, kollázs, vegyes technika, sablonnyomat)

Történet és idő

- A véletlen, a bizonytalan témájának körüljárása, és a képzelet egyedi jellegének megfigyelése játékos vizuális feladatokon keresztül (klasszikus és kortárs alkotások sze-

replőinek véletlen találkozása egy alkotás terében vagy egy mai helyszínen / ugyanazon képi elemek, figurák egyéni elképzelések mentén való elrendezése, jelenetté formálása / grafika, festés, kollázs, számítógépes képi manipulációk)

- Különleges „emlék-rögzítő” eszköz tervezése, készítése, mely képes a saját vagy mások emlékeit előhívni, őrizni, átélhetővé tenni (interaktív, többérzékű / modalitású konstrukció, installáció, kép-szövő, kép-rétegző szerkezet, illat-, hang-, fény- és érintésnyom-doboz)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy felkészítés továbbtanulásra

2026 szeptember 01-től a vizsga felmenő rendszerben változik (jelenleg érvényben lévő)

A *Vizuális alkotó gyakorlat tantárgy* alapfokú művészeti vizsgakövetelményei

A vizsga részei

A vizsga tantárgya és időtartama: *Vizuális alkotó gyakorlat*

A) A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

vizsgamunka bemutatása 15 perc

B) helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

esztétikai érzékenység, művészeti A vizuális alkotó gyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

— esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte

— tervezési, plasztikai tárgyformáló készség

— a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése

— alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság

— térformálás, konstruáló és kompozíciós készség

— a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezésmód használata

— az elkészült munka egyedisége, összhangja

2026 szeptember 01-től a vizsga felmenő rendszerben változik (felmenő évfolyamoknál)

A *Vizuális alkotógyakorlat tantárgy* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

Az alapvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tárgya és időtartama:

- a *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* alapfokú évfolyamain készült tanulói munkákból válogatott portfólió összeállítása tanári segítséggel, a vizsgát megelőző félévben
- a portfólió bemutatása (témák, technikák, személyes gondolatok – alkotói/tervezési folyamatok) – maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A portfóliót a tanuló úgy állítja össze, hogy a 7−10 db-os válogatásból mérhető legyen a tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A válogatás tükrözze a tanuló megszerzett tudását a vizuális művészet műfaji sajátosságairól, anyagairól, alkotói módszereiről. A portfólió mutassa be a tanuló vizuális alkotói jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése

A vizuális alkotógyakorlat művészeti alapvizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a síkbeli, a plasztikai és tárgyformáló ismeretek gyakorlati alkalmazása

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség
- a témák ötletes feldolgozása, az alkotások egyedisége
- a kiválogatott alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT TANTÁRGY A/4-6.

A *grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja* a személyiség és a külvilág vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia és a képi gondolkodás kibontakoztatása, valósággal való összekapcsolása szokatlan megközelítésű multidiszciplináris feladatsorok, projekttémák segítségével.

A *műhelygyakorlat feladata* olyan általános és speciális képességek, attitűdök fejlesztése, ismeretek átadása, melyek segítik a művészi igényű szakmai munkát és az önálló, kifejező alkotások létrehozását. A tantárgy feladata változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló véleményalkotáshoz, alkotói-tervezői gondolkodásmód kibontakozásához, az önálló kreatív tevékenységekhez.

ALAPFOKÚ évfolyamok (A/4–6. évfolyam)

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/4.

- Az alkotómunkához szükséges tudatos és kísérletező eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés eszközeinek, lehetőségeinek felismerése és célszerű alkalmazása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önálló és koncentrált alkotói attitűd kialakítása

Tananyag Grafika és festészet műhelygyakorlat A/4.

- Grafika és festészeti ismeretek, technikai, műfaji sajátosságok (tus, pác, szén, kollázs, vegyes technika)
- A fény szerepe (fekete-fehér, sötét-világos, hideg-meleg kontraszt)
- Anyag- és nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra, monotípia, magasnyomás)

- Képi kifejezőnyelv gazdagítása (kiemelés-elhagyás, redukálás, jelalkotás, léptékváltás, kontrasztok
- Műalkotások és nem vizuális ismeretek/tartalmak inspiratív használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/4.

Kifejezés – érzés, gondolat

- Ritmust kifejező vizuális lehetőségek (szabályosan, szabálytalanul visszatérő, ismétlődő váltakozás megjelenítése vonal, folt, jel variációkkal)
- Valós és kitalált karakterek, tulajdonságok megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (szén, tus, pác, kollázs)
- Érzések, gondolatok kifejezése képi elemek tudatos rendezésével, kompozíciójával

Szín – fény

- Játék a fénnyel, árnyékkal (lámpák, vetítők, természetes fény, ellenfény)
- A fény és a sötét által ihletett tartalmak (mítoszok, legendák, személyiségek, szituációk)
- A színek és hatásuk megfigyelése, megjelenítése eltérő fényviszonyoknál (hangulat, figyelemfelhívás)
- A fekete szín használata (fekete-fehér kontraszt, fekete tér, fekete tárgy)
- Szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben
- Monokróm festés

Jel – kép – írás

- Egyedi jelek, monogramok (mondák, mesék, irodalmi művek szereplőinek)
- Betűkarakterek, embléma, piktogram tervezése (különböző cégeknek, ismert irodalmi alakok helyszíneinek, tevékenységeinek)
- A környezet látványából kiragadott részlet felnagyítása motívummá, mintává alakítása, felhasználása alkotásnál (rovarok, csigatészta, gemkapocs, magok, repedések)

Tér – játék – környezet

- A környezet tárgyainak átrendezésével nyitott és zárt terek létrehozása adott céllal (rejtőzködés, megfigyelés, pihenés, átjutás, barátkozás, megbeszélés)
- Rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis, hőtérképek, drón-, műholdfelvételek)
- Eltérő méretű, hangulatú, szerkezetű valós vagy elképzelt terek megjelenítése (grafika, festészet, kevert technika / üvegpalota, mosogatógép, mechanikus óra, tüdő belseje, labirintus, katedrális)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés

- Felületképzési, nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra nyomatok, magasnyomás, frottázs, kollázs)
- Felületkontrasztok létrehozása a grafika és festés eszközeivel (tus, pác, szén, olajpasztell, akvarell)
- Ösztönös és tudatos képalkotás (gesztusok, kiemelés-elhagyás, szabályosság-szabálytalanság)
- Különböző technikák vegyítése, kísérletezések (grafit, szén, akvarell, tus, talált anyagok/tárgyak, fotók)
- Illusztráció készítése (vers, történet, gondolat)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- Művek közelről, szubjektív érzések, gondolatok megfogalmazása
- Képzőművészeti alkotások szereplőinek, tárgyainak új kontextusba helyezése (kortárs képzőművészeti alkotások tárgyainak kapcsolata, kalandja ismert irodalmi szereplőkkel)
- Új ritmus és vizuális hangszer létrehozása adott célból (modern és kortárs képzőművészek, zeneszerzők közös akciója egy fontos cél érdekében)
- Az alvás és az álom biológiai jelentősége, szokatlan képisége (irodalmi hősök és szürrealista művészek különleges vállalkozásai, élményei)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Grafika és festészet műhelygyakorlat A/4.

A tanuló ismerje:

- a grafikai és festészeti alkotáshoz szükséges eszközrendszert
- a képzőművészet néhány jelentős hazai és külföldi képviselőjét

- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a balesetvédelmi teendőket

Legyen képes:

- munkájához vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- vizuális megjelenítései során alkalmazni a fény és sötét kínálta kifejezési lehetőségeket
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal kísérletezni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni műalkotások és nem vizuális ismeretek elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/5.

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- Az alkotófolyamat tervezési szakaszának tudatosítása, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Tananyag Grafika és festészet műhelygyakorlat A/5.

- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A színperspektíva szerepe, a különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret- és léptékváltások, eltérő képkivágások hatásai
- A sablonnyomat, dombornyomat, a magasnyomás technikája (linómetszet)
- Egyszerű akció, performance létrehozása, új médiumok használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/5.

Kifejezés – érzés, gondolat

- Karakterek vizuális megjelenítésének inspirálása játékokkal és akciókkal (képzőművészeti szereplők, mitikus hősök, valós szereplők)
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés eszközeivel
- Kontrasztokra épített kép, képtárgysorozatok, variációk létrehozása (fény, szín, forma, méret, felület és kompozíciós kontraszt / zene-hang, mozgás-tapintás, irodalom, képzőművészet inspiráció)
- Valós vagy kitalált történet feldolgozása képként, képsorozatként (sablonnyomat, dombornyomat, tus, tempera)

Szín – fény

- Eltérő fényerővel, irányból megvilágított tárgyak és terek megfigyelése, megjelenítése (grafikai, festészeti eszközök)
- Színes kompozíciók és variációk készítése a látvány inspiráló hatására
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során, (színperspektíva, illúziókeltés lehetősége

Írás – kép

- Csomagolás, online felület, könyvborító, graffiti, plakát készítése szokatlan kérésre (művész, irodalmi, mitikus szereplő fiktív tevékenysége vállalkozása, terméke számára)
- Méret- és léptékváltások az üzenet, írás és kép szabad műfajú felhasználása során (mini és óriás felirat a tájban és épített környezetben – citromhéjon, hídfőn, járművön, közlekedési táblán, aszfalton, mezőn)

Tér – játék – környezet

- A közvetlen környezet tárgyainak, tárgykaraktereinek megfigyelése (tárgyátalakítások,
  -átfestések)
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése, képi dokumentálása (fotó, film, rajz, történet)

- A látvány képi elemeinek átalakítása a fantázia segítségével (valós vagy ábrázolt – irodalmi mű, képzőművészeti látvány részleteinek szokatlan kiemelése, képkivágása, felnagyítása és meglepő helyszínre, szituációba helyezésük)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés

- A magasnyomás (linómetszés) technikája, műfaji követelményei (anyag- és eszközhasználat)
- A tudatos tervezés lépései az egydúcos linómetszet készítése során
- Illusztráció készítése (egyedi, sokszorosítási technikákkal – valós vagy kitalált történethez)

- További variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével (performance, dramatikus játék – szöveges üzenetekkel, a hiánnyal, hétköznapi tárgyakkal)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- A feladatokhoz kapcsolódó képzőművészeti alkotások elemző megfigyelése (objektív tények és személyes érzések, gondolatok felismerése, szétválasztása)
- Kortárs alkotások által felvetett problémák vizuális feldolgozása (személyes, környezeti, társadalmi témák – örökölt öltözet, műanyagba tekert fák, szmogreduktor, leértékelt áruk –életek)
- Történet kitalálása műalkotások reprodukcióinak véletlenszerű összekapcsolásával, sorba rendezésével (képregény, film, performance)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Grafika és festészet műhelygyakorlat A/5.

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző fény- és színviszonyok hatását

- a magasnyomás technikáját

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni

- a fény–árnyék–szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás és a képkivágások adta lehetőségeket
- megfogalmazni gondolatait saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Alapfok 6. évfolyam

Fejlesztési feladatok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/6.

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói attitűd fejlesztése
- Az érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet fejlesztése

Tananyag Grafika és festészet műhelygyakorlat A/6.

- A túlzás, fokozás szerepe, lehetőségei a képalkotásban
- Az átírás módjai, parafrázis
- A stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Látványterv létrehozása
- Színes linómetszet létrehozása.
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Grafika és festészet műhelygyakorlat A/6.

Kifejezés – érzés – gondolat

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak megjelenítése (változás, kapcsolat, hiány, ott hagytam, kulcs, hátizsák, cipő, kedvenc zene)
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása (dúc részletének felnagyítása)
- Saját, személyes kifejezőeszközök, módok megtalálása – felfedező kísérletezések

Szín – fény

- Túlzás, fokozás, egyensúlyvesztés megjelenítése (festés, vegyes technika, képtárgy, sorozat / zenei, irodalmi, természeti inspiráció)
- A színek felhasználása a sokszorosított grafikában (színes sokszorosítás, többdúcos linómetszet)

Jel – kép – írás

- Személyes üzenetek megjelenítésének lehetőségei üzenőfelületeken (test, tárgyak, táj, természet, online felületek, új médiumok, akciók)
- Fotókból képes, szöveges sorozatok összeállítása (eltérő képkapcsolási lehetőségek)

Tér – játék – környezet

- Valós vagy elképzelt szituációk számára téralakítás (átrendezés, tér-keresés, tér-tervezés / magány, dilemma, béke, kirekesztettség)
- Tér-tervek, tér-megjelenítések dekoratív vagy díszletjellegű megoldással (diorámák, festett dobozterek, nagyméretű képek, képtárgyak / irodalmi, valós vagy fiktív személyes történetekhez)

Képlabor – képalkotás

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak összehasonlító vizsgálata, újragondolásuk (átfestés, beemelés, összekapcsolás, átírás, stílusjegyek átváltoztatása, variációk, parafrázis)
- Anyagok, technikák, megközelítések és stiláris jegyek a különböző korok alkotásain (ókori portréktól a szelfiig / tájak, épületek eltérő korokban)
- Személyes vizuális napló készítése (lelki tartalmak, történések és változások képes, szöveges rögzítése)

Inspiráció – reflexió – projektötletek

- A feladatokhoz, személyes témákhoz inspirációs alkotások választása, felhasználása
- Klasszikus és kortárs műalkotások összekapcsolása, köztük lévő összefüggés feltárása, együttes felhasználásuk az alkotás során (asszociatív, funkcionális, tematikus, érzelmi, gondolati, erkölcsi, filozófiai kapcsolatok)

- Hétköznapi tárgyak, jelenségek, személyes gondolatok beemelése a klasszikus és kortárs műalkotások által inspirált, azokat felhasználó történetek világába / a műalkotások szereplőinek, elemeinek összekapcsolása napjaink tárgyaival, jelenségeivel és a személyes gondolatokkal)

Vizsgamunka

- A megszerzett ismeretek, tapasztalatok felhasználásával, egyéni terv, elképzelés alapján kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és annak dokumentálása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény Grafika és festészet műhelygyakorlat A/6.

A tanuló ismerje:

- a képzőművészet több jelentős hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóját
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket, technikákat, a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a személyes gondolatok, üzenetek vizuális megjelenítésének lehetőségeit

Legyen képes:

- grafikai és festészeti tudását felhasználva önálló elképzelések alapján igényes alkotásokat készíteni
- munkáit koncepció mentén válogatni, kiegészíteni és bemutatni
- a műalkotás és a valós környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- meglátásait, gondolatait megfogalmazni alkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet több jelentős klasszikus és kortárs alkotóját, jellemző alkotásaikat
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait, a tanult alkotói eljárásait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit

- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- munkájához inspirációkat, motívumokat gyűjteni és vázlatokat, terveket készíteni
- a grafika és festészet tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására
- grafika és festészet elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások készítésére
- a tanult technikák sokszínű használatára, kísérletezésre
- átgondolt, következetes képi megjelenítésre
- meglátásainak, gondolatainak megfogalmazására alkotásokkal kapcsolatban
- balesetvédelmi szabályok betartására

2026 szeptember 01-től a vizsga felmenő rendszerben változik (jelenleg érvényben lévő)

A *grafika és festészet műhelygyakorlat* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből állhat.

A vizsga-tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc

- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség
- színhasználat, kompozíciós készség
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség
- az elkészült munka összhangja

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága
- kommunikációs készség

Követelmény az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A tanuló ismerje:

– a vizuális művészetek eszköztárát,

– a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,

– a rajzolás, festés, térművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,

– a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,

2026 szeptember 01-től a vizsga felmenő rendszerben változik (felmenő évfolyamokon)

A *grafika és festészet tanszak* művészeti alapvizsga követelménye

Az alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: *grafika és festészet műhelygyakorlat*

- grafika vagy kép, képsorozat, képtárgy készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy szóbeli bemutatása (téma, tervezés, technika, személyes gondolatok), maximum: 15 perc

Az alapvizsga tartalma

A választható vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és képalkotó képessége. A megvalósítás tükrözze a tanuló megszerzett ismereteit a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól. A létrehozott grafika, kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség
- a téma ötletes feldolgozása, az alkotás egyedisége
- az elkészült alkotás/alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

Tanév végi vizsga – tanév végi bemutató

A művészeti ágnak és a művészeti iskolai gyakorlatnak megfelelő nyilvános bemutató, melyen a tanuló vagy tanulói csoport az adott tanév szakmai eredményeiről ad számot. A megvalósításához szükséges helyszíni körülményeket, eszközöket, installációt, hangszereket, jelmezeket, viseleteket az iskola biztosítja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök:

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök Szemléltető anyagok (képek, könyvek)

Rajzbakok

Festő állványok, mintázó állványok, kéziszerszámok, rajztechnikai eszközök

Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel

Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya

Munkabiztonsági berendezések

Tankönyvek, tanulói taneszközök kiválasztásának elvei:

Az alapfokú művészetoktatás során olyan nyomtatott taneszközöket használunk a tananyag felhasználásához, melyet a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja című anyagban ajánlott irodalomként felsorolt.

Tanulóktól csak a feltétlen szükséges taneszközök megvásárlását kérjük.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a művészeti szakmai munkaközösség határozza meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában) az iskola tájékoztatja.

A taneszközök beszerzése a tanév kezdetére a szülők kötelessége.

A taneszközök kiválasztásánál a művészeti munkaközösség a következő szempontokat veszi figyelembe:

- a taneszköz tartalmában, a pedagógiai programban a nevelőtestület által deklarált értéket hordozza,
- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- előnyt élveznek a több éven keresztül használható taneszközök,

- a taneszközök használatában a stabilitásra törekszünk, új taneszköz használatát az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetjük be,
- a taneszközök ára a szülők által megfizethető legyen,
- külsejében esztétikus legyen.
- Az iskola a kapott pénzügyi támogatásokat felhasználva egyre több nyomtatott taneszközt szerez be az iskolai könyvtár számára. Ezeket a taneszközöket a nehéz szociális helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

Társastánc tanszak

A társastánc tanszak célja, hogy törekedjen a táncművészet, azon belül a társastánc minél teljesebb megismerésére, segítse sajátos eszközeivel a tanulók személyiségének formálását.

A tanszak feladata:

Ismertesse meg a tanulóval:

- a társastánc alapjait,
- technikai elemeit,
- a mozgás kapcsolatát a zenével,
- a kombinációk és etűdök, koreográfiák megfelelő kivitelezését.

Alakítsa ki a tanulóban:

- a rendszeres munka természetes igényét,
- a megfelelő munkafegyelmet,
- az esztétikai érzéket,
- az önkontroll alkalmazását.

Fejlessze a növendék:

- fizikai állóképességét,
- tánc iránti szeretetét,
- ritmusérzékét,
- technikai tudását,
- koncentráló képességét,
- tér- és formaérzékét,
- stílus érzékét,
- előadói készségét.

Ösztönözze a tanulót:

- a társastánccal kapcsolatos események, bemutatók megtekintésére, elemzésére,

– a viselkedéskultúra alapszabályinak és magatartásformáinak alkalmazására a mindennapi életben és a társas érintkezésben,
– táncművészeti előadások látogatására,
– a televízió táncos műsorainak figyelemmel kísérésére.

Tudatosítsa a tanulóban, hogy a tánctanulás fejleszti:

– akaratát,
– ízlését,
– állóképességét,
– mozgáskoordinációját,
– alkalmazkodó képességét,
– személyiségét.

II. A tanszak tantárgyai és azok óraszámai

A képzés ideje: 8 év

Évfolyamok száma: 8

Óraterv

ÉVFOLYAMOK								
ELŐKÉPZŐ			ALAPFOK					
Tantárgy	1	2	1	2	3	4	5	6
Társastánc			4	3	3	3	2-3	3
Gyermektánc	2	2						
Klasszikus bal.				1	1	1	1	1
Történelmi t. t.								
Viselkedéskult.							1	
Tánctörténet								
Szab.Vál. Tant.			2	2	2	2	1	2
Összesen	2	2	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A tanszak tantárgyai:

Kötelező tantárgyak:

- Társastánc
- Gyermektánc
- Klasszikus balett
- Történelmi társastánc
- Viselkedéskultúra
- Tánctörténet

Szabadon választható tantárgy:

- A tanszak bármely tantárgya

III. A tantárgyak helye a tanszak programjában

Gyermektánc: az előképző 1-2. évfolyamában Gyermektánc tantárggyal a társastáncot megalapozó tudásra tesz szert a tanuló a tantárgyon belüli ritmikai, gimnasztikai gyakorlatokkal, játékos táncokkal. Így a tanulóban fejlődik a rendszeres munka természetes igénye, fizikai állóképessége, ritmusérzéke, egymásra figyelő magatartása.

Klasszikus balett: a cél és feladat a tanulók izomzatának erősítése, fizikai teherbírásának fokozás, térérzékének, formaérzékének kibontakoztatása, mozgáskultúrájának fejlesztése, plasztikusabbá tétele.

Történelmi társastánc: célja, hogy a tanulók megismerjék a különböző korok táncait. Oktatása azért szükséges, mert a historikus táncokon keresztül jobban megismerik a főtantárgy (társastánc) kialakulásának előzményit.

Viselkedéskultúra: célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait és magatartásformáit.

Tánctörténet: cél, hogy minden tánccal foglalkozó tanuló ismereteket szerezzen a tánc kialakulásáról, fejlődéséről, jelenéről.

Szabadon választható tantárgy: a tanszak bármelytantárgyából választható. Célja, hogy a tehetséges tanulóknak módot adjon a további fejlődésre.

IV. Követelmények

Követelmények az előképző elvégzése után

Gyermektánc

A tanuló ismerje:

- A társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait,
- A magyar és más népek táncainak alaplépésit.

Legyen képe:

- Zenére, énekre ritmikus mozgást végezni,
- A tanult játékos táncok csoportos bemutatására.

Követelmények az alapfok elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje:

- A standard táncok (angol keringő, tangó, bécsi keringő, slow fox, quick step) alapmotívumait,
- A latin-amerikai táncok (samba, cha-cha-cha, rumba, paso doble, jive) alapmotívumait.

Legyen képes:

- A tanult táncok pontos, stílusos eltáncolására,
- Páros és csoportos feladatok végrehajtására.

Klasszikus balett

A tanuló ismerje:

- A klasszikus balett tanult alapelemeit,
- A harmonikus, esztétikus kivitelezés módját.

Legyen képes:

- A tanult gyakorlatok pontos kivitelezésére,
- A zene és a tánc összhangjának betartására.

Viselkedéskultúra

A tanuló ismerje:

– A mindennapi élet és a társas érintkezés alapszabályit, magatartás formáit.

Legyen képes:

– Az elsajátított viselkedéskultúra gyakorlati alkalmazására.

Követelmények a továbbképző elvégzése után

Társastánc

A tanuló ismerje:

– A nemzetközileg elfogadott angol stílus szerint a standard és latin-amerikai táncok összetettebb motívumait és az alaplépések variációit.

Legyen képes:

– A standard és latin-amerikai táncok önálló és páros bemutatására,

– A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre,

– A tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből önálló csoportos bemutatására.

Történelmi társastánc

A tanuló ismerje:

– A történelmi társastáncok alaplépéseit.

Legyen képes:

– A tanult történelmi társastáncok stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Tánctörténet

A tanuló ismerje:

– Az adott évfolyam tananyagát,

– A táncművészet kimagasló alapműveit,

– A nagy egyéniségek munkásságát,

– Az egyetemes és nemzeti tánctörténeti folyamatokat.

Legyen képes:

– Elemezni a táncművészet különböző stílusait,

– A múlt és jelen értékeinek befogadására,

– A táncművészetek iránti érdeklődésre.

V. Tananyag

Társastánc

A két év előképző után a Társastánc tantárgy az alapfok 1. évfolyamától továbbképző 10. évfolyamáig tart. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és motívumok juttatják el a tanulót az egyre magasabb színvonalú tánctudáshoz.

Az évfolyamok táncismerete a minimum anyagot jelöli meg. A tanulók képessége és a szaktanár belátása alapján bővíthető.

1.év

Tánctechnika

Izolált (függetlenített) testrész gyakorlatok

– Fej
– Váll
– Mellkas
– Medence
– Törzs
– Kéz
– Lábfő

Ritmikai gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

– Ritmusjárás, taps
– Az adott tánc motívumainak ritmusképlete tapssal, járással.

Tempógyakorlatok

– Visszhang
– Accelerando – ritardando

Alaplépések és táncok

Társastáncok kezdőknek

- Foxtrott
- Angol keringő
- Tangó
- Bécsi keringő
- Slow fox
- Samba
- Cha-cha-cha
- Rumba
- Jive
- Polka motívumok (páros jobbra forgó polka, rézsut haladó polka, páros jobbra forgó galopp)

2.év

Alaplépések és táncok

- Angol keringő. Jobbra fordulat (Natural Turn), balra fordulat (Reverse Turn), átmeneti lépés (Closed Change)
- Quick step. Negyed fordulatok (Quarter Turns)
- Cha-cha-cha. Alaplépés, nő szólófordulat (Basic movement), New York, Hand to Hand
- Jive. Alaplépés, a nő jobbra fordulat (Fallaway Rock), balra fordulat, váll-váll mellett.
- Tangó. Séta (Walk on Left Foot, Right Foot), lánc (Progressive Link), zárt promenád (Closed Promenade)
- Rimba. Alaplépés, nő szólófordulat (Basic Movement), Hand to Hand, Fan, Alemana, Spot Turns

Megjegyzés: az Alapfok 2. évfolyamától kezdve öt éven keresztül a táncos mozgásának fejlesztéséhez a klasszikus balett tantárgy nyújt segítséget. Szakmailag indokolt, ha a társastánc órákat megelőzi a balett óra.

3.év

Alaplépések és táncok

- Az előző évben tanult tangó és rumba
- Angol keringő
  Jobbra körzés (Natural Spin Turn), Whisk „a” –forma, sasszé promenádból (The Chassé fromm PP), külső váltás (Outside Change)
- Quick step
  Progresszív sasszé (Progressive Chasse), keresztsasszé (Cross Chasse), keresztlépés előre (Forward Lock)
- Cha-cha-cha
  Fan, Alemana, Spot Turns
- Jive
  Helycsere jobbról-balra (Change of Places Right ot Left), hely-csere balról-jobbra (Change of Places Left to Right), kézcsere (Change of Hands behind back), Link rock and Link
- Bécsi keringő
  Jobbra fordulat (Natural Turn), előre haladó alap (Forward Changes)
- Samba
  Alaplépés (Basic Movement – Natural, Reverse and alternative), Samba Walks in PP, Whisk, nő szóló fordulat (Whisk to R. and L. Soló Spot Volta)

4.év

Alaplépések és táncok

- Az előző évben tanult bécsi keringő és samba
- Angol keringő
  The Weave from PP
  Whisk b.
  Progressive Chasse
- Tangó
  Open Reverse Turn with Closed Finish
- Quick step
- Natural Spin Turn

Backward lock

Running Finish

– Rumba

Hockey Stick

Closed és Open Hip Twist

– Cha-cha-cha

Hockey Stick

Three Cha-cha-cha

– Jive

American Spin

Stop and Go

– Bécsi keringő formáció

5.év

Alaplépések és táncok

– Slow fow

Feather Step

Three Step

– Paso Doble

Basic Movement

Appel

Sur Place

Deplecement (to Include the Attach)

Promenade Link

Separation

– Angol keringő

Hesitation Change

Imetus

– Tangó

Four Step

– Quick step
  Chasse Reverse Turn
  Double Locks
– Bécsi keringő
  Reverse Turn
  Forward Changes
– Rumba
  Rope Spinning
  Aida
  Hip Rocks
– Cha-cha-cha
  Cuban Breaks
– Samba
– Volta Movements Criss Cross, Maypole
  Bota Fogos to PP and CPP
  Side Samba Walk
  Stationary Samba Wlaks
– Jive
  The Whip
  Fallaway Throwaway

6.év

Az alapfok évére a táncosnak ismerni kell az öt standard és az öt latin-amerikai táncból a nemzetközileg elfogadott angol táncstílus alaplépésit, alapfogalmait.

Alaplépések és táncok

– Angol keringő
  Corte
  Double Reverse Spin
  The Back Whisk

- Tangó
  Progressive Side Step
  Progressive Side Step Reverse Turn
  Open Promenade
  Back Open Promenade
  Back Corte
  Rock Turn
  Rock Back on Right Foot anc Left Foot
  Natural Promenade Turn
  Natural Twist Turn
- Quick step
  Natural Turn
  Natural Turn vith Hesitation
  Natral Pivot Turn
  Tipple Chasse to Right
  Double Reverse Spin
- Slow fox
  Natural Turn
  Reverse Turn
  Change of Direction
  Reverse Wave
  Impetus Turn
  The Weave
- Samba
  Progressive Basic Movement
  Outside Basic Movement
  Travelling Bota Fogos
- Reverse Turn
  Corta Jaca
- Cha-cha-cha
  Natural Top
  Natural Opening Out

Movement

Closed Hip Twist

Time steps

– Rumba

Progressive Walks Forward and Backward

Natural Top

Natrual Opening Out Movement

Side Step

Cucarachas

– Paso Doble

Chasses to Right and Left (With or Without Elevation)

Fallaway Ending to Separtion

The Huit (Cape)

Sixteen

– Jive

The Walks

A számonkérés formája

A tanulók minden évfolyamban félévi és év végi vizsgán adnak számot tudásukról. A vizsga anyagát a szaktanár állítja össze. A bemutatás párosan és csoportosan történik. A minősítésre, az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a bizottság szótöbbséggel dönt.

Az értékelés szempontjai – minimum követelmények:

– Az adott évfolyam társastánc tananyagának ismerete.

– Párral való táncolás technikájának biztonságos elsajátítása.

– Stílusnak megfelelő előadásmód.

– A táncban alkalmazott térformák helyes, pontos bemutatása.

– Alkalmazkodás a csoportos munkában.

Legítimációs záradék

A Miskolci Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának elfogadása és jóváhagyása

A Pedagógiai Programot a diákönkormányzat 2026. augusztus 31-én tartott megbeszélésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Miskolc, 2026. augusztus 31.

.....

Kiss Ágnes Boglárka
DÖK támogató pedagógus

A Pedagógiai Programot a szülői munkaközösség 2026. augusztus 31-én tartott megbeszélésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Miskolc, 2026. augusztus 31.

.....

Dr. Móricz Ferenc
szülői munkaközösség vezetője

A Pedagógiai Programot a tantesület 2026. augusztus 31-éán tartott tantestületi értekezletén elfogadta és jóváhagyásra javasolta.

Miskolc, 2026. augusztus 31.

.....

Dr. Bacsóné Menyhért Mónika
alsós munkaközösségvezetőfelsős

.....

Nagyné Üveges Judit
munkaközösségvezető

.....

Klemmné Lőrincz Ildikó
főigazgató